

AITANA MAS MAS, consellera secretària del Consell,

CERTIFIQUE que el Consell ha adoptat l'acord següent:

Acord de 9 de setembre 2022, del Consell de presa en consideració de l'avantprojecte de llei de la Generalitat, d'accessibilitat universal inclusiva de la Comunitat Valenciana

«Correspon als poders públics promoure les condicions perquè la llibertat i la igualtat de les persones i dels grups en que s'integra siguen reals i efectives; remouent els obstacles que impedeixen o dificulten la seua plenitud i facilitar la participació de tota la ciutadania en la vida política, econòmica, cultural i social (art. 9.2 CE).

En aquest sentit, l'accessibilitat universal constitueix un requisit imprescindible per a la igualtat real i efectiva de totes les persones; i, especialment, per a garantir la igualtat d'oportunitats de les persones amb diversitat funcional en qualsevol àmbit de la vida pública, social, educativa o econòmica (art. 10.3 EACV).

Així mateix, l'Estatut d' Autonomia estableix que la Generalitat procurarà a les persones afectades de discapacitat la seua integració per mitjà d'una política d'igualtat d'oportunitats, mitjançant mesures d'acció positiva, i garantirà l'accessibilitat espacial de les instal·lacions, edificis i serveis públics (art. 13.2 EACV); garantint, igualment, l'ús de la llengua de signes pròpia dels sords, que ha de ser objecte d'ensenyament, protecció i respecte (art. 13.4 EACV), sense que aquest mandat haja sigut objecte d'una llei autonòmica.

La Llei constitueix un instrument jurídic rellevant, el màxim o de major rang que té la Comunitat Valenciana, amb la finalitat de donar un fort impuls a totes les polítiques i actuacions que s'han de desenvolupar, tant públiques com privades, per la societat civil, per a avançar en la igualtat de drets, eliminar la discriminació i garantir l'accessibilitat universal.

En el marc de les seues competències, la Generalitat està obligada i legitimada -per mandat constitucional i el seu Estatut d' Autonomia- a promoure mitjançant els instruments jurídics adequats les condicions necessàries perquè els drets socials dels ciutadans valencians i dels grups i col·lectius en què s'integren siguen objecte d'una aplicació real i efectiva.

L'accessibilitat universal constitueix un repte social, que afecta a tots, per a avançar cap a una convivència més humana, que té presents a les persones amb diversitat com a part de la diversitat i de la condició humana, que promou i garanteix els seus drets, com a drets de ciutadania i autèntics drets humans exigibles a accedir en condicions d'igualtat, que la resta de persones, als béns i serveis d'ús públic.

A tot això s'uneixen una sèrie de raons de necessitat i oportunitat que marquen la necessitat de tirar avant aquest projecte normatiu, entre les quals destaquen:

1) Han transcorregut més de vint anys des de la promulgació de la Llei 1/1998, de 5 de maig, d'accessibilitat i supressió de barreres arquitectòniques, urbanístiques i de comunicació; i aquesta Llei i la Llei 9/2009, de novembre, de la Generalitat, d'Accessibilitat Universal al Sistema de Transport de la Comunitat Valenciana, no cobreixen tots els àmbits d'aplicació de l'accessibilitat universal.

2) S'ha de procedir a un canvi de paradigma. No sols passar d'una llei d'accessibilitat a una llei d'accessibilitat universal; sinó d'una llei de foment d'eliminació i supressió de barreres, que facilita l'accessibilitat, a una llei que garantisca el dret de mobilitat i compliment de les exigències d'accessibilitat amb els ajustos raonables i mecanismes adequats.

3) La Generalitat ha d'exercir les competències legislatives, en matèries de competència exclusiva i desenvolupar aquelles altres que li són conferides per l'ordenament jurídic estatal. En concret:

- actualitzar la terminologia obsoleta dels nivells d'accessibilitat (nivell adaptat, nivell practicable i nivell convertible) de la Llei 1/1998, de 5 de maig, conforme a la normativa recent (infraestructures accessibles i toleràncies admissibles).
- completar i desenvolupar el que es disposa en el Reial decret legislatiu 1/2013, de 29 de novembre, pel qual s'aprova el Text Refós de la Llei General de drets de les persones amb discapacitat i de la seua inclusió social, que li confereix potestats i obligacions en matèria d'accessibilitat universal, arts. 34 (mesures públiques d'accessibilitat), 66.2 (cost d'ajustos raonables), 68 (mesures d'acció positiva), 70 (plans de qualitat) i 78 (règim d'infraccions i sancions).

4) S'ha de disposar d'un adequat quadre d'infraccions i sancions, sent l'actual de la Llei 1/1998, de 5 de maig, inoperant i no adaptat a la normativa i reglamentació vigent.

Així mateix, s'ha d'establir de manera clara i inequívoca a quin departament del Consell correspon exigir i sancionar l'incompliment de les prescripcions de la llei.

5) S'ha de disposar de nous instruments legals, normatius i administratiu adequats (estudis d'impacte d'accessibilitat), mesures de planificació no sols en matèria d'urbanisme (plans municipals d'actuació), sinó plans especials en determinats àmbits, com són l'adaptació d'espais socioculturals, museus, oficines públiques), dins de l'àmbit autonòmic i local.

Així mateix, s'ha de procurar un finançament adequat i suficient per al compliment dels objectius i mesures que establisca la llei, amb l'aprovació de l'oportuna Memòria econòmica.

6) La llei valenciana d'accessibilitat ha de ser coherent amb la concepció de drets humans, que ha vingut a implantar la Convenció internacional sobre els drets de les persones amb discapacitat, aprovada per Nacions Unides el 13 de desembre de 2006 i l'extensió del principi d'accessibilitat universal, i garantir l'accés de les persones amb discapacitat a tota mena de béns i serveis.

7) La mesura legislativa és així mateix congruent amb l'Estratègia Europea sobre Discapacitat 2010-2020: un compromís renovat per a una Europa sense barreres.

Des d'aquest punt de vista, l'accessibilitat és una condició prèvia i necessària a la participació i a la integració en la societat, per la qual cosa s'ha d'actuar a través de tota mena d'instruments legislatius, que proporcionen mesures i accions encaminades a garantir la plena accessibilitat.

8) L'Estatut d'Autonomia de la Comunitat Valenciana estableix com un dels àmbits primordials d'actuació de la Generalitat: la no discriminació i drets de les persones amb discapacitat i les seues famílies a la igualtat d'oportunitats, a la integració i a l'accessibilitat universal en qualsevol àmbit de la vida pública, social, educativa o econòmica (art. 10.3 EACV).

9) Atés que afecta les persones amb discapacitat o diversitat funcional, però també a les persones majors i totes les persones que presenten limitacions funcionals, o dificultats de mobilitat i de comprensió, correspon a la Vicepresidència i Conselleria d'Igualtat i Polítiques Inclusives, l'impuls d'aquesta llei.

No obstant això, davant la transversalitat de la llei, el seu objecte i àmbit d'aplicació, l'elaboració s'ha de fer amb el concurs de totes les Conselleries.

10) Per la seua transcendència i impacte social, a més del diàleg civil, en la seua fase prèvia d'elaboració (projecte de llei) comptant la participació de les entitats del Tercer Sector (Diversitat Funcional), dels agents socials i de les entitats locals, ha de preveure, en el seu cas, un Consell de Participació i idèntica participació social en l'execució, seguiment i avaluació de les polítiques que es desenvolupen per a garantir les condicions d'accessibilitat.

En conseqüència, en virtut de les competències atribuïdes a la Generalitat per l'article 49.1.25 de l'Estatut d'Autonomia, en la redacció donada per la Llei orgànica 1/2006, i d'acord amb el que es disposa en l'article 42.4 de la Llei de la Generalitat Valenciana 5/1983, de 30 de desembre, del Govern Valencià, modificada per la Llei 1/2002, de 26 de febrer, a proposta de la vicepresidenta del Consell i consellera d'Igualtat i Polítiques Inclusives, el Consell ha adoptat el següent

ACORD

I. Donar la conformitat a l'avantprojecte de llei de la Generalitat d'accessibilitat universal inclusiva de la Comunitat Valenciana.

II. Ordenar la continuació de la tramitació del citat avantprojecte de llei.

III. Recaptar els següents tràmits, amb caràcter previ a la seua aprovació com a projecte de llei:

Informe preceptiu de la Comissió Mixta de Cooperació entre la Generalitat i la Federació Valenciana de Municipis i Províncies (Art. 3.4 del Decret 12/2016, de 12 de febrer, del Consell, pel qual es regula la Comissió Mixta de Cooperació entre la Generalitat i la Federació Valenciana de Municipis i Províncies).

Informe preceptiu del Comitè Econòmic i Social de la Comunitat Valenciana (Art. 4.1.a) de la Llei 1/2014, de 28 de febrer, de la Generalitat, del Comitè Econòmic i Social de la Comunitat Valenciana)

Informe preceptiu del Consell Jurídic Consultiu de la Comunitat Valenciana. (Art. 10 de la Llei 10/1994, de la Generalitat, de Creació del Consell Jurídic Consultiu de la Comunitat Valenciana).

AVANTPROJECTE DE LLEI DE LA GENERALITAT D'ACCESSIBILITAT UNIVERSAL INCLUSIVA DE LA COMUNITAT VALENCIANA

Índex

Exposició de motius

TÍTOL I. Disposicions generals

Capítol I. Objecte, definicions i àmbit d'aplicació

Article 1. *Objecte*

Article 2. *Principis informadors*

Article 3. *Definicions*

Article 4. *Àmbit d'aplicació.*

Article 5. *Desenvolupament de les condicions bàsiques d'accessibilitat i no discriminació*

Capítol II. Mesures administratives

Article 6. *Mesures contra la discriminació*

Article 7. *Mesures de foment*

Article 8. *Mesures d'acció positiva*

Article 9. *Mesures de control administratiu previ*

Article 10. *Control administratiu posterior*

Article 11. *Mesures en matèria de contractació pública*

Article 12. *Coordinació administrativa i promoció de l'accessibilitat universal inclusiva*

Article 13. *Símbols d'accessibilitat*

TÍTOL II. Competències de les administracions públiques

Article 14. *Competències de l'Administració de la Generalitat*

Article 15. *Competències de les entitats locals*

TÍTOL III. Disposicions específiques d'accessibilitat en diferents àmbits

Capítol I. Accessibilitat en les comunicacions, telecomunicacions i serveis de societat de la informació

Secció 1a. Accessibilitat en les comunicacions

Article 16. *Informació i comunicació accessibles*

Article 17. *Accessibilitat en els elements d'informació i senyalització*

Article 18. *Mesures per a garantir la comunicació en esdeveniments de difusió pública*

Article 19. *Esdeveniments accessibles*

Article 20. *Campanyes de publicitat institucional d'interés públic*

Secció 2a. Accessibilitat en les telecomunicacions i serveis de societat de la informació

Article 21. *Condicions d'accessibilitat en la comunicació en productes i serveis relacionats amb la societat de la informació i llocs web públics*

Article 22. *Requisits d'accessibilitat i usabilitat dels llocs web i aplicacions per a dispositius mòbils*

Article 23. *Programació del servei públic de radiodifusió i televisió autonòmica*

Capítol II. Accessibilitat en espais públics urbanitzats, espais naturals, infraestructures i edificació

Secció 1a. Accessibilitat en espais públics urbanitzats

Article 24. *Espais públics urbanitzats*

Article 25. *Garanties de l'accessibilitat en els espais urbans*

Article 26. *Elements d'urbanització i mobiliari urbà*

Article 27. *Configuració de platges urbanes accessibles*

Article 28. *Condicions per a l'accés i utilització de trams urbans de platges accessibles i la seua acreditació administrativa*

Article 29. *Cabines d'aseo en espais públics*

Secció 2a. Accessibilitat en espais naturals

Article 30. *Espais públics naturals*

Article 31. *Mesures per a garantir la difusió, el desenvolupament territorial sostenible i l'accessibilitat universal dels espais públics naturals*

Article 32. *Plans d'accessibilitat d'espais naturals protegits*

Article 33. *Plans d'accessibilitat de paratges i espais naturals d'interés local.*

Secció 3a. Accessibilitat en infraestructures

Article 34. *Infraestructures*

Article 35. *Memòries d'accessibilitat per a la implantació d'infraestructures en el territori*

Secció 4a. Accessibilitat en edificis d'ús residencial i habitatge

Article 36. *Condicions bàsiques d'accessibilitat en edificis d'ús residencial i habitatge*

Article 37. *Accessibilitat en les edificacions de nova construcció*

Article 38. *Accessibilitat en les edificacions existents*

Article 39. *Reserva d'habitatges per a persones amb diversitat funcional i condicions d'accessibilitat*

Article 40. *Compliment de normativa tècnica d'edificació*

Article 41. *Ajustos raonables i toleràncies admissibles en edificacions existents*

Article 42. *Edificacions de valor historicoartístic*

Article 43. *Comité Tècnic d'Accessibilitat*

Capítol III. Accessibilitat en el transport

Secció 1a. Disposicions generals

Article 44. *Àmbit d'aplicació i mitjans de transport*

Secció 2a. Vehícles de transport i servei públic

Article 45. *Accessibilitat en el transport públic*

Article 46. *Taxis adaptats per a persones amb diversitat funcional*

Secció 3a. Vehícles d'ús privat

Article 47. *Targeta d'estacionament i places reservades*

Article 48. *Condicions d'ús de la targeta i mesures de control*

Capítol IV. *Accessibilitat en béns, productes i serveis a la disposició del públic*

Secció 1a. *Disposicions generals*

Article 49. *Condicions bàsiques d'accessibilitat en béns i serveis a la disposició del públic*

Article 50. *Accessibilitat en els productes*

Article 51. *Accessibilitat en els serveis a la disposició del públic*

Secció 2a. *Centres i serveis sanitaris*

Article 52. *Centres sanitaris d'atenció primària i especialitzada*

Secció 3a. *Centres i serveis educatius i ensenyament universitari*

Article 53. *Dret a l'educació i garanties per a l'accessibilitat en els serveis educatius*

Article 54. *Mesures socioeducatives per a garantir la inclusió social de les persones amb diversitat funcional*

Article 55. *Mesures i garanties addicionals en l'àmbit de l'educació universitària*

Article 56. *Mesures per a garantir la formació en matèria d'accessibilitat en els plans d'estudi*

Article 57. *Pla de garanties de l'accessibilitat en centres educatius de titularitat de la Generalitat i sostinguts amb fons públics.*

Secció 4a. *Centres i serveis socials.*

Article 58. *Garanties d'accessibilitat i igualtat.*

Secció 5a. *Centres i serveis culturals*

Article 59. *Museus*

Article 60. *Biblioteques*

Article 61. *Altres serveis de difusió i exposició del patrimoni cultural*

Article 62. *Foment de lectura fàcil i comprensible per a totes les persones*

Secció 6a. *Equipaments i instal·lacions esportives*

Article 63. *Condicions bàsiques d'accessibilitat i no discriminació en instal·lacions esportives*

Secció 7a. *Establiments comercials*

Article 64. *Establiments comercials de venda o subministrament de béns*

Secció 8a. *Serveis turístics*

Article 65. *Promoció de l'accessibilitat en establiments i serveis turístics d'allotjament i de restauració*

Secció 9a. *Instal·lacions i serveis vinculats a espectacles públics i activitats recreatives i d'oci*

Article 66. *Auditoris, teatres, cinemes i sales d'actes o d'ús polivalent*

Capítol V. *Accessibilitat en les relacions de les administracions públiques i la ciutadania*

Article 67. *Relacions amb les administracions públiques*

Article 68. *Desenvolupament de les condicions bàsiques d'accessibilitat i no discriminació en l'àmbit de les relacions amb les administracions públiques.*

Article 69. *Accessibilitat dels serveis d'atenció a la ciutadania.*

Article 70. *Accessibilitat en processos electorals.*

Capítol VI. *Accessibilitat en l'Administració de justícia*

Article 71. *Accessibilitat en els edificis i serveis de l'Administració de justícia*

Capítol VII. *Accessibilitat en l'ocupació*

Article 72. *Condicions bàsiques d'accessibilitat i no discriminació per a l'ocupació ordinària i protegida*

Article 73. *Obligació de realitzar ajustos raonables dels llocs de treball*

Article 74. *Procediment*

Article 75. *Mesures de foment*

TÍTOL IV. *Plans de promoció i garantia de l'accessibilitat universal*

Capítol I. *Disposicions generals*

Article 76. *Contingut, objectius i àmbits d'actuació*

Article 77. *Publicitat dels plans*

Article 78. *Supressió de barreres existents i plans sectorials.*

Capítol II. *Plans sectorials d'accessibilitat autonòmics*

Article 79. *Àmbits d'actuació*

Capítol III. *Plans municipals d'accessibilitat universal*

Article 80. *Definició i fins*

Article 81. *Contingut i objectius específics*

Article 82. *Finançament*

Article 83. *Execució i revisió dels plans municipals*

TÍTOL V. *Consell Valencià de Promoció i Garantia de l'Accessibilitat Universal i altres òrgans de participació local*

Capítol I. *Consell Valencià de Promoció i Garantia de l'Accessibilitat Universal*

Article 84. *Composició i funcionament*

Article 85. *Funcions*

Capítol II. *Òrgans de participació local*

Article 86. *Consells locals per a la promoció de l'accessibilitat universal*

TÍTOL VI. *Règim sancionador*

Capítol I. *Infraccions i sancions*

Article 87. *Tipus d'infraccions*

Article 88. *Persones responsables*

Article 89. *Persones interessades*

Article 90. *Infraccions lleus*

Article 91. *Infraccions greus*

Article 92. *Infraccions molt greus*

Article 93. *Sancions*

Article 94. *Criteris de graduació de les sancions*

Article 95. *Sancions accessòries*

Article 96. *Compliment de les obligacions en matèria d'accessibilitat*

Article 97. *Prescripció d'infraccions i sancions*

Article 98. *Distribució de competències en matèria sancionadora*

Article 99. *Deure de col·laboració*

Capítol II. *Procediment i competència*

Article 100. *Procediment sancionador*

Article 101. *Garantia d'accessibilitat dels procediments*

Article 102. *Publicitat de les resolucions sancionadores i destinació de les multes pecuniàries*

Article 103. *Òrgans competents*

DISPOSICIONS ADDICIONALS

Primera. *Manteniment de condicions d'accessibilitat d'edificis i espais d'ús públic de titularitat pública*

Segona. *Manteniment dels edificis i espais de titularitat privada.*

Tercera. *Manteniment de condicions d'accessibilitat d'edificis d'habitatge*

Quarta. *Manteniment de condicions d'accessibilitat d'edificis d'ús públic residencial*

Cinquena. *Manteniment de condicions d'accessibilitat en el transport públic i elements de transports*

Sisena. *Manteniment de condicions d'accessibilitat en els productes i serveis d'ús públic*

Setena. *Manteniment de condicions d'accessibilitat en els llocs web de l'Administració i entitats del sector públic*

Huitena. *Protecció de dades de caràcter personal*

DISPOSICIONS TRANSITÒRIES

Primera. *Compliment de condicions específiques d'accessibilitat de les oficines d'informació i registre de documents i punts d'informació a la ciutadania*

Segona. *Condicions urbanístiques aplicables per a la ocupació d'espais lliures o de domini públic amb elevadors.*

Tercera. *Plans d'accessibilitat en els espais naturals d'ús públic*

Quarta. *Formació universitària en matèria d'accessibilitat universal, disseny per a totes les persones i defensa de drets de les persones amb diversitat funcional*

Cinquena. *Termini per a l'acreditació de les condicions d'accessibilitat en biblioteques i museus*

Sisena. *Termini per a l'acreditació de la reserva de places per a les persones amb diversitat funcional en instal·lacions esportives amb espectadors i auditoris, cinemes i sales d'actes o d'ús polivalent vinculats a espectacles públics*

Setena. *Legislació adaptada en textos de lectura fàcil*

DISPOSICIÓ DEROGATÒRIA

Única. *Normativa que es deroga*

DISPOSICIONS FINALS

Primera. Modificació de la Llei 9/2009, de 20 de novembre, de la Generalitat, d'accessibilitat universal al sistema de transports de la Comunitat Valenciana

Segona. Modificació de la Llei 12/2003, de 10 d'abril, de la Generalitat, sobre gossos d'assistència

Tercera. Desplegament reglamentari

Quarta. Entrada en vigor

ANNEXOS

Annex I. Sistemes i serveis auxiliars per a la comunicació

Annex II. Condicions d'accessibilitat que han de reunir les oficines d'informació, els punts d'atenció i els serveis telefònics d'atenció a la ciutadania de titularitat de la Generalitat

Annex III. Plans de formació per a l'atenció a les persones amb diversitat funcional en diferents àmbits

Annex IV. Símbol internacional d'accessibilitat

Annex V. Símbol d'accessibilitat universal

Annex VI. Símbols específics d'accessibilitat

EXPOSICIÓ DE MOTIUS

I.

Han transcorregut més de vint anys des de la promulgació de la Llei 1/1998, de 5 de maig, de la Generalitat Valenciana, d'accessibilitat i supressió de barreres arquitectòniques, urbanístiques i de la comunicació, que amb de la Llei 9/2009, de 20 de novembre, de la Generalitat, d'accessibilitat Universal al Sistema de Transports de la Comunitat Valenciana, que, tantmateix, no cobreixen tots els àmbits d'aplicació en matèria d'igualtat d'oportunitats, no discriminació i accessibilitat universal, que estableix el Reial decret legislatiu 1/2013, de 29 de novembre, que aprova el Text Refós de la Llei General de drets de les persones amb discapacitat i de la seua inclusió social. A més, és necessari incloure dins de l'accessibilitat universal l'accessibilitat cognitiva, conforme a la recent modificació operada per la Llei 6/2022, de 31 de març, per a establir i regular l'accessibilitat cognitiva i les seues condicions d'exigència i aplicació.

Per tant, s'ha de procedir a un canvi de paradigma: passar d'una mera llei de foment de l'accessibilitat a una llei d'accessibilitat universal, que garantisca els drets i el compliment de les condicions i les exigències de l'accessibilitat plena, incloent l'accessibilitat cognitiva.

En l'exercici de les competències que els articles 148.1.20é de la Constitució Espanyola i 49.1.24a de l'Estatut d'Autonomia de la Comunitat Valenciana atribueixen a la Generalitat, es pretén dotar a la Comunitat Valenciana d'un marc normatiu apropiat en matèria d'accessibilitat universal.

Aquesta llei pretén que totes les persones puguen exercir els seus drets en condicions d'igualtat i lliurement.

Per a això, és fonamental que existisca igualtat d'oportunitats i no discriminació.

I és necessari tindre accés fàcil a tots els serveis i les activitats de la vida.

D'aquesta manera, es pretén aconseguir una societat inclusiva, que tinga en compte:

- a) Totes les persones són diferents a les altres.
- b) La diversitat és un valor per a l'ésser humà.
- c) El respecte a la diversitat necessita igualtat d'oportunitats i de resultats.
- d) La diversitat es gaudeix amb igualtat, no amb uniformitat.
- e) S'aconsegueix gaudint, sense obstacles, dels llocs, béns i serveis.

El referent immediat és complir la Convenció sobre els drets de les persones amb discapacitat de Nacions Unides i els seus mandats que incumbeixen a tots els poders públics i a la societat.

L'accessibilitat universal s'aconsegueix eliminant els obstacles i mitjançant el disseny per a totes les persones.

La persona amb discapacitat ha de gaudir dels seus drets amb autonomia personal i en condicions de seguretat.

Les persones amb discapacitat i les persones amb necessitats especials disposen de suports i ajustos raonables.

Les polítiques públiques s'han d'elaborar de manera participativa.

L'objectiu és una societat més inclusiva, respectuosa, igualitària i justa, que tinga present les decisions, necessitats, aspiracions i desitjos de totes les persones.

II.

Aconseguir una societat digna i justa implica un esforç constant dels poders públics, consolidant les bases per a disposar d'unes relacions socials harmòniques i equitatives, entenent que el pluralisme i la diversitat són font de riquesa, sense que puguen ser origen de tracte o conducta discriminatòria. Aquesta obligació col·lectiva té com a pretensió principal construir una societat inclusiva, on totes les persones puguen exercir els seus drets de manera efectiva, exigència per a la qual és imprescindible assegurar l'accessibilitat universal als entorns, productes, béns i serveis en tots els àmbits de la vida.

Aquesta compleix amb aquesta responsabilitat, adequant l'ordenament jurídic valencià a la normativa internacional, europea i estatal. La referència cardinal per a desplegar aquesta labor és la Convenció sobre els drets de les persones amb discapacitat de Nacions Unides de 13 de desembre de 2006 (d'ara en avant, la convenció) i el seu protocol facultatiu, instrument vinculant de drets humans que imposa una nova visió en el dret a la igualtat i en la política antidiscriminatòria.

Del seu enfocament es desprén una idea central: tota persona amb discapacitat és titular de drets, amb llibertat per a prendre decisions i autonomia per a gaudir-les, així com per a viure d'una manera independent, materialitzant la seua dignitat i diversitat personal mitjançant l'exercici normalitzat dels drets humans.

Igualment, cal un impuls legislatiu que siga al mateix temps capaç de donar compte de la proposta "legislar millor" que determina l'Estratègia de la Unió Europea sobre els drets de les persones amb discapacitat per a 2021-2030, en el que denomina la Unió de la Igualtat.

La motivació d'aquest impuls té relació directa amb les normes europees en la matèria, com la Directiva (UE) 2019/882, del Parlament europeu i del Consell, de 17 d'abril de 2019, sobre els requisits d'accessibilitat dels productes i serveis, per a construir un entorn accessible. Mandats que s'han vist reforçats, entre altres, pel Reglament (UE) 2021/692, del Parlament Europeu i del Consell, de 28 d'abril de 2021, pel qual s'estableix el Programa ciutadans, igualtat, drets i valors que expressa que l'objectiu final és aconseguir una societat europea democràtica, inclusiva, pluralista, oberta, igualitària i basada en drets. En

aquest sentit, recorda que la convenció és taxativa en exigir als estats evitar que els obstacles socials vinculats a l'entorn i la falta d'accessibilitat impedisquen que les persones amb discapacitat participen en la societat de manera plena i efectiva i en peus d'igualtat amb les altres.

L'article 9 de la convenció consagra clarament l'accessibilitat com "la condició prèvia perquè les persones amb discapacitat puguen viure de manera independent" i "participar plenament i en peus d'igualtat en la societat", tal com ha sigut interpretat pel Comitè de drets de les persones amb discapacitat de l'ONU. Amb aquest estímul, la societat té l'obligació d'eliminar qualsevol obstacle que limite el ple accés a l'entorn físic, el transport, els sistemes i les tecnologies de la informació i les comunicacions i a qualsevol servei i instal·lació d'ús públic i privat.

La idea de vida independent i plena participació es troba reforçada en els articles 19 i 29 de la convenció que, segons el parer del Comitè, comprén els drets civils i polítics, així com els drets econòmics, socials i culturals, sent un exemple d'interrelació, interdependència i indivisibilitat de tots els drets humans.

Tal com recull en el seu informe el Comitè de drets de les persones amb discapacitat de l'ONU: "Tota persona té dret a gaudir de les arts, a participar en activitats esportives i a anar a hotels, restaurants i bars. No obstant això, els usuaris de cadires de rodes no poden assistir a un concert si per a accedir a la sala de concert només hi ha escales. Les persones invidents no poden gaudir d'una pintura si no existeix en la galeria una descripció d'aquesta que puguen escoltar. Les persones sordes no poden gaudir d'una pel·lícula si aquesta no està subtítulada. Les persones amb discapacitat intel·lectual no poden gaudir d'un llibre si no existeix del mateix una versió de fàcil lectura".

L'assoliment d'aquest enfocament de drets en la lluita per la igualtat i la no discriminació se sustenta, almenys, en dos instruments fonamentals. El primer, el disseny universal, també anomenat disseny per a totes les persones, mitjançant el qual es pretén aconseguir l'accessibilitat universal. El segon, mitjançant el principi de transversalitat de totes les actuacions i polítiques públiques, incloent-hi les legislatives.

La suma d'aquestes eines permet anar configurant el contingut essencial del dret a l'accés universal que té, a més, un valor afegit: el seu efecte expansiu, doncs, amb tota certesa, es pot afirmar que ofereix la potencialitat de beneficiar no sols les persones amb discapacitat, sinó de millorar la qualitat de vida de totes les persones en la seua interacció social.

Així, es considera que totes les persones són susceptibles de tindre limitacions o condicionants en determinats moments de la seua vida, per la qual cosa l'accessibilitat universal i la idea del disseny universal ha de beneficiar totes les persones, amb independència de la seua llengua, sexe o gènere, edat, veïnatge, nacionalitat o qualsevol altra condició o circumstància personal, administrativa o social, sense discriminació.

L'accessibilitat universal i inclusiva és l'opció per un món més just, més segur, més divers, més desenvolupat i més sostenible, tal com marquen els Objectius de Desenvolupament Sostenible de l'Agenda 2030 de Nacions Unides, especialment per a aconseguir els objectius d'educació i ocupació, reducció de desigualtats – inclosa la bretxa digital –, tant a la ciutat com en les zones rurals, garantint l'adopció en tots els nivells de decisions inclusives, participatives i representatives que responguen a les necessitats de les persones.

La voluntat expressada per la normativa internacional de drets humans es veu per tant reflectida en aquesta llei, on es proposa, d'una banda, una interacció fàcil i segura de qualsevol persona amb el seu entorn, de la seua capacitat d'autonomia, i, d'una altra, impulsar amb rang d'una norma general perquè totes les persones gaudisquen de les mateixes oportunitats, del mateix tracte i dels mateixos resultats.

Quan les polítiques públiques es conceben pensant amb i per al conjunt de la població, s'obri un intercanvi democràtic i participatiu de perspectives entre les diferents posicions que cada persona o grup pot tindre o ocupar en un moment de la vida que, des d'una visió intergeneracional, amb respecte a la diversitat i amb perspectiva de gènere, té com a resultat propiciar una societat futura més inclusiva, respectuosa, igualitària i justa.

III.

La normativa valenciana s'articula amb les estatals, que compleixen el mandat dels articles 9.2, 10 i 14 de la Constitució Espanyola respecte al dret a la igualtat i a la no discriminació en general, i l'article 49 en la seua concreta aplicació a les persones amb discapacitat.

La legislació estatal va obtenir la seua necessària renovació amb la Llei 26/2011, d'1 d'agost, d'adaptació normativa a la Convenció internacional sobre els drets de les persones amb discapacitat, la disposició addicional segona de la qual ordena la refosa, regularització i harmonització de les lleis vigents en aquell moment. Aquest mandat es va materialitzar en l'actual Reial decret legislatiu 1/2013, de 29 de novembre, que aprova el text refós de la Llei general de drets de les persones amb discapacitat i de la seua inclusió social, l'article 23 de la qual contempla l'obligació que el Govern d'Espanya regule les condicions bàsiques d'accessibilitat, sense perjudici de les competències autonòmiques i locals.

D'altra banda, en l'àmbit de la Comunitat Valenciana, el mandat de la convenció i el canvi de concepció global i de terminologia, es va dur a terme en l'àmplia reforma propiciada per la Llei 9/2018, de 24 d'abril, de la Generalitat, de modificació de la Llei 11/2003, de 10 d'abril, de la Generalitat, sobre l'estatut de les persones amb discapacitat. Així mateix, convé ressaltar que en el nostre àmbit, i d'acord amb la disposició addicional única d'aquesta llei, es disposa que les referències que en aquesta llei, en els textos normatius i en les disposicions generals de la Generalitat s'efectuen a «persones amb discapacitat», s'entendran realitzades de manera indistinta a «persones amb discapacitat o diversitat funcional».

Doncs bé, la Generalitat, fent ús de les seues atribucions, disposa aquesta llei amb la missió d'aprovar la normativa valenciana d'accessibilitat, obrint un doble espai d'actuació. D'una banda, regula regles i criteris en els diferents entorns, serveis i espais, que hauran de ser aplicades i desenvolupades des de la seua entrada en vigor. D'altra, genera un impacte que va més enllà de si mateixa, en la mesura que l'enfocament universal porta amb si la transversalitat de totes les actuacions i polítiques públiques, incloent-hi les legislatives.

D'aquesta manera, l'accessibilitat universal constitueix no sols un principi d'actuació vinculat al disseny per a tots o l'execució de projectes i infraestructures per a la utilització i l'ús per totes les persones, sinó un canvi de paradigma a través d'una nova visió jurídica i social per a garantir el dret a la igualtat d'oportunitats, així com el dret que tenen les persones a viure de manera independent i a participar plenament en tots els aspectes de la vida, conforme proclamen els articles 10 i 13 de l'Estatut d'Autonomia de la Comunitat Valenciana.

Ara és el moment que aquest procés d'eliminació de barreres, practicat des de fa dècades, pugua fer un salt avant, des d'un punt de vista econòmic, jurídic i social. Des de l'econòmic, es requereix tindre consciència pressupostària, prioritzant la disposició dels recursos que permeten fer front als reptes inclusius que la societat valenciana presenta a mitjà i llarg termini. A nivell jurídic, és obligat disposar d'una norma amb projecció de futur que impose la transversalitat de les polítiques inclusives amb una major imperativitat i control del seu compliment. Socialment, incorporant un canvi de mentalitat i el component cultural per a crear consciència que les mesures d'accessibilitat són un instrument d'igualtat, inclusió i justícia social, susceptible d'afavorir totes les persones en qualsevol moment de la seua vida.

En aquest sentit, l'actualització de l'ordenament jurídic valencià requereix una llei general transversal que assumisca les obligacions derivades de la legislació bàsica estatal i del dret de la Unió Europea, per a garantir el dret a l'accessibilitat universal en qualsevol àmbit de la vida pública, social, cultural, educativa o econòmica i, específicament, l'accessibilitat espacial en les instal·lacions, edificis i serveis públics, al mateix temps que es facilita la comprensió i exercici dels drets i obligacions, tal com requereix una societat inclusiva.

IV.

Aquesta llei s'articula i es complementa per a ser aplicada en els diversos àmbits, amb diverses normatives de desplegament: la normativa bàsica estatal i la normativa autonòmica reglamentària aprovada per la Generalitat, que, en àmbits específics ha precedit en el temps a aquesta llei, entre els quals s'ha de ressaltar per la seua importància el Decret 65/2019, de 26 d'abril, del Consell, de regulació de l'accessibilitat en l'edificació i en els espais públics.

Així mateix, cal citar el Decret 72/2016, de 10 de juny, del Consell, pel qual es regula la targeta d'estacionament per a vehicles que transporten persones amb discapacitat que presenten mobilitat reduïda, i s'estableixen les condicions per a la seua concessió, i per la seua incidència en la detecció de barreres i identificació de les necessitats educatives de l'alumnat; l'Ordre 20/2019, de 30 d'abril, de la Conselleria d'Educació, Investigació, Cultura i Esport, per la qual es regula l'organització de la resposta educativa per a la inclusió de l'alumnat, igual que el que es disposa en la Llei 4/2018, de 21 de febrer, de la Generalitat, per la qual es regula i promou el plurilingüisme en el sistema educatiu valencià, entre altres.

D'altra banda, s'ha aprofitat aquesta llei per a modificar diversos articles de la Llei 9/2009, de 20 de novembre, de la Generalitat, d'accessibilitat universal al sistema de transports de la Comunitat Valenciana, i de la Llei 12/2003, de 10, d'abril, de la Generalitat, sobre gossos d'assistència per a persones amb discapacitats, incorporant noves modalitats d'ensinistrament i d'assistència animal per al seu reconeixement. Per contra, no es considera que els gossos inclosos en projectes de teràpia assistida amb animals de companyia hagen de tindre els drets d'accés i requisits d'acreditació dels gossos d'assistència, per la qual cosa deixen de figurar en la definició i àmbit d'aplicació d'aquesta llei.

En tot cas, aquesta llei es troba alineada amb la Llei 6/2022, de 31 de març, de modificació del Text Refós de la Llei General de drets de les persones amb discapacitat i de la seua inclusió social, aprovat pel Reial decret legislatiu 1/2013, de 29 de novembre, per a establir i regular l'accessibilitat cognitiva i les seues condicions d'exigència i aplicació, en contemplar i definir l'accessibilitat cognitiva com una dimensió de l'accessibilitat universal lligada a la fàcil comprensió i la comunicació de totes les persones per igual, adoptant les disposicions i mesures oportunes per a això.

Aquesta llei s'articula i es complementa per a ser aplicada en els diversos àmbits, amb diverses normatives de desplegament: la normativa bàsica estatal i la normativa autonòmica reglamentària aprovada per la Generalitat, que, en àmbits específics ha precedit en el temps a aquesta llei, entre els quals s'ha de ressaltar per la seua importància el Decret 65/2019, de 26 d'abril, del Consell, de regulació de l'accessibilitat en l'edificació i en els espais públics.

V.

Aquesta llei s'estructura en sis títols, amb un total de 103 articles, ocho disposicions addicionals, set disposicions transitòries, una disposició derogatòria i quatre disposicions finals, així com un conjunt de sis annexos.

El títol I conté dos capítols on es recullen l'objecte, els principis que informen aquesta llei, les definicions i l'àmbit d'aplicació, així com les mesures administratives que cal aplicar.

El títol II recull les competències de les administracions públiques, tant de l'Administració de la Generalitat i de les entitats locals, que han de vetlar per l'aplicació i desplegament d'aquesta llei.

El títol III conté set capítols que incorporen les disposicions específiques i el desenvolupament de les condicions bàsiques d'accessibilitat i no discriminació, que s'han d'aplicar en els diferents àmbits, com són les comunicacions, telecomunicacions i serveis de la societat de la informació (incloent-hi els llocs web de l'Administració), els espais públics urbanitzats, espais naturals, infraestructures i edificació, l'àmbit del transport, els productes i serveis a la disposició del públic, l'accessibilitat en les relacions de les administracions públiques i la ciutadania, en l'administració de justícia i en l'ocupació.

Els títols IV i V tenen un indubtable caràcter innovador, ja que regulen els plans de promoció i garantia de l'accessibilitat universal, així com el Consell Valencià de Promoció i Garantia de l'Accessibilitat Universal, respectivament.

Finalment, el títol VI dota de seguretat jurídica el compliment de les obligacions d'aquesta llei, amb la idea central que el fonamental és que el seu control administratiu afavorisca la precisa aplicació de les seues disposicions i, en cas de vulneració, s'aplique la taula d'infraccions i sancions, en concordança amb el marc comú establert en el Reial decret legislatiu 1/2013, de 29 de novembre, pel qual s'aprova la Llei general de drets de les persones amb discapacitat i la seua inclusió social.

Entre les disposicions addicionals destaquen les mesures de manteniment de l'accessibilitat en els diferents àmbits. La seua motivació és òbvia; tots els esforços realitzats a aplicar les mesures en matèria d'accessibilitat quedarien estèrils si no es fa el manteniment adequat. La norma es completa amb les adequades disposicions transitòries, així com derogatòria i finals, per a la seua promulgació i entrada en vigor.

S'acompanya amb una sèrie d'annexos amb afany d'aclarir algunes definicions més concretes dels sistemes i serveis auxiliars de comunicació, les característiques i condicions tècniques d'accessibilitat de les oficines públiques d'atenció presencial a la ciutadania, els plans de formació per a l'atenció a les persones amb diversitat funcional, els símbols d'accessibilitat universal i altres símbols o distintius específics.

El text d'aquesta llei s'adequa als principis de bona regulació previstos en l'article 129 de la Llei 39/2015, d'1 d'octubre, del procediment administratiu comú de les administracions públiques. Entre altres motivacions, es justifica per haver quedat obsoleta l'anterior regulació i la necessitat de garantir l'accessibilitat universal en tots els entorns, processos, béns i serveis, perquè les persones amb diversitat funcional puguen accedir i gaudir plenament dels seus drets. Per a això, la llei compleix el principi de proporcionalitat i conté la regulació necessària per a cobrir l'objecte d'aquesta, regulant els ajustos raonables, les mesures de control, de promoció i d'acció positiva per a garantir l'accessibilitat universal. Es troba harmonitzada i és coherent amb la resta de l'ordenament jurídic autonòmic, nacional i de la Unió Europea. Durant la seua elaboració s'ha facilitat l'accés a la norma, per a garantir la informació pública i participació social amb les principals organitzacions i entitats afectades per la regulació, en aplicació dels principis de diàleg civil i de transparència. Així mateix, en aplicació del principi d'eficiència, les mesures pressupostàries i les càrregues administratives que comporta la seua posada en marxa es consideren necessàries i racionals per a poder complir el seu objecte.

Garantir l'accessibilitat universal, d'acord amb la convenció de l'ONU i els drets de les persones per a accedir a tots els espais públics i socials, entorns naturals, sistemes de transport, mitjans de comunicació i serveis d'atenció a la ciutadania és un compromís del Consell recollit en l'Acord del Botànic II, subscrit el 16 de juny de 2019, constituint un objectiu de legislatura.

En l'elaboració de la present llei han participat i han sigut consultades totes les conselleries, havent recaptat així mateix els informes preceptius previs a la seua aprovació, per la qual cosa conforme / oït el Consell Jurídic Consultiu de la Comunitat Valenciana,

TÍTOL I

Disposicions generals

Capítol I

Objecte, definicions i àmbit d'aplicació

Article 1. *Objecte*

1. Aquesta llei té per objecte garantir l'exercici efectiu dels drets en condicions d'igualtat i no discriminació, amb vista a aconseguir la vida autònoma, participativa i independent de totes les persones, de forma

plenament accessible, comprensible i segura, amb independència de la seua condició física, sensorial, intel·lectual i cognitiva.

2. Amb aquesta finalitat es reconeix el dret a l'accessibilitat universal i a la inclusió social, amb les garanties necessàries per al compliment de les condicions bàsiques d'accessibilitat i el disseny per a totes les persones dels entorns, productes, béns i serveis en tots els àmbits de la vida.

3. Les persones amb discapacitat o diversitat funcional i les persones amb necessitats especials a les quals es refereix aquesta llei en l'article 3.3 podran sol·licitar els suports i ajustos necessaris quan les mesures d'accessibilitat universal i de disseny per a totes les persones no resulten possibles o siguen insuficients per a permetre desenvolupar la seua vida en igualtat de condicions.

Article 2. **Principis informadors**

1. Per a garantir l'accessibilitat universal i una societat inclusiva s'han de complir, de manera conjunta, els requisits d'accessibilitat que cobrisquen les condicions de mobilitat, de comunicació, de comprensió i d'utilització per totes les persones.

2. Els següents principis reflecteixen els valors en els quals s'han de basar l'aplicació i interpretació de la present llei:

- a) La dignitat inherent, l'autonomia individual, incloent-hi la llibertat de prendre les pròpies decisions, i la independència de les persones.
- b) La igualtat d'oportunitats i la no discriminació.
- c) La participació i inclusió plenes i efectives en la societat.
- d) L'accessibilitat universal i el disseny per a totes les persones dels entorns, productes, béns i serveis.
- e) La igualtat de gènere i la perspectiva de gènere de totes les polítiques públiques.
- f) La promoció de la vida autònoma i independent.
- g) El respecte per la diferència i l'acceptació de les persones amb diversitat funcional com a part de la diversitat i la condició humanes.
- h) El lliure desenvolupament de la personalitat i, especialment, de les xiquetes i els xiquets amb discapacitat.
- i) La transversalitat de l'accessibilitat universal en les polítiques públiques i, especialment, en matèria de diversitat funcional.

Article 3. **Definicions**

A l'efecte de la present llei, s'entén per:

1. Accessibilitat universal és la condició que han de complir els entorns, processos, béns, productes i serveis, així com els objectes, instruments, eines i dispositius, per a ser practicables, comprensibles i utilitzables per totes les persones en condicions de seguretat i comoditat i de la forma més autònoma i natural possible. Aquesta condició pressuposa l'estratègia de «disseny universal o disseny per a totes les persones», i s'entén sense perjudici dels ajustos raonables que hagen d'adoptar-se. Està integrada per diversos tipus d'accessibilitat: física, sensorial, a la comunicació i cognitiva.

S'entén per accessibilitat cognitiva la característica dels entorns, processos, activitats, béns, productes, serveis, objectes o instruments, eines i dispositius que permeten la fàcil comprensió i la comunicació.

2. Persona amb discapacitat o diversitat funcional: aquelles que per la seua diversitat física, mental, intel·lectual, cognitiva o sensorial, previsiblement de caràcter permanent, en la interacció amb diverses

barreres, puguen veure limitada o impedita la seua participació plena i efectiva en la societat en igualtat de condicions amb els altres.

Es considera que, amb caràcter general, té la consideració de persona amb discapacitat aquella a qui se l'haja reconegut una discapacitat, d'acord amb el que es disposa en la normativa bàsica estatal.

3. Persones amb necessitats especials: persones que per la seua edat o qualsevol altra circumstància personal tenen limitacions en la seua actuació vital, siga de manera temporal o permanent.

A l'efecte de garantir l'accessibilitat universal i no discriminació, es consideraran com a beneficiàries dels suports i ajustos raonables, que preveu aquesta llei:

- a) Les persones majors i, especialment, les persones d'edat avançada.
- b) Les persones en situació de dependència.
- c) Les persones que tinguen alguna dificultat permanent o temporal per a desplaçar-se comunicar-se i/o accedir a la informació de manera autònoma.
- d) Les dones que es troben en estat de gestació.
- e) Les xiquetes i xiquets amb problemes o trastorns generals del desenvolupament, encara que no tinguen reconeguda oficialment una discapacitat.
- f) Les persones afectades per malalties de llarga duració que presenten dificultats en l'activitat vital o puguen derivar en una discapacitat i siguen reconegudes administrativament o judicialment. S'assimilaran a aquesta situació els estats previs, entesos com els processos d'evolució que puguen arribar a ocasionar alguna dificultat.
- g) Les persones que porten carros de bebés o de xiquetes i xiquets de poca edat.
- h) Les persones que porten cadires de rodes o equips de suport a la mobilitat de persones majors o amb dificultat per a desplaçar-se.

4. Ajust raonable: les modificacions i adaptacions necessàries i adequades a les necessitats específiques de les persones amb diversitat funcional o amb necessitats especials que no imposen una càrrega desproporcionada o indeguda, quan es requerisquen en un cas particular de manera eficaç i pràctica, per a facilitar l'accessibilitat i la participació i per a garantir el gaudi o exercici de tots els drets, en igualtat de condicions amb les altres persones.

5. Barreres d'accés: impediments, traves o obstacles de caràcter físic o d'un altre tipus que limiten o impedeixen la interacció de les persones amb l'entorn físic, el transport, els productes, els serveis, la informació i les comunicacions.

6. Comunicació: el procés pel qual s'emet, rep o intercanvia informació entre dues o més persones, de manera directa, a través del llenguatge oral, escrit, llengua de signes, el braille o la comunicació tàctil, o indirecta, mitjançant sistemes de lectura fàcil, dispositius multimèdia, veu digitalitzada (audiodescripció), visualització de textos, subtítols, símbols de senyalització o qualsevol altre sistema o servei auxiliar de comunicació definit en l'annex I.

7. Comprensió: la capacitat d'entendre la informació que es rep durant la comunicació, siga de manera presencial o a través de mitjans físics, alternatius en format escrit (lectura fàcil), electrònics, de suport visual o audiovisual, que garantisquen l'accessibilitat a persones amb diversitat intel·lectual, mental, cognitiva o amb problemes de desenvolupament.

8. Disseny per a totes les persones: l'activitat normalitzada per la qual es conceben o projecten des de l'origen qualsevol entorn, procés, bé, producte, servei, objecte, instrument, programa, dispositiu o eina tecnològica, de tal forma que puguen ser utilitzats per totes les persones, en la major extensió possible, sense necessitat d'adaptació ni disseny especialitzat. El "disseny universal" o "disseny per a totes les persones" no exclourà els productes de suport per a grups particulars de persones amb diversitat funcional,

quan ho necessiten.

9. Productes de suport (abans ajudes tècniques): qualsevol mitjà, instrument, producte, tecnologia o sistema, especialment fabricat o disponible en el mercat per a facilitar l'accessibilitat d'un col·lectiu de persones amb diversitat funcional, com poden ser les persones amb mobilitat reduïda o limitació sensorial, o persones majors dependents.

10. Punt d'atenció accessible: lloc de recepció i d'atenció al públic, constituït per un espai físic per a l'obtenció d'informació, accés a un recinte, realització de tràmits o punt de venda, en el cas de béns o serveis de titularitat pública o privada, que incloga taulells d'informació, taquilles o finestretes de venda al públic, etc., amb mobiliari de dimensions adequades per a l'atenció a persones amb mobilitat reduïda o en cadira de rodes, i altres condicions, d'acord amb la normativa reglamentària bàsica estatal i autonòmica, perquè la comunicació i la informació siguin accessibles a totes les persones.

11. Usabilitat: és la mesura en la qual un producte, procés, bé o servei pot ser usat per persones usuàries específiques per a aconseguir objectius concrets amb efectivitat, eficiència i satisfacció en un context d'ús especificat. Entenent que el grau d'usabilitat creix aplicat a productes, entorns i serveis públics quan permet el seu ús, amb les condicions satisfactòries plenes, a un major nombre de les persones i amb el màxim grau d'autonomia.

12. Habitatge accessible: els habitatges que compleixen totes les exigències d'accessibilitat en el seu accés i en el seu espai interior, d'acord amb la normativa reglamentària bàsica estatal i autonòmica, de manera que garantisquen la seua utilització de la forma més autònoma i natural possible per totes les persones, en especial per les persones amb diversitat funcional.

Article 4. **Àmbit d'aplicació**

1. Les condicions bàsiques d'accessibilitat regulades per la normativa bàsica estatal i les disposicions específiques i mesures per a garantir la igualtat d'oportunitats, la no discriminació i l'accessibilitat universal seran aplicades en l'àmbit de la Comunitat Valenciana, per qualsevol entitat, pública o privada, o persona física o jurídica, conformement al que es preveu en la present llei, en els àmbits següents:

- a) Mitjans de comunicació, telecomunicacions i societat de la informació.
- b) Espais públics urbanitzats, espais naturals, infraestructures i edificació.
- c) Transports.
- d) Béns i serveis a la disposició del públic.
- e) Relacions amb les administracions públiques.
- f) Administració de justícia
- g) Ocupació.

2. En l'àmbit dels elements vinculats al transport, el que es preveu en aquesta llei s'estableix sense perjudici del que es disposa en la Llei 9/2009, de 20 de novembre, de la Generalitat, d'accessibilitat universal al sistema de transport de la Comunitat Valenciana, i normativa europea d'aplicació.

3. Per a garantir la participació social de les persones interessades en les propostes normatives i el seguiment de les condicions d'accessibilitat en els diferents àmbits, així com la perspectiva de gènere, es tindrà en compte especialment les organitzacions representatives de persones amb diversitat funcional i de persones majors.

Article 5. **Desenvolupament de les condicions bàsiques d'accessibilitat i no discriminació**

1. El Consell regularà mitjançant decret, que desplegarà la present llei en cadascun dels àmbits enumerats

en l'article anterior, integrant les condicions bàsiques d'accessibilitat que siguen exigibles d'acord amb la normativa bàsica estatal i aquelles disposicions i mesures específiques a aplicar en determinades àrees, entorns, serveis públics, processos, béns i serveis privats a la disposició del públic, que garantisquen la igualtat d'oportunitats a totes les persones.

2. Les mesures específiques de foment i d'acció positiva s'establiran tenint en compte les condicions bàsiques d'accessibilitat i no discriminació, així com les característiques de les persones amb diversitat funcional determinan el tipus i grau de discapacitat.

Capítol II

Mesures administratives

Article 6. *Mesures contra la discriminació*

1. Es consideren mesures contra la discriminació aquelles que tenen com a finalitat previndre o corregir el fet que una persona amb diversitat funcional o amb necessitats especials siga tractada directament o indirectament d'una manera menys favorable que una altra que no ho siga, en una situació anàloga o comparable.

2. S'entendran com a mesures contra la discriminació per a garantir la igualtat:

a) Les que exigisquen l'accessibilitat universal i el disseny per a totes les persones.

b) Les que exigeixen l'obligació de realitzar ajustos raonables, quan es requerisca en un cas particular, per a aconseguir la màxima accessibilitat per a totes les persones.

c) Aquelles mesures que prohibeixen i s'oposen a les accions o situacions de fet degradants perquè les persones amb diversitat funcional o amb necessitats especials puguen accedir a un determinat espai, edificació, mitjà de transport, bé o servei d'ús públic o a la disposició del públic i d'assetjament per a impedir o restringir el seu dret de denúncia i a l'exercici ple dels seus drets.

Article 7. *Mesures de foment*

1. L'Administració de la Generalitat i els ens locals destinaran en cada exercici partides que tinguen com a finalitat la realització de programes i actuacions de promoció de l'accessibilitat i ajudes per a millores i ajustos raonables per a garantir l'accessibilitat universal en els diferents àmbits.

2. Poden ser persones beneficiàries d'aquestes mesures de foment i ajudes les persones físiques o jurídiques, d'acord amb el que s'establisca reglamentàriament, en les bases d'ajudes de concessió directa o en les convocatòries públiques.

3. En el cas de programes específics destinats a finançar actuacions dels ens locals, tindran prioritat en la concessió de les ajudes aquelles actuacions contingudes en els plans municipals d'accessibilitat universal o que desenvolupen les directrius dels plans sectorials autonòmics.

Article 8. *Mesures d'acció positiva*

1. Es consideren mesures d'acció positiva aquells suports i incentius de caràcter específic destinats a evitar o compensar els desavantatges socials i accelerar o aconseguir la igualtat de fet de les persones amb diversitat funcional i la seua participació plena en els àmbits de la vida política, econòmica, social,

educativa, laboral i cultural, atesos els diferents tipus i graus de discapacitat.

2. Les mesures d'acció positiva a favor de les persones amb diversitat funcional podran consistir en:

a) Suports complementaris per a garantir l'accessibilitat universal, amb l'eliminació i supressió de barreres de tota classe que la impedeixen o dificulten en diferents entorns, així com facilitar la comunicació interactiva, la mobilitat i la seua autonomia personal en els diferents àmbits.

Aquests suports podran consistir en prestacions professionals, econòmiques o tecnològiques, com ara ajudes tècniques, assistència personal, sistemes i serveis auxiliars per a la comunicació que es recullen en l'annex I.

b) Establiment de contingents o reserves a favor de les persones amb diversitat funcional, per a contrarestar una situació de fet o tendència que es considera discriminatòria.

c) Estímuls econòmics o subvencions perquè les persones físiques i jurídiques promoguen l'accessibilitat universal en un determinat àmbit.

3. Les administracions públiques de la Comunitat Valenciana facilitaran, en l'àmbit de les seues competències, a les persones amb diversitat funcional, a les persones professionals i agents socials i a altres persones físiques o jurídiques, com ara empreses, cooperatives, promotors d'activitats econòmiques i comunitats de propietaris i propietàries, quan ho requerisquen, l'assessorament i la informació referents a l'àmbit de l'accessibilitat i l'adequació dels mitjans de suport a les necessitats específiques.

4. Així mateix, adoptaran les mesures de formació necessàries perquè les persones gestores i tècniques que hi presten servei tinguen els coneixements adequats en matèria d'accessibilitat.

Article 9. **Mesures de control administratiu previ**

1. La concessió de llicències i autoritzacions i, en el seu cas, les comunicacions i declaracions responsables de les persones interessades en execució d'obres i realització d'activitats se subjectarà als preceptes d'aquesta llei i a la seua normativa de desplegament quant al compliment dels paràmetres d'accessibilitat.

2. La verificació del compliment de les condicions d'accessibilitat l'efectuarà personal tècnic en el mateix procediment en què es tramita la sol·licitud o la documentació preceptiva per l'òrgan competent, que resoldrà o denegarà, previs els tràmits administratius oportuns, la concessió de llicències, autoritzacions o altres actes d'anàloga naturalesa.

3. Els instruments bàsics del control administratiu previ que hauran d'exigir el compliment de les normes d'accessibilitat són els següents:

a) Els organismes de certificació administrativa en matèria de qualitat de l'edificació (OCAce) i, si és el cas, les oficines tècniques i de supervisió de projectes de l'Administració de la Generalitat i dels ens locals, que comprovaran la correcció, adequació i integritat de la documentació tècnica: projectes bàsics i projectes d'execució d'obres i infraestructures o qualsevol altre instrument o documentació tècnica, d'acord amb la normativa aplicable.

b) Les llicències i autoritzacions que atorguen les administracions públiques o altres actes d'anàloga naturalesa, d'acord amb la normativa aplicable.

c) Els plecs de condicions tècniques dels contractes administratius, que contindran les clàusules específiques necessàries per al compliment de les normes d'accessibilitat, d'acord amb el que es disposa en aquesta llei.

d) Les memòries d'accessibilitat per a la implantació d'infraestructures en el territori, d'acord amb el que es disposa en aquesta llei.

4. En el cas d'activitats sotmeses al règim de comunicació prèvia o declaració responsable, els documents

que subscriguen les persones interessades hauran d'incloure l'acreditació o la declaració responsable del compliment de les condicions establides per la normativa d'accessibilitat aplicable, sense perjudici del que estableix l'article següent.

Article 10. **Control administratiu posterior**

1. Les administracions públiques competents per a efectuar actuacions de control administratiu posterior podran comprovar el compliment de la normativa d'accessibilitat, d'ofici o si hi ha una denúncia que s'haja efectuat de manera incorrecta o deixat de realitzar l'actuació sotmesa a control administratiu previ i, en tot cas, en aquelles activitats i actuacions sotmeses al règim de comunicació prèvia o declaració responsable.

2. Correspon als ajuntaments i els òrgans que tinguen atribuïda dins de la Generalitat la competència en la matèria de què es tracte, en col·laboració amb les altres administracions públiques i amb la resta dels òrgans implicats, dur a terme les corresponents actuacions d'inspecció, control i sanció, que asseguren les condicions bàsiques d'accessibilitat i no discriminació que s'estableixen en la present llei.

Article 11. **Mesures en matèria de contractació pública**

1. El sector públic de la Comunitat Valenciana hauran de vetlar perquè els serveis que s'hagen externalitzat complisquen les condicions d'accessibilitat universal. En les licitacions de serveis de gestió o serveis a la disposició del públic els plecs de prescripcions tècniques establiran, com a condició essencial, el compliment de les condicions d'accessibilitat de l'equipament i el seu manteniment durant el termini de vigència del contracte.

2. Igualment, en les licitacions de serveis de gestió o serveis a la disposició del públic, es podran incorporar criteris de valoració, com ara millora en les condicions d'accessibilitat i adquisició d'equipaments, productes i serveis tecnològics d'informació i de comunicació accessibles per a totes les persones, amb l'obligació en cas que l'empresa contractista de lliurament i posada en funcionament en el primer any de servei.

3. Igualment, en els contractes de subministrament d'equipament, adquisició de productes tecnològics d'informació i comunicació (TIC) o altres productes o béns, aquests plecs recolliran les condicions que garantisquen l'accessibilitat universal i/o disseny per a totes les persones.

Article 12. **Coordinació administrativa i promoció de l'accessibilitat universal inclusiva**

1. La conselleria competent en matèria de serveis socials, dins de les seues competències, desenvoluparà accions i programes integrats de promoció de l'accessibilitat universal i inclusió social dirigits a la població en general, d'acord amb els principis que regeixen en aquesta llei.

2. Així mateix, a fi desenvolupar les seues competències pròpies i de coordinació administrativa, es crearà una Oficina de Coordinació i Promoció de l'Accessibilitat Universal, dins d'aquesta conselleria, amb les funcions següents:

a) Desenvolupar, difondre i fomentar la cultura de l'accessibilitat universal, disseny per a totes les persones i inclusió social, que ajuden a la creació d'espais i ciutats amigables i entorns comunitaris plenament accessibles.

b) Elaborar propostes per al desenvolupament autonòmic de polítiques públiques i programes de foment de l'accessibilitat universal.

c) Recaptar informació de les diferents administracions públiques i departaments del Consell amb la finalitat d'actuar com a òrgan de coordinació, quan calga.

d) Rebre i estudiar els suggeriments, queixes i reclamacions a conseqüència de l'aplicació o falta d'aplicació de la normativa d'accessibilitat.

e) Donar suport administratiu i tècnic al Consell Valencià de Promoció i Garantia de l'Accessibilitat Universal, regulat en els articles 84 i 85 de la present llei, per al compliment de les seues funcions.

3. Totes les persones gestores i tècniques que presten aquest servei es considerarà personal d'atenció directa.

4. S'impulsaran accions de foment, amb l'adequada convocatòria, concurrència i difusió pública de premis d'accessibilitat per a contribuir a la sensibilització social, potenciar l'accessibilitat universal i inclusiva a la Comunitat Valenciana i reconèixer les millors iniciatives i accions que es duguen a terme en diversos àmbits.

Article 13. **Símbols d'accessibilitat**

1. Els edificis d'ús públic, entorns naturals, equipaments comunitaris, mitjans de transport, instal·lacions, béns i serveis, que garantisquen l'accessibilitat universal en les seues diferents àrees o serveis mitjançant l'oportú sistema d'acreditació, incorporaran el símbol internacional d'accessibilitat (SIA) en l'edificació o lloc visible per a la seua difusió i informació del públic, d'acord amb el que s'estableix reglamentàriament en les normes de desplaçament.

2. Així mateix, podran incorporar el nou símbol d'accessibilitat universal (SAU) proposat per l'Organització de Nacions Unides, especialment en aquelles actuacions i espais que acrediten les mesures d'accessibilitat universal i inclusió social previstes en aquesta llei.

En cas que un producte, entorn, procés, bé o servei siga accessible especialment per a determinades persones amb diversitat funcional, se senyalitzarà, igualment, per a quin tipus de discapacitat és accessible amb el símbol corresponent.

3. Reglamentàriament s'establirà la simbologia a utilitzar en cada cas, conforme a la simbologia normalitzada que consta en els annexos de la present llei.

TÍTOL II

Competències de les administracions públiques

Article 14. **Competències de l'Administració de la Generalitat**

1. Correspon al Consell, en l'àmbit de les seues competències:

a) Desenvolupar la present llei, així com la normativa sectorial i transversal relacionada amb la matèria, per a garantir l'accessibilitat universal i els drets de totes les persones, especialment les persones amb diversitat funcional.

b) Establir les mesures necessàries de coordinació per al compliment de la present llei, quan superen l'ordre competencial d'un departament del Consell o siga necessari una actuació integral i coordinada per a garantir l'accessibilitat universal.

En aquest cas, el Consell podrà delegar en la persona titular de la conselleria competent en matèria de serveis socials la coordinació o el seguiment d'actuacions o mesures concretes.

2. Correspon a les conselleries, com a departaments del Consell, en l'àmbit de les seues respectives competències i àrea funcional:

a) Vetlar per l'aplicació de la present llei, en col·laboració amb les altres administracions públiques i amb la

resta dels òrgans implicats, així com dur a terme les corresponents actuacions de control i inspecció.

b) Desenvolupar, a nivell reglamentari, els paràmetres d'accessibilitat quan siga necessari una major concreció o així s'habilite per decret del Consell, que regule les condicions d'accessibilitat en cadascun dels àmbits d'aplicació.

c) Elaborar i executar plans autonòmics d'actuació sectorial, que contemplen mesures específiques o accions integrals per a garantir l'accessibilitat universal en infraestructures, centres o serveis, incloent-hi l'accessibilitat en la informació, comunicació i senyalització, per a garantir els drets de les persones amb diversitat funcional.

d) Establir i executar mesures de foment i mesures d'acció positiva en matèria d'accessibilitat, en l'àmbit de les seues competències i àrea funcional.

e) L'obertura d'expedients sancionadors i imposició de sancions, de conformitat amb el que s'estableix en la present llei.

3. Els departaments del Consell podran, així mateix, establir en el seu àmbit un sistema específic de distintius de qualitat i d'accessibilitat, amb diferents nivells, segons la incorporació de noves tecnologies, mesures d'accessibilitat en les comunicacions i/o d'acreditació conjunta de les condicions d'accessibilitat les instal·lacions o processos amb la qualitat del servei.

Article 15. Competències de les entitats locals

1. Correspon als municipis, en l'àmbit de les seues competències:

a) Vetllar per l'aplicació de la present llei, en col·laboració amb l'Administració de la Generalitat i amb la resta dels òrgans implicats, així com dur a terme les corresponents actuacions de control i supervisió del compliment de la normativa d'accessibilitat en les seues autoritzacions, llicències i infraestructures de promoció pública i iniciativa municipal.

b) Elaborar i executar plans municipals d'accessibilitat universal que contemplen accions integrals i mesures específiques per a garantir l'accessibilitat universal en infraestructures, tots els espais públics urbanitzats, edificis, establiments, espais naturals, platges urbanes, centres, béns o serveis, incloent-hi l'accessibilitat en la informació, comunicació i senyalització, per a garantir els drets de totes les persones.

c) Establir i executar mesures de foment i mesures d'acció positiva en matèria d'accessibilitat, en l'àmbit de les seues competències i àmbit territorial municipal.

d) Concedir les targetes d'estacionament per a persones amb diversitat funcional que presenten mobilitat reduïda residents en el seu municipi, previ l'oportú expedient administratiu i la seua inscripció en el Registre autonòmic de targetes d'estacionament per a persones amb mobilitat reduïda, per al seu control.

e) L'obertura d'expedients sancionadors i imposició de sancions, de conformitat amb el que s'estableix en la present llei.

2. Correspon a les diputacions provincials assegurar la prestació integral i adequada dels serveis de competència municipal, garantint el compliment de les normes d'accessibilitat universal en els béns i serveis a la disposició del públic o de les persones usuàries, prestant assistència jurídica i cooperació tècnica i econòmica especialment als municipis de menys de 5.000 habitants o que tinguen menor capacitat de gestió per a l'elaboració de plans municipals d'accessibilitat universal.

TÍTOL III

Disposicions específiques d'accessibilitat en diferents àmbits

Capítol I

Accessibilitat en les comunicacions, telecomunicacions i serveis de societat de la informació

Secció 1a

Accessibilitat en les comunicacions

Article 16. **Informació i comunicació accessibles**

1. Per a garantir l'accessibilitat universal dels serveis públics, les administracions públiques competents, en l'àmbit d'aplicació d'aquesta llei, hauran de promoure l'ús de les tecnologies de la informació i la comunicació que faciliten la relació amb les persones amb les següents mesures i mitjans de suport:

a) Disposar de tota la informació, si pot ser, en diversos formats: text escrit (amb tipus de lletra llegible), en format de lectura fàcil, sistema braille, àudio, llengua de signes, comunicació tàctil, atenció telefònica o presencial en les dues llengües oficials.

b) Integració dels serveis d'atenció en oficines d'atenció al públic, amb dispositius adaptats a la comunicació oral i videointerpretació de llengua de signes, i web pública o seu electrònica, amb dispositius accessibles per a sistemes de comunicació alternativa.

c) El recurs a serveis d'interpret de llengua de signes en serveis públics i oficines d'atenció al públic es prestarà de manera presencial quan no siga possible per algun motiu mitjançant el servei de videointerpretació.

2. Els actes i esdeveniments socials, les activitats culturals, com ara conferències, teatre, cinema, museus i visites guiades a espais i béns d'interés cultural, i les activitats recreatives que es desenvolupen a través d'actes i d'espectacles públics, com ara concerts, actuacions musicals i altres, hauran de complir les condicions d'accessibilitat en la comunicació perquè les persones amb diversitat funcional i persones amb diferents capacitats gaudisquen d'aquestes, les comprenquen i participen en les mateixes en les dues llengües oficials .

Article 17. **Accessibilitat en els elements d'informació i senyalització**

1. Els espais d'ús públic i els serveis públics disposaran dels elements d'informació i senyalització a l'interior i a l'exterior que permeten a totes les persones percebre i comprendre la informació de manera autònoma.

2. Les administracions públiques desenvoluparan accions i mesures de foment de l'accessibilitat cognitiva en espais públics, incloent-hi la lectura fàcil en textos i procediments.

3. Els estudis de seguretat i els plans d'emergències dels espais i serveis inclouran els procediments d'avís i els mitjans de suport a les persones amb diversitat funcional i persones majors, implementant els sistemes necessaris perquè les alarmes de seguretat i emergència siguen visuals a més de sonores, amb possibilitat de notificació directa a les persones usuàries.

Article 18. **Mesures per a garantir la comunicació en esdeveniments de difusió pública**

1. Quan l'Administració de la Generalitat promoga determinats actes o esdeveniments que tinguen un contingut institucional, i preste la seua assistència, done suport tècnicament o econòmicament a la realització de determinats esdeveniments socials o culturals (conferències, jornades, congressos, simposis o actes anàlegs) que siguen d'interés rellevant o en els quals es preveja la seua retransmissió o difusió pública a través de mitjans audiovisuals o de comunicació social, es garantirà l'accessibilitat en la comunicació i comprensió dels missatges per les persones amb diversitat funcional específica mitjançant

mitjans d'audiodescripció, subtitulació i llengua de signes.

2. Igualment, es garantirà la disponibilitat de dispositius d'inducció magnètica o un altre mitjà de suport a la comunicació oral per a les persones participants i el públic conformat per persones sordes o amb discapacitat auditiva que ho requerisquen.

Article 19. **Esdeveniments accessibles**

1. Els òrgans competents de la Generalitat i de les entitats locals facilitaran l'organització d'esdeveniments accessibles per a totes les persones en tots els actes de caràcter públic, dins de la seua competència organitzativa o d'actuacions de foment, que se celebren en l'àmbit de la vida social, cultural, lúdica o festiva.

2. A aquest efecte, es considerarà que un esdeveniment és accessible quan dispose de les següents mesures i mitjans adaptats, en la mesura que siga possible, per a facilitar l'accessibilitat espacial i cognitiva, així com la comunicació, l'accés a la informació i la comprensió per totes les persones que assistisquen com a espectadors o que participen activament en l'esdeveniment, a través dels següents sistemes:

- a) Bucle magnètic per al seguiment oral, intèrpret de llengua de signes i altres tecnologies que permeten l'accessibilitat de les persones sordes.
- b) Transcripció automàtica de text en pantalla.
- c) Programa o textos en lectura fàcil, en braille i altres tecnologies que permeten l'accessibilitat de les persones cegues.
- d) Reserva de places o espais adaptats amb itineraris accessibles per a persones amb mobilitat reduïda.
- e) Elements de mobiliari, estrades i escenari accessibles per a les persones amb diversitat funcional participants.

Article 20. **Campanyes de publicitat institucional d'interés públic**

1. Les campanyes de publicitat institucional en els diferents mitjans de comunicació social i suports audiovisuals en els quals aquestes es difonguen hauran de ser accessibles a totes les persones amb diversitat funcional, garantint especialment la utilització de la llengua de signes per a persones sordes o amb discapacitat auditiva, conformement al que es disposa en la Llei 27/2007, de 23 d'octubre, per la qual es reconeixen les llengües de signes espanyoles i es regulen els mitjans de suport a la comunicació oral de les persones sordes, amb discapacitat auditiva i sordcegues.

2. Les campanyes de publicitat i sensibilització de l'accessibilitat universal seran, així mateix, proactives, i incorporaran la perspectiva global i específica de les persones amb diversitat funcional en la comunitat i garantiran la igualtat de gènere.

Secció 2a

Accessibilitat en les telecomunicacions i serveis de societat de la informació

Article 21. **Condicions d'accessibilitat en la comunicació en productes i serveis relacionats amb la societat de la informació i llocs web públics**

1. Les condicions bàsiques d'accessibilitat i no discriminació per a l'accés i utilització de les tecnologies, productes i serveis relacionats amb les telecomunicacions, la societat de la informació i en els mitjans de

comunicació social seran exigibles, d'acord amb el que es preveu en la present llei i les seues normes de desplegament, en els termes i paràmetres d'accessibilitat establits reglamentàriament per la normativa bàsica estatal.

2. Les condicions d'accessibilitat seran exigibles de manera específica en els següents mitjans, productes i serveis:

- a) Condicions d'accés i servei relacionats amb les comunicacions electròniques i telecomunicacions.
- b) Mesures per a garantir la llengua de signes, la subtitulació i altres tecnologies de suport a la comunicació i informació en suport audiovisual i esdeveniments de difusió pública.
- c) Webs públiques de la Generalitat i del seu sector públic autonòmic, així com de les entitats locals i del seu sector públic local.
- d) Webs de titularitat privada d'empreses concessionàries de serveis essencials, que presten el seu servei a les persones usuàries, per concessió, llicència o títol de dret públic atorgat per l'Administració de la Generalitat o de les entitats locals, quan s'utilitze aquest mitjà com a lloc web d'informació general i com a seu electrònica, per a realització de gestions, tràmits, recepció de queixes i reclamacions de les persones usuàries.
- e) Aplicacions per a dispositius mòbils del sector públic.
- f) Condicions de servei i continguts dels mitjans de comunicació i, especialment, la televisió, de titularitat pública o privada, de cobertura autonòmica o local, per qualsevol mitjà, inclosa la televisió digital terrestre.

Article 22. Requisits d'accessibilitat i usabilitat dels llocs web i aplicacions per a dispositius mòbils

1. Els llocs web i aplicacions per a dispositius mòbils de l'Administració de la Generalitat i de les entitats locals compliran els requisits que estableix la normativa bàsica estatal, de manera que els seus continguts siguen perceptibles, operables, comprensibles i interpretats de manera fiable per una gran varietat d'agents o persones usuàries, incloent-hi les persones amb diversitat funcional i persones majors.

2. Les exigències i els requisits imposats a les pàgines web de l'Administració de la Generalitat i de les entitats locals seran aplicables així mateix a les pàgines operatives de serveis públics prestats per entitats i empreses a través d'una concessió pública o alguna altra via contractual amb l'administració corresponent.

3. A fi de realitzar ajustos raonables en els llocs web, aplicacions mòbils i les seues actualitzacions, sense que supose una càrrega desproporcionada, es tindrà sempre en compte el possible benefici o perjudici per a la ciutadania, en particular per a les persones amb diversitat funcional i persones majors, i la freqüència i la duració de l'ús del lloc web o aplicació, segons prescriu la norma bàsica estatal.

4. En compliment d'aquesta normativa, es designarà la Unitat Responsable d'Accessibilitat per a tot l'àmbit autonòmic de la Comunitat Valenciana, amb les següents funcions que estableix el Reial decret 1112/2018, de 7 de setembre, sobre accessibilitat dels llocs web i aplicacions per a dispositius mòbils del sector públic, per a garantir el compliment dels requisits d'accessibilitat i usabilitat:

- a) Coordinar i vetlar pel funcionament efectiu dels mecanismes de comunicació.
- b) Atendre i donar resposta a les reclamacions.
- c) Revisar les avaluacions per a acollir-se a l'excepció esmentada en l'apartat 3 d'aquest article.
- d) Coordinar les revisions periòdiques d'accessibilitat.
- e) Coordinar i fomentar les activitats de promoció, conscienciació i formació en matèria d'accessibilitat en aquest àmbit.

- f) Realitzar els informes preceptius.
- g) Actuar com a punt de contacte amb l'Observatori d'Accessibilitat estatal.

Article 23. **Programació del servei públic de radiodifusió i televisió autonòmica**

1. L'entitat Corporació Valenciana de Mitjans de Comunicació haurà de realitzar els estudis integrals sobre l'accessibilitat dels seus continguts, des de la perspectiva de la no discriminació i accessibilitat universal, implementant les subtítolacions, hores d'audiodescripció i ús de la llengua de signes, i establint una carta de serveis per a persones amb diversitat funcional en la seua programació general i en l'oferta setmanal o mensual de programació de ràdio i de televisió.
2. La senyalització dels seus programes amb llengua de signes, àudio, descripció i subtítolació es realitzarà conformement als símbols, normes i criteris tècnics que s'utilitzen en el sector audiovisual.

Capítol II

Accessibilitat en espais públics urbanitzats, espais naturals, infraestructures i edificació

Secció 1^a

Accessibilitat en espais públics urbanitzats

Article 24. **Espais públics urbanitzats**

1. Els espais públics urbanitzats comprenen les dotacions que configuren els itineraris per als vianants, les àrees d'estada, com ara parcs urbans i espais lliures públics, així com els seus elements, tant en les zones urbanitzades, com de nou desenvolupament o expansió urbana.
2. Les condicions bàsiques d'accessibilitat i no discriminació per a l'accés i la utilització dels espais públics urbanitzats seran exigibles, d'acord amb el que es preveu en la llei, en els termes i paràmetres d'accessibilitat i disseny establits reglamentàriament per a les diferents àrees, espais i elements d'urbanització per la normativa bàsica estatal.
3. Així mateix, seran d'obligat compliment els paràmetres fixats reglamentàriament per la normativa autonòmica en els espais públics urbanitzats, tant de nou desenvolupament com existents referents a:
  - a) Els itineraris per als vianants accessibles.
  - b) Els elements d'urbanització.
  - c) Els encreuaments entre itineraris per als vianants i itineraris vehiculars.
  - d) La urbanització de fronts de parcel·la.
  - e) Les àrees d'estada, parcs, jardins i sectors de joc.
  - f) El mobiliari urbà.
  - g) Els elements vinculats al transport.
  - h) Les obres i intervencions en la via pública.
  - i) La senyalització i comunicació sensorial.

4. Aquests paràmetres s'estendran a tot el nucli urbà, tenint en compte la mobilitat, la dispersió dels espais públics en zones amb ús residencial d'habitatge i en zones d'altres usos, així com l'estratègia de ciutat o població i objectius específics dels plans municipals d'accessibilitat.

5. Les platges urbanes i zona adjacent urbanitzada tindran un tractament específic i hauran de complir les condicions establides en la normativa bàsica estatal i normes complementàries d'àmbit autonòmic.

Article 25. **Garanties de l'accessibilitat en els espais públics urbanitzats**

1. La planificació dels espais públics urbanitzats d'ús públic s'efectuarà de manera que siguin accessibles, en els termes i les condicions bàsics d'accessibilitat.

2. Les condicions dels espais públics urbanitzats d'ús públic existents, si és el cas, seran objecte de revisió per a assegurar l'accessibilitat universal. Per a això, les intervencions, a iniciativa pública, que es realitzen en aquests espais hauran de garantir els ajustos raonables, conforme determine la norma reglamentària autonòmica.

Article 26. **Elements d'urbanització i mobiliari urbà**

1. Els elements d'urbanització i el mobiliari urbà que s'instal·len en el sistema viari i en els espais d'ús públic compliran les condicions generals d'accessibilitat establides reglamentàriament, respectant en la seua ubicació l'espai lliure d'obstacles de manera que els itineraris siguin accessibles.

2. Reglamentàriament es determinaran el nombre o proporció d'unitats accessibles en els espais públics urbanitzats i àrees d'ús per als vianants i les seues característiques amb criteris de disseny, d'acord amb normes europees i internacionals de qualitat, seguretat, accessibilitat, medi ambient i perspectiva de gènere.

Article 27. **Configuració de platges urbanes accessibles**

1. Les platges urbanes s'inclouran en l'àmbit d'aplicació dels plans d'accessibilitat municipals. Hauran de tindre en la seua configuració elements i recursos humans un caràcter inclusiu.

2. En els municipis que disposen de diverses platges urbanes, almenys un dels trams de platges urbanes disposarà d'un punt accessible per a totes les persones durant la temporada de bany.

3. S'ampliarà el nombre de punts accessibles en els trams urbans de platges en funció de les característiques físiques i la freqüència del seu ús, comptant amb les ajudes públiques i les mesures de gestió, que es puguen establir per un pla autonòmic de foment de platges accessibles.

Article 28. **Condicions per a l'accés i utilització de trams urbans de platges urbanes accessibles i la seua acreditació administrativa**

1. Les platges urbanes accessibles han de disposar de les infraestructures i serveis adequats a persones amb diversitat funcional, en un punt accessible que se situarà en zones que compten amb serveis d'informació, vigilància i salvament.

2. Entre els requisits que han de complir, d'acord amb les condicions bàsiques d'accessibilitat i els paràmetres que estableix la normativa autonòmica, disposaran dels següents elements:

- a) Passeig urbanitzat, amb places d'aparcament reservat i itinerari accessible, adjacent a la zona de platja.
- b) Passarel·la accessible, des d'aquest passeig fins al litoral i zona d'aigua.

- c) Senyalització i punt accessible dotat amb, almenys, una zona d'ombra, dutxes i lavabos accessibles.
- d) Material tècnic i de suport per a facilitar el bany, com ara cadires i crosses amfibies i cadires de rodes per a dutxa.

En cas que existisquen parades de transport públic en el seu entorn, aquestes hauran de ser accessibles i estar comunicades amb l'accés a la zona de platja.

3. A més, per a la seua acreditació administrativa, es requereix disposar de:

- a) Recursos humans suficients i personal format que garantisca el servei i el seu manteniment durant l'època estival.
- b) Una programació mínima de la prestació de serveis en la zona de platja, que garantisca la igualtat d'oportunitats i les condicions de seguretat del bany.

Article 29. **Cabines d'higiene en espais públics**

1. Les cabines d'higiene pública en espais públics d'ús per als vianants, parcs i zones d'esplai han de ser accessibles per a tota la ciutadania, conformement als criteris de disseny i especificacions tècniques fixades reglamentàriament. Deuran, a més, incorporar una cabina per a canvi de bolquers, en condicions i amb dimensions mínimes perquè puguen accedir i interactuar dues persones.
2. Els ajuntaments determinaran l'establiment i ubicació d'aquestes cabines en aquells punts del nucli urbà de gran aflluència de persones, havent de mantindre-les en adequades condicions d'higiene i de seguretat, regulant les condicions per a la seua utilització.
3. En cas que per al seu funcionament requerisquen de sistemes d'obertura automatitzada, caixers o terminals de pagament o altres elements automàtics, aquests elements hauran d'incorporar criteris de disseny universal per a garantir el seu ús per totes les persones.

Secció 2ª

Accessibilitat en espais naturals

Article 30. **Espais públics naturals**

1. Els espais públics naturals comprenen els espais que integren la infraestructura verda, que es troben en situació bàsica de sòl rural, conforme a la legislació autonòmica, o d'espai natural protegit, d'acord amb la seua legislació específica, que vertebran els espais de major valor ambiental i paisatgístic. Quan aquests espais compten amb infraestructura per a l'accés de visitants, aquesta serà accessible conforme s'estableix reglamentàriament en les normes de desplegament.
2. En els espais naturals on es desenvolupen activitats destinades a l'ús públic, s'hauran de preveure itineraris i serveis accessibles, de manera que es combine el respecte al medi ambient amb el dret de totes les persones a gaudir de la naturalesa, complint les condicions bàsiques d'accessibilitat establides reglamentàriament per l'Estat i desenvolupats mitjançant normativa autonòmica.
3. La regulació autonòmica establirà les condicions generals i específiques d'accés a l'espai natural, especialment de:
  - a) Els itineraris accessibles dins de l'espai natural.
  - b) Les àrees d'estada, com ara miradors, observatoris d'animals, àrees recreatives, platges o piscines naturals o àrees de pesca i zones d'acampada accessibles.

- c) Els elements d'urbanització i els aparcaments.
- d) Els elements del mobiliari integrat amb l'entorn natural.
- e) Els elements vinculats al transport.
- f) La senyalització i comunicació sensorial.

Article 31. *Mesures per a garantir la difusió, el desenvolupament territorial sostenible i l'accessibilitat universal dels espais públics naturals*

1. Els òrgans competents de la Generalitat i de les entitats locals impulsaran les iniciatives i mesures adequades per a difondre i donar a conèixer a totes les persones els paisatges, recursos naturals, riquesa ecològica i biodiversitat del seu territori, en el marc del desenvolupament territorial sostenible, conjugant el dret a la mobilitat i d'accés als espais naturals amb el respecte a l'entorn físic i les mesures per a conservar la naturalesa.
2. Per a mostrar la diversitat i riquesa dels espais naturals i dels seus ecosistemes i garantir l'accessibilitat universal a totes les persones es disposarà de recorreguts accessibles i infraestructures adaptades i panells informatius amb lectura fàcil i pictogrames per a ajudar a comprendre'ls de manera senzilla.

Article 32. *Plans d'accessibilitat d'espais naturals protegits*

1. Els espais naturals protegits contindran itineraris i àrees d'ús públic accessible per a l'accés i gaudi de la naturalesa per totes les persones.
2. Els instruments de planificació i gestió d'aquests espais disposaran d'un pla d'accessibilitat aprovat per l'òrgan competent, basat en una anàlisi tècnica de les condicions naturals i un estudi de viabilitat previs a la seua implantació, havent de recaptar en la seua tramitació l'informe sobre la compatibilitat de les actuacions que es projecten amb els plans d'acció territorial.
3. El pla d'accessibilitat s'incardinarà en el pla director o instrument de planificació i gestió de l'espai natural recollint els elements i ajustos raonables per a garantir l'accés de totes les persones a l'entorn natural, amb la major autonomia i el major grau de naturalitat i integració de les mesures a adoptar per a la preservació dels espais naturals.
4. Reglamentàriament es regularan els diferents elements sobre els quals ha d'operar el pla d'accessibilitat d'espais naturals, per a mostrar la riquesa dels ecosistemes, en cada cas, i la conservació de l'hàbitat natural, incloent-hi els centres d'interpretació de la naturalesa o de recepció de visitants i els observatoris d'animals i miradors, conforme als paràmetres d'accessibilitat.

Article 33. *Plans d'accessibilitat de paratges i espais naturals d'interés local.*

1. Les entitats locals poden desenvolupar plans d'accessibilitat de paratges i espais naturals d'interés local, que garantisquen rutes i itineraris accessibles, amb àrees recreatives, elements interpretatius de la biodiversitat i adequats elements de senyalització i d'informació adaptats a les persones amb diversitat funcional. Aquests plans poden tindre caràcter singular o estar integrades les seues mesures en els plans municipals d'accessibilitat universal.
2. Amb caràcter previ a la implantació d'aquests plans d'accessibilitat, s'haurà de comptar amb un termini d'informació pública, audiència i participació de les organitzacions representatives de persones amb diversitat funcional i altres organitzacions representatives d'interessos socials, perquè les accions recullen les seues necessitats específiques.

Secció 3ª

Accessibilitat en infraestructures

Article 34. *Infraestructures*

1. El sistema general d'equipaments i infraestructures supramunicipal qualificat d'interés general i els equipaments, dotacions i infraestructures municipals contemplats en els instruments urbanístics, requerisquen o no de la prèvia autorització autonòmica per a la seua implantació, hauran de preveure i complir les condicions bàsiques d'accessibilitat perquè totes les persones amb diversitat funcional puguen utilitzar-los.

2. Així mateix, han de complir la normativa bàsica estatal i autonòmica els edificis d'ús diferent al residencial habitatge, amb les condicions específiques relatives a l'accessibilitat en l'edificació regulades en la secció 2a a 9a del títol III, capítol IV, d'aquesta llei.

Article 35. *Memòries d'accessibilitat per a la implantació d'infraestructures en el territori*

1. Els projectes sobre les infraestructures d'interés general de transport, com ara carreteres i les seues àrees de serveis, ferrocarrils i serveis metropolitans, estacions d'autobusos, bescanviadors de transport, ports i aeroports promoguts per l'Administració de la Generalitat, incorporaran una memòria d'accessibilitat que determine les solucions tècniques necessàries per a garantir l'accessibilitat universal i no discriminació a les persones amb diversitat funcional, i que mostre el compliment de la normativa vigent en matèria d'accessibilitat.

2. Aquesta obligació s'estendrà a tota actuació de reforma de les infraestructures existents, llevat que a la vista de les característiques del projecte de reforma, aquest no incidisca en l'accessibilitat, i en aquest cas no serà necessària aquesta memòria, circumstància que s'acreditarà mitjançant certificat de l'oficina tècnica de supervisió de projectes de l'Administració de la Generalitat, amb caràcter previ a la contractació de les obres d'execució o concessió d'aquestes infraestructures.

3. Són infraestructures de pública concurrència, a l'efecte d'aquesta llei, les infraestructures de transport contemplades en l'article 60 de la Llei 6/2011, d'1 d'abril, de la Generalitat, de mobilitat de la Comunitat Valenciana, les ciutats administratives i de la justícia, els hospitals, les instal·lacions esportives singulars, els centres, serveis i programes de la xarxa de serveis socials destinats a les persones esmentades en l'article 3.3 de la present llei, les universitats, els parcs industrials, els recintes firals, així com els parcs i centres comercials que requerisquen autorització comercial autonòmica i infraestructures anàlogues en les quals haja de garantir l'accessibilitat integral.

Secció 4ª

Accessibilitat en edificis d'ús residencial i habitatge

Article 36. *Condicions bàsiques d'accessibilitat en edificis d'ús residencial*

1. Les condicions bàsiques d'accessibilitat i no discriminació en edificis d'ús residencial habitatge seran exigibles, d'acord amb el que es preveu en la llei, en els termes i paràmetres d'accessibilitat i de disseny establits reglamentàriament per a les diferents àrees, espais i elements d'urbanització per la normativa bàsica estatal i normativa reglamentària de desenvolupament d'àmbit autonòmic.

2. En el cas d'intervenció en edificis i espais públics existents, la norma reglamentària autonòmica determinarà el concepte d'ajust raonable a través d'unes toleràncies admissibles i d'uns límits als criteris de flexibilitat en uns certs elements constructius i espacials per a possibilitar la màxima adequació a les

condicions bàsiques d'accessibilitat universal.

Article 37. **Accessibilitat en les edificacions de nova construcció**

1. Les edificacions de nova construcció d'ús residencial habitatge, tant de titularitat pública com privada, hauran de ser accessibles i disposar d'itineraris accessibles que comuniquen els diferents espais entre plantes i a l'interior de l'habitatge amb l'exterior i l'entrada de l'edifici, en les condicions d'accessibilitat i de seguretat de dotació d'elements accessibles establides reglamentàriament.

2. Les edificacions de nova construcció d'ús diferent al residencial d'habitatge hauran de ser accessibles i disposar d'itineraris que permeten la connexió de la via pública amb l'interior de l'edifici i amb les dependències d'ús comunitari, com ara aparcaments, jardins o zones verdes pròpies de l'edifici, si és el cas, així com les condicions d'accessibilitat i de seguretat establides reglamentàriament.

Per a la dotació i regulació d'elements accessibles de l'edificació de nova construcció d'ús diferent al residencial d'habitatge, es podran establir, mitjançant l'adequat desenvolupament a través d'una norma reglamentària autonòmica, condicions més exigents que les establides en el Codi tècnic d'edificació, que permeten garantir l'accessibilitat universal en determinats elements i zones d'ús.

3. Els conjunts residencials formats per diversos habitatges unifamiliars d'una mateixa promoció compliran les condicions d'accessibilitat en totes les seues zones comunes exteriors i interiors.

4. Igualment, els complexos formats per un conjunt d'edificis connectats entre si amb ús diferent al d'habitatge hauran de ser accessibles i disposar d'itineraris que permeten la connexió d'un itinerari per als vianants entre els edificis, en les condicions d'accessibilitat establides reglamentàriament.

Article 38. **Accessibilitat en les edificacions existents**

1. En les edificacions existents que siguen objecte d'actuacions de rehabilitació integral, d'ampliació, de reforma o que siguen objecte de canvi d'ús o d'activitat de locals comercials, es realitzaran les obres necessàries per a la seua adequació a les condicions d'accessibilitat que es determinen reglamentàriament per a cada supòsit, en funció de l'ús, la superfície i la intervenció que es necessite.

2. En edificis de propietat horitzontal d'ús habitatge o residencial, caldrà amb caràcter obligatori dur a terme pel propietari únic de l'edifici o la junta de propietaris i propietàries, les obres i actuacions necessàries per al manteniment de les instal·lacions i zones comunes conforme als requisits bàsics d'accessibilitat i, així mateix, les obres i actuacions que siguen requerides a instàncies de les persones propietàries d'un habitatge per a garantir els ajustos raonables, en els termes que disposa la Llei de propietat horitzontal.

Article 39. **Reserva d'habitatges per a persones amb diversitat funcional i condicions d'accessibilitat**

1. Amb l'objectiu de garantir l'accés a l'habitatge a les persones amb diversitat funcional, es programarà un mínim d'un 7 per cent d'habitatges amb les característiques constructives i de disseny adequades que garantisquen l'accés i les adaptacions necessàries per al desenvolupament còmode i segur en el seu espai interior, en les programacions anuals d'habitatges protegits de promoció pública. Aquest percentatge es fixa en el 4 per cent per als habitatges protegits de promoció privada.

2. Les persones amb diversitat funcional disposaran de la informació adequada, necessària, actualitzada i accessible tant de l'oferta disponible d'habitatges reservats com dels procediments de les administracions públiques per a la seua reserva, adquisició o lloguer, d'acord amb el que s'establisca reglamentàriament.

Per a garantir la reserva d'habitatges als fins que li són propis, aquesta reserva s'establirà i mantindrà almenys durant sis mesos des de la seua oferta pública, a través dels mitjans oportuns de publicitat.

Article 40. **Compliment de normativa tècnica d'edificació**

1. Les normes tècniques sobre edificació aprovades per l'Estat inclouen les previsions relatives a les condicions mínimes que hauran de reunir els edificis de qualsevol classe, incloent-hi els establiments, per a garantir l'accessibilitat de les persones amb diversitat funcional, sense perjudici del que es disposa en la normativa autonòmica de desplegament o legislació sectorial.
2. Totes aquestes normes hauran de ser complides en la fase de redacció dels projectes bàsics, d'execució i projectes parcials d'edificació, i es denegaran els visats oficials corresponents de col·legis professionals o d'oficines de supervisió de les administracions públiques competents a aquells que no complisquen les normes.
3. Així mateix, els ajuntaments competents per raó de la matèria estan obligats a denegar les sol·licituds de llicències d'obres i d'autorització d'activitats qualificades que no s'ajusten a la normativa vigent.
4. L'atorgament de llicències d'obres i d'autorització d'activitats qualificades, així com l'aprovació de projectes d'obres públiques i d'urbanització en contra de la normativa sobre accessibilitat universal, amb infracció greu i manifesta dels preceptes de la present llei i el seu desplegament reglamentari, seran considerats actuacions nul·les de ple dret.

Article 41. **Ajustos raonables i toleràncies admissibles en edificacions existents**

1. En edificacions existents amb anterioritat al 4 de desembre de 2017 que siguin susceptibles d'ajustos raonables, aquests s'hauran de realitzar a través de mesures i solucions arquitectòniques viables per a facilitar i garantir l'accessibilitat universal de manera eficaç, segura i pràctica, sense que suposen una càrrega desproporcionada.
2. Per a determinar si una càrrega és o no proporcionada, es tindran en compte els costos de la mesura, els efectes discriminatoris que la seua adopció podria representar, l'estructura i característiques de les persones o entitats que hagen de posar-la en pràctica i la possibilitat que tinguen aquelles d'obtenir finançament oficial o qualsevol altra ajuda.
3. Quan l'actuació necessària per a aconseguir l'accessibilitat universal en un edifici existent supose un cost econòmic desproporcionat, s'haurà d'estudiar i, si és el cas, portar a la pràctica, una intervenció alternativa tal que, fins i tot sense complir estrictament algun dels paràmetres que defineixen l'accessibilitat universal, s'aconsegueixca una raonable accessibilitat tenint en compte les condicions de seguretat de l'edifici.
4. En les intervencions i adequacions d'edificis existents, la regulació autonòmica determinarà les toleràncies admissibles o criteris de flexibilitat que permeten l'accessibilitat en aquests en condicions de seguretat i de manera autònoma per les persones amb diversitat funcional.

Article 42. **Edificacions de valor historicoartístic**

En cas de no poder complir totes les condicions o criteris d'accessibilitat que estableix la legislació vigent, en les edificacions declarades béns d'interés cultural o béns catalogats inclosos en els catàlegs municipals o en els plans especials de protecció per raó del seu valor historicoartístic particular, s'adoptaran les solucions alternatives que permeten aconseguir les millors condicions d'accessibilitat possibles, sense incomplir la normativa específica reguladora d'aquests béns.

Article 43. **Comité Tècnic d'Accessibilitat**

En el si de la conselleria competent en matèria d'arquitectura i qualitat, sense perjudici de la possibilitat

d'instituir un organisme de major entitat, es crearà un comitè tècnic d'accessibilitat amb representants de diferents sectors socials i professionals per a la proposició de millores normatives en aquest àmbit, prestació de funcions consultives i d'assessorament tècnic, dirigit a responsables institucionals i professionals, i, en particular, l'estudi de casos d'ajust raonable de major rellevància o complexitat.

Capítol III

Accessibilitat en el transport

Secció 1^a

Disposicions generals

Article 44. *Àmbit d'aplicació i mitjans de transport*

Les condicions bàsiques d'accessibilitat i no discriminació de les persones amb diversitat funcional per a l'accés i utilització dels mitjans de transport seran exigibles en tota classe de mitjans de transport, material mòbil, sistemes auxiliars i infraestructures associats a aquests, conforme a la reglamentació europea, normativa bàsica estatal i legislació autonòmica.

Secció 2^a

Vehicles de transport i servei públic

Article 45. *Accessibilitat en el transport públic*

1. Les administracions públiques han de garantir que el sistema de transport públic de persones viatgeres reunisca les condicions bàsiques d'accessibilitat que permeten a totes les persones fer ús d'aquest en igualtat d'oportunitats i no discriminació, tenint en compte especialment les necessitats de les persones amb diversitat funcional, les persones majors o altres persones amb necessitats especials.
2. Els sistemes de transport garantiran l'accessibilitat en les edificacions, les infraestructures i els espais interiors d'ús públic que formen part d'aquests, així com l'accessibilitat en els mitjans de transport i el material mòbil, així com els sistemes d'informació i de comunicació amb les persones usuàries, tot això d'acord amb la normativa vigent.
3. Els proveïdors del servei del transport formaran el personal vinculat al transport, incloent-hi conductors i conductores i persones d'atenció al públic, en el tracte adequat i en la utilització dels mitjans de suport per a les persones amb diversitat funcional, majors o amb necessitats especials.

Article 46. *Taxis adaptats per a persones amb diversitat funcional*

1. En totes les àrees de prestació conjunta per a la prestació del servei de taxi existents a la Comunitat Valenciana, així com en tots els municipis que no formen part d'aquestes àrees, almenys un cinc per cent, o fracció, de les llicències de taxi hauran de ser de vehicles adaptats. Correspon a l'administració competent el compliment de l'esmentada previsió. Els titulars de les llicències sol·licitaran voluntàriament que el seu taxi siga adaptat. En el cas que no s'aconsegueisca l'esmentat percentatge, l'òrgan competent exigirà per a això a les últimes llicències que es concedisquen que el seu taxi siga adaptat.
2. Així mateix, en el termini que s'establisca reglamentàriament, les diputacions provincials han de fomentar o posar en marxa serveis especials de transport per a persones amb discapacitat amb mobilitat

reduïda o diversitat funcional específica que habiten en municipis rurals. Aquest servei es prestarà, bé per gestió directa, indirecta o bé subvenció, a través de furgonetes, microbusos o taxis adaptats a les necessitats especials de les persones que, a causa de la seua discapacitat, no poden utilitzar els transports col·lectius ordinaris.

Secció 3ª

Vehicles d'ús privat

Article 47. **Targeta d'estacionament i places reservades**

1. La targeta d'estacionament per a persones amb discapacitat que presenten mobilitat reduïda és un document públic que acredita el dret i permet al seu titular estacionar el vehicle de titularitat privada que el transporta en places d'aparcament reservades, que li permeten fer-ho en el lloc més pròxim possible a aquell al qual es desplaça, i altres drets contemplats en la normativa específica.

Aquestes targetes són expedides pels ajuntaments i han de ser comunicades per les autoritats municipals al Registre autonòmic de targetes d'estacionament per a persones amb mobilitat reduïda de la Comunitat Valenciana, per al seu control.

2. Les places d'aparcament reservades són espais d'aparcament destinats exclusivament a l'ús de les persones titulars d'aquesta targeta, per la qual cosa l'incompliment d'aquesta condició serà objecte de sanció per les autoritats municipals.

3. Aquestes places hauran de comptar amb les característiques, la senyalització amb el símbol d'accessibilitat universal (SIA) i les dimensions adequades establides reglamentàriament, havent de situar-se de manera preferent la zona d'aproximació i transferència posterior al costat de passos per als vianants per a garantir les condicions de desplaçament amb l'adequada seguretat des de la calçada a la vorera.

4. Tots els municipis hauran de disposar un mínim d'una plaça d'aparcament reservada per al seu ús per persones titulars de la targeta d'estacionament per cada quaranta places o fracció en el seu nucli urbà i la mateixa proporció al més a prop possible dels principals centres d'activitat d'aquests.

Article 48. **Condicions d'ús de la targeta i mesures de control**

1. La targeta d'estacionament és personal i intransferible, no sent vàlida la seua reproducció per la persona usuària, per la qual cosa, en cas de deterioració, haurà de dirigir-se sempre a l'ajuntament que la va expedir.

2. La targeta només es pot utilitzar quan la persona titular conduïska o siga traslladada en un vehicle.

3. L'ús de la targeta d'estacionament està condicionat al manteniment dels requisits que van ser exigits a la persona titular per al seu atorgament.

4. Per a evitar el frau o ús indegut d'aquestes, s'establiran mesures de control adequades d'acord amb les condicions establides, les obligacions i deures de la persona titular de la targeta d'estacionament.

També seran objecte de control i sanció les persones que sense ser titulars facen un ús indegut de la targeta.

5. L'incompliment d'aquestes obligacions pot donar lloc a la retirada temporal o definitiva de la targeta d'estacionament, sense perjudici de les sancions establides en la present llei.

Capítol IV

Accessibilitat en béns, productes i serveis a la disposició del públic

Secció 1ª

Disposicions generals

Article 49. **Condicions bàsiques d'accessibilitat en béns i serveis a la disposició del públic**

1. Totes les persones físiques o jurídiques que, en el sector públic o en el privat, subministren béns o serveis disponibles per al públic estaran obligades, en les seues activitats i en les transaccions consegüents, al compliment del principi d'igualtat d'oportunitats de les persones amb diversitat funcional i no discriminació.

2. El que es preveu en l'apartat anterior no afecta la llibertat de contractació, de manera que són admissibles les diferències de tracte en l'accés a béns i serveis quan estiguen justificades per un propòsit legítim i els mitjans per a aconseguir-lo siguen adequats, proporcionats i necessaris, conforme a la llei.

3. Les condicions bàsiques d'accessibilitat i no discriminació per a l'accés i utilització dels béns i serveis a la disposició del públic per les persones amb diversitat funcional seran exigibles en els terminis i termes establits per la llei o normativa bàsica estatal i, si és el cas, per a serveis determinats, en la normativa autonòmica.

4. Es consideren com a serveis a la disposició del públic rellevants per a garantir les condicions d'accessibilitat, siga quina siga la seua titularitat o sistema prestació pública o privada, els següents serveis:

- a) Centres i serveis sanitaris i d'atenció al pacient o la pacient.
- b) Centres i serveis educatius i d'ensenyament universitari.
- c) Centres i serveis socials que afecten persones amb diversitat funcional, persones majors i altres grups socials vulnerables.
- d) Centres i serveis culturals (museus, biblioteques, conservatoris de música) i altres serveis de promoció lingüística o d'interés cultural, de difusió i exposició del patrimoni cultural.
- e) Equipaments i instal·lacions esportives.
- f) Establiments comercials de venda o subministrament de béns i instal·lacions firals.
- g) Serveis turístics: d'allotjament i de restauració.
- h) Instal·lacions i serveis vinculats a espectacles públics en teatres, cinemes i activitats recreatives i d'oci.

5. Aquests centres i establiments hauran de complir, a més, les normes generals i condicions d'accessibilitat establides per a edificis d'altres usos diferents al residencial en la normativa vigent.

6. En el cas d'oficines d'informació ciutadana i oficines d'informació i de reclamacions de grans empreses, la informació presencial o telemàtica es veurà implementada amb sistemes de comunicació alternativa o augmentativa, per a l'atenció a persones amb diversitat funcional o amb necessitats especials.

Article 50. **Accessibilitat en els productes**

Les administracions públiques garantiran l'accessibilitat en els productes d'ús general de consum i en els serveis a la disposició del públic, d'acord amb les condicions d'accessibilitat i els criteris de disseny universal que siguen establits reglamentàriament per l'Estat.

Article 51. *Accessibilitat en els serveis a la disposició del públic*

1. Totes les persones físiques o jurídiques que, en el sector públic o privat, presten serveis disponibles per al públic estan obligades, en les seues activitats i en les transaccions consegüents, a complir el principi d'igualtat d'oportunitats de les persones amb diversitat funcional.
2. En qualsevol cas, l'exercici del dret d'admissió no pot utilitzar-se per a impedir, restringir o condicionar l'accés de cap persona per motiu de diversitat funcional.
3. Igualment, el dret d'admissió d'animals tampoc pot impedir l'accés a l'establiment, transport o servei a la disposició del públic de qualsevol persona amb diversitat funcional acompanyada d'un gos d'assistència acreditat, per constituir un mitjà de suport i prolongació de la seua persona.
4. En tot cas, s'hauran de proveir els suports necessaris, així com mesures d'acció positiva, perquè aquestes persones puguen exercir, efectivament, el seu dret a la igualtat de tracte i d'oportunitats, i desenvolupar la seua vida d'acord amb la seua pròpia voluntat, desitjos i preferències.

Secció 2ª

Centres i serveis sanitaris

Article 52. *Centres sanitaris d'atenció primària i especialitzada*

1. La conselleria competent en matèria de sanitat garantirà l'accés en igualtat de condicions i el dret de les persones amb diversitat funcional a una assistència sanitària accessible i de qualitat, tant en els serveis i centres d'atenció primària, com d'atenció especialitzada, incloent-hi l'atenció hospitalària.
2. Tots els hospitals i centres sanitaris públics i privats disposaran d'itineraris accessibles, tant a habitacions com a consultes, zones comunes i espais reservats a sales d'espera, triatge, urgències, controls d'infermeria i realització de proves diagnòstiques, comptant amb elements plenament accessibles, com ara punts d'atenció i informació i senyalització, ascensors i serveis higiènics accessibles, en un nombre que reglamentàriament es determine.

Es disposarà de productes de suport necessaris per a facilitar les transferències de les persones amb discapacitat o diversitat funcional i del mobiliari clínic accessible que possibilita i facilita les exploracions, incloent les necessitats específiques de les dones amb discapacitats.

3. Per a garantir la universalitat i accessibilitat plena, de conformitat amb la legislació vigent, es promourà la realització d'ajustos raonables que siguen necessaris, amb la finalitat que qualsevol pacient o persona usuària pugua desplaçar-se, comunicar-se en les dos llengües i usar els serveis sanitaris en condicions d'igualtat d'oportunitats i no discriminació. Així mateix, es promourà la telemedicina i consulta on line accessibles.
4. Tota persona usuària té dret a l'acompanyament per una persona de la seua confiança durant tot el procés assistencial, sempre que no existisca contraindicació mèdica, incloent-hi l'assistència i estada en proves diagnòstiques i sales de cures. Especialment, es garantirà a les persones amb diversitat funcional o en situació de dependència que puguen estar acompanyades per personal de suport, com pot ser cuidador o cuidadora, assistent personal, persona medidora per a garantir la comunicació i presa de decisions, així com intèrpret de llengua de signes en cas de persones sordes.
5. La conselleria amb competències en matèria de sanitat adoptarà les mesures oportunes per a eliminar qualsevol tipus de barrera, mitjançant l'avaluació de l'efectivitat, accessibilitat, qualitat i equitat dels serveis, així com la seua inspecció i auditories externes, per a garantir la universalitat i accessibilitat.
6. Als hospitals públics es podrà crear la figura del comissionat o comissionada d'accessibilitat i inclusió, per a canalitzar i traslladar la informació sobre possibles deficiències o necessitats d'adaptació en l'entorn

hospitalari, rebre i tramitar les queixes de les persones usuàries i proposar a la direcció i l'Administració sanitària les mesures, recomanacions o ajustos raonables que siguen procedents.

7. La conselleria competent en matèria de sanitat elaborarà un pla anual d'actuacions i inversions en infraestructures i centres de la xarxa d'atenció primària i especialitzada, amb l'objectiu de garantir l'accessibilitat en tots els espais dels centres assistencials, on treballen els professionals i s'atenen els pacients, incloent-hi les mesures de modernització, implantació de tecnologies i millora de l'accessibilitat amb aplicació dels avanços tècnics i totes les garanties de seguretat exigibles, a fi d'afavorir l'accés de la ciutadania als recursos disponibles.

Secció 3ª

Centres i serveis educatius, formatius i d'ensenyament universitari

Article 53. ***Dret a l'educació i garanties per a l'accessibilitat en els serveis educatius***

1. La conselleria competent en matèria d'educació garantirà l'accés en igualtat de condicions i el dret de les persones amb diversitat funcional a una educació pública, inclusiva i de qualitat, així com a l'aprenentatge i la formació al llarg de la vida, d'acord amb el que s'estableix en la legislació estatal i la normativa autonòmica d'aplicació.

2. Per a garantir l'accessibilitat universal en els centres educatius de la Comunitat Valenciana se seguiran els postulats de l'entorn educatiu europeu, tenint en compte primordialment els següents elements i aspectes:

a) Espais accessibles física, cognitiva i sensorialment, realitzant els ajustos raonables que siguen necessaris sobre els aspectes arquitectònics o de distribució d'espais.

b) Transport adaptat i activitats extraescolars inclusives.

c) Formació específica del professorat i de la resta del personal del centre en els valors de la diversitat i igualtat d'oportunitats, l'autonomia personal i els drets de l'alumnat vulnerable.

d) Recursos materials: material específic per a atendre necessitats especials i material digital accessible.

e) Adaptació del currículum de la metodologia i l'avaluació, estratègies i dinàmiques per a assegurar un sistema educatiu inclusiu en tots els nivells educatius.

3. La informació sobre el projecte educatiu i el funcionament dels centres educatius, a tots els nivells, sobre els programes i les activitats formatives, escolars o extraescolars, hauran de ser totalment accessibles, pel mitjà d'informació o sistema de comunicació que resulte més adequat per a l'alumnat, les seues famílies i el personal docent.

4. La conselleria competent en matèria d'educació elaborarà un pla anual d'actuacions i inversions en infraestructures i centres de la xarxa educativa, amb l'objectiu de garantir l'accessibilitat en tots els espais dels centres educatius, on treballen les persones professionals i s'atenen els alumnes o les alumnes, incloent-hi les mesures de modernització, implantació de tecnologies i millora de l'accessibilitat amb aplicació dels avanços tècnics i totes les garanties de seguretat exigibles, a fi d'afavorir l'accés de la ciutadania als recursos disponibles.

Article 54. ***Mesures socioeducatives per a garantir la inclusió social de les persones amb diversitat funcional***

1. Els centres de formació, Innovació i Recursos del Professorat (CEFIRE) han d'incloure en seues línies estratègiques d'actuació, accions formatives per a l'actualització dels aspectes fonamentals que

garantisquen la inclusió educativa i social de les persones amb diversitat funcional. La formació inclourà tècniques, sistemes i materials educatius necessaris perquè el professorat pugua fomentar l'accessibilitat de l'alumnat en tots els seus aspectes, incloent l'ús de mitjans i formats de comunicació augmentatius i alternatius apropiats.

2. S'establirà un protocol d'actuació dirigit al professorat, alumnes, famílies i persones representants legals per a la prevenció de l'assetjament escolar a persones amb diversitat funcional, portant l'oportú seguiment tant en centres d'educació ordinaris com en centres d'Educació Especial.

3. En el Pla de Transició dels centres d'Educació Primària i dels centres d'Educació Secundària Obligatoria es coordinarà el seguiment i adaptació d'aquest alumnat i es desenvoluparan itineraris individualitzats de formació i orientació per a alumnes d'Educació Secundària en la seua transició cap als cicles formatius de Formació Professional, d'Ensenyaments Artístics o Esportius, així com a l'educació superior universitària i els diferents ensenyaments superiors.

4. Les persones amb diversitat funcional que, havent esgotat el temps màxim de permanència en el període de l'educació obligatòria, no continuen la seua formació dins del sistema educatiu, rebran orientació sobre les diferents possibilitats de formació ocupacional i, si és el cas, per a l'ocupació.

Per a això, es desenvoluparan com a línies d'actuació:

a) Itineraris formatius amb mesures de suport específiques per les conselleries competents en matèria d'ocupació i de serveis socials.

b) Reserva de places en centres ocupacionals per a aquelles persones amb diversitat funcional que, havent finalitzat la seua escolarització en un centre d'Educació Especial, presenten majors dificultats d'inserció laboral.

Article 55. *Mesures i garanties addicionals en l'àmbit de l'educació universitària*

1. Les universitats que imparteixen ensenyament a la Comunitat Valenciana pararan atenció a la diversitat de necessitats educatives de l'alumnat amb diversitat funcional, establint els mitjans de suports i ajustos raonables en les tecnologies d'informació i comunicació, així com altres recursos, incloent-hi els suports personals que faciliten la seua permanència en el centre universitari i opcions educatives que faciliten el seu aprenentatge en condicions d'igualtat.

2. D'acord amb el que es disposa en la normativa vigent, les persones que cursen estudis universitaris la discapacitat de les quals els dificulte greument l'adaptació al règim de convocatòries establert amb caràcter general podran sol·licitar, i les universitats hauran de concedir adaptacions addicionals, d'acord amb el que disposen les seues corresponents normes de permanència en els estudis en la universitat.

3. Aquesta garantia addicional que estableix l'article 20.c del Reial decret legislatiu 1/2013, de 29 de novembre, pel qual s'aprova el text refós de la Llei general de drets de les persones amb discapacitat i de la seua inclusió social, en tot cas, haurà de tindre en compte la situació concreta de la persona que curse estudis en la universitat i l'ampliació raonable del nombre de convocatòries en la mesura que compense la seua dificultat, sense minva del nivell exigít. Així mateix, en cas de ser necessari, les proves s'adaptaran a les característiques de la diversitat funcional de l'alumnat.

Article 56. *Mesures per a garantir la formació en matèria d'accessibilitat en els plans d'estudi*

1. La conselleria competent en matèria d'universitats i d'educació vetllarà perquè els plans d'estudi dels diferents ensenyaments universitaris tècnics i de formació professional relacionats amb el disseny, les enginyeries, el territori, l'edificació, els transports, l'educació, la comunicació i les telecomunicacions incorporen els continguts que garanteixen l'adquisició de competències relacionades amb l'accessibilitat universal.

2. Així mateix, la conselleria competent en matèria d'educació vetlarà perquè els plans d'estudi dels diferents ensenyaments d'Educació Primària, Educació Secundària Obligatoria i Batxillerat incorporen la sensibilització i la presa de consciència sobre l'accessibilitat universal.

Article 57. Pla de garanties de l'accessibilitat en centres educatius de titularitat de la Generalitat i sostinguts amb fons públics.

1. La direcció dels centres educatius de titularitat de la Generalitat i, en el seu cas, els centres sostinguts amb fons públics podran sol·licitar, previ informe de la Inspecció d'Educació, a la Direcció Territorial d'Educació corresponent, la dotació dels recursos necessaris, humans i materials, i la realització d'obres de reforma o aquells ajustos raonables, que siguen necessaris, en funció de les necessitats individuals, per a garantir l'accessibilitat i atendre les necessitats de l'alumnat amb diversitat funcional.

2. L'organisme competent de la conselleria avaluarà les necessitats específiques i els ajustos raonables en relació amb el projecte educatiu del centre, incorporant les obres de reforma necessàries per a dotació d'ascensors, productes o altres mesures de suport personalitzades que siguen necessari finançar en un Pla anual de garantia i millora de l'accessibilitat en centres educatius, amb l'objectiu de garantir l'accessibilitat dels immobles, la plena inclusió i l'atenció personalitzada, dins del procés educatiu, que exigeix la llei.

Secció 4ª

Centres i serveis socials

Article 58. Garanties d'accessibilitat i igualtat d'oportunitats

1. La conselleria competent en matèria de serveis socials promourà i assegurarà l'accessibilitat universal en els centres, serveis i programes, preferentment a través de les següents línies d'actuació:

a) Garantint l'accessibilitat en la informació, en les comunicacions i en els serveis del sistema públic valencià de serveis socials, per a la prestació i el desenvolupament de les intervencions professionals que es requerisquen, d'acord amb les seues necessitats específiques.

b) Establint prestacions econòmiques o professionals per a facilitar l'autonomia personal de les persones majors i les persones amb diversitat funcional que es troben en situació o no de dependència.

c) Desenvolupant i impulsant altres mesures de foment, programes i campanyes educatives, de presa de consciència i sensibilització en matèria d'accessibilitat universal dirigides a la població en general o un col·lectiu específic.

d) Així mateix es promourà la teleassistència i consulta on line accessible dels recursos socials disponibles.

2. En els serveis i centres de serveis socials s'establiran les mesures d'accessibilitat necessàries per a garantir l'accés a la informació i la comunicació amb les persones i crear un entorn amigable i flexible, de manera que s'afavorisca l'orientació i la identificació de les diferents àrees i espais funcionals per a garantir l'accessibilitat cognitiva.

3. Per a garantir l'accessibilitat, s'exigirà en tot cas la realització d'ajustos raonables, d'acord amb el que estableix la normativa vigent, que si no es du a terme en el termini requerit, podran comportar el tancament del centre o clausura del servei com a mesura cautelar, sense perjudici de prosseguir el procediment sancionador.

4. La conselleria competent en matèria de serveis socials elaborarà un pla anual d'actuacions i inversions en infraestructures i centres de la xarxa d'atenció primària i secundària, amb l'objectiu de garantir l'accessibilitat en tots els espais dels centres, serveis i programes de la xarxa de serveis socials, on

treballen els professionals i s'atenen les persones usuàries, incloent-hi les mesures de modernització, implantació de tecnologies i millora de l'accessibilitat amb aplicació dels avanços tècnics i totes les garanties de seguretat exigibles, a fi d'afavorir l'accés de la ciutadania als recursos disponibles.

5. S'assegurarà la dotació en centres específics dels mitjans tecnològics adequats, com a robòtica i control de l'entorn, per a facilitar la vida diària i augmentar l'autonomia i l'ús independent, tant de l'entorn immediat en cada habitació com de les instal·lacions en general.

6. Igualment, s'impulsaran mesures perquè les persones majors i amb diversitat funcional puguen viure en la seua llar el major temps possible, mitjançant la implementació de recursos materials (domòtica) i ajudes per al compliment de les condicions dels habitatges amb paràmetres accessibles.

Secció 5ª

Centres i serveis culturals

Article 59. *Museus*

1. Els museus integrats en el Consorci de Museus de la Generalitat han de complir les condicions d'accessibilitat corresponents a l'edificació, així com disposar de serveis informatius accessibles i d'exposició al públic de les seues col·leccions i béns mobles sota el prisma de l'accessibilitat global per a facilitar el coneixement per totes les persones.

2. Entre els requisits que han de complir, d'acord amb les condicions bàsiques d'accessibilitat que es determinen i amb els paràmetres d'accessibilitat que establisca la normativa autonòmica, haurà de comptar amb:

- a) Edificació i instal·lacions amb itineraris accessibles en els termes establits reglamentàriament.
- b) Places d'aparcament reservat per a persones amb mobilitat reduïda en la mateixa edificació o, si no en disposa, en una zona pròxima de titularitat pública o privada.
- c) Una informació dels serveis i senyalització interior apropiada, que incloga audioguies, signoguías, text dels cartells de les obres exposades en braille, codis QR i lectura fàcil de guies i catàlegs en les dues llengües oficials.
- d) Mitjans tècnics de suport apropiats (vídeos amb audiodescripció, audiovisuals subtitulats, bucle magnètic en punts d'informació i per a visites guiades, i possibilitat de visites guiades en llengües de signes), d'acord amb les característiques dels fons i les necessitats de comunicació.

3. A més, per a la seua acreditació administrativa com a museus accessibles, es requereix disposar dels elements, recursos materials i humans suficients, amb personal format que garantisca la prestació del servei, que incloga:

- a) Document d'adequació efectiva de les condicions d'accessibilitat en edificis existents, d'acord amb els criteris mínims que exigeix el Codi tècnic d'edificació (CTE).
- b) Web que reculla la informació sobre els fons i les condicions d'accessibilitat existents en l'edifici i instal·lacions.
- c) Personal de guia o acompanyament social per a persones cegues, amb discapacitat visual o sordcegues.
- d) Disponibilitat de cadires de rodes a la disposició del públic, preferentment, per a persones majors o amb limitacions temporals.

Article 60. **Biblioteques**

1. Les biblioteques públiques de la Generalitat i de les entitats locals de la Comunitat Valenciana han de complir les condicions d'accessibilitat corresponents a l'edificació, així com disposar de serveis informatius i fons bibliogràfics, amb mitjans de suport audiovisuals, sota el prisma de l'accessibilitat global per a accedir a la lectura i el coneixement per totes les persones en les dues llengües oficials.
2. Entre els requisits que han de complir, d'acord amb les condicions bàsiques d'accessibilitat que es determinen i amb els paràmetres d'accessibilitat que establisca la normativa autonòmica, haurà de comptar amb:
  - a) Edificació i instal·lacions amb itineraris accessibles en els termes establits reglamentàriament.
  - b) Una informació dels serveis i senyalització interior apropiada, que incloga text en braille, codis QR en llengua de signes i lectura fàcil de guies i catàlegs.
  - c) Col·lecció de llibres en braille, enregistrament d'àudios, dispositius i textos impresos en tipus de lletra gran, llibres i textos amb il·lustracions i de lectura fàcil, per a tota classe de persones usuàries.
  - d) Mitjans tècnics de suport a la lectura d'acord amb les característiques dels fons, l'entitat de la biblioteca i les necessitats especials de les persones usuàries.
  - e) Web que reculla la informació sobre els fons i les condicions d'accessibilitat existents en l'edifici i instal·lacions.
3. A més, per a la seua acreditació administrativa i el manteniment d'aquesta, com a biblioteques accessibles es requereix disposar dels elements, recursos materials i humans suficients, amb personal format que garantisca la prestació del servei, segons s'estableix en els apartats b), c), d) i e) de l'apartat anterior, i disposar, en tot cas, del document d'adequació efectiva de les condicions d'accessibilitat en edificis existents, d'acord amb els criteris mínims que estableix el CTE.
4. Es fomentarà la posada en marxa del servei de préstec a domicili per a facilitar l'accés a la lectura a les persones que tinguen dificultats d'accedir a les biblioteques públiques.

Article 61. **Altres serveis de difusió i exposició del patrimoni cultural**

1. La conselleria o conselleries competents en matèria de cultura i promoció, amb la col·laboració de les entitats locals, garantirán l'accés en igualtat de condicions i el dret de les persones amb diversitat funcional als espais culturals, com ara sales d'exposicions, jaciments arqueològics, cases de cultura i centres d'ús polivalent en els quals es desenvolupen serveis de difusió o exposició del patrimoni cultural.
2. En el cas de realitzar esdeveniments socials o culturals, caldrà ajustar-se al que es disposa amb caràcter general per als esdeveniments accessibles en la present llei.
3. En les àrees monumentals i històriques de ciutats i poblacions, seran les mateixes entitats locals les encarregades de senyalitzar els llocs i béns del patrimoni històric i cultural de la seua titularitat, així com garantir l'accessibilitat en el seu entorn interior i exterior i, si és el cas, el conjunt de rutes monumentals amb senyalització i informació accessible.

Article 62. **Foment de lectura fàcil i comprensible per a totes les persones**

1. A fi de complir amb la Convenció de Nacions Unides sobre els drets de les persones amb discapacitat, perquè les persones amb diversitat funcional intel·lectual o cognitiva disposen d'informació accessible i puguin participar en programes de formació contínua, d'aprenentatge permanent i d'educació de persones adultes, es fomentarà l'elaboració de materials i publicacions en lectura fàcil, complementats sempre que siga necessari amb materials de suport en format d'àudio i vídeos en llenguatge senzill.

2. Per a la redacció dels continguts i el text se seguiran les regles europees per a fer informació fàcil de llegir i comprendre (projecte Inclusion Europe) i la Norma Experimental UNEIX 15310EX: Lectura Fàcil. Pautes i Recomanacions per a l'elaboració de documents”.

Secció 6ª

Equipaments i instal·lacions esportives

Article 63. **Condicions bàsiques d'accessibilitat i no discriminació en instal·lacions esportives**

1. Les instal·lacions esportives en superfície descobertes o obertes, en pavellons tancats o mixtes hauran de complir les condicions bàsiques d'accessibilitat corresponents a la tipologia d'edificació, espai urbà edificat o superfície descoberta d'ús esportiu, des d'un punt de vista individualitzat i global, per a garantir l'accés, ús i pràctica esportiva en condicions de seguretat, comoditat i igualtat per totes les persones.

El seu disseny garantirà l'accessibilitat universal i disseny per a totes les persones, de manera que siga possible la utilització de les instal·lacions per totes les persones de forma no discriminatòria, autònoma i segura, seguint les normes que establisca el Consell Superior d'Esports i la que, si és el cas, approve el Consell.

2. En totes les instal·lacions esportives on es desenvolupen espectacles esportius amb graderies per al públic es reservarà un mínim d'una plaça accessible per a persones usuàries de cadira de rodes per cada cent o fracció de seients fixos de l'aforament màxim permés, amb un mínim de dos.

3. Per a la seua acreditació administrativa com a instal·lacions esportives accessibles, es requereix, a més del compliment de les obligacions mínimes en matèria d'instal·lacions i edificis:

- a) Quant als accessos, la instal·lació de portes amb criteris d'accessibilitat i que, si és el cas, que les mesures de seguretat i dispositius d'entrada siguen accessibles.
- b) Que les àrees de recepció, serveis d'atenció al públic i venda d'entrades siguen accessibles per a totes les persones.
- c) El disseny universal i inclusiu del mobiliari i la senyalització al llarg del recorregut i circulació per les instal·lacions.
- d) Solucions adequades per a paviments, superfícies i rampes i, si és el cas, ús d'ascensors, en instal·lacions de gran afluència, perquè tots els espais d'ús públic siguen accessibles.
- e) Vestuaris inclusivament i lavabos o banys accessibles, per a persones usuàries i espectadores amb diversitat funcional, en el percentatge establert reglamentàriament.
- f) Adequades condicions de manteniment en els diversos elements.

Les instal·lacions esportives que acrediten les condicions d'accessibilitat establides reglamentàriament podran incloure en els seus equipaments els distintius acreditatius d'accessibilitat que figuren en l'annex VI.

4. La conselleria competent en matèria d'esport promocionarà l'accessibilitat inclusiva i la pràctica d'esports adaptats.

Secció 7ª

Establiments comercials

Article 64. **Establiments comercials de venda o subministrament de béns**

1. Els locals d'establiments comercials de venda o subministrament de béns que tinguen l'obligació de sol·licitar una autorització o presentar una comunicació o una declaració responsable per a obtindre la llicència municipal per a l'exercici de l'activitat han de complir les condicions bàsiques d'accessibilitat per a serveis a la disposició del públic.
2. Per a aconseguir la llicència municipal hauran d'acreditar que compleixen les condicions i requisits que estableix el Codi tècnic d'edificació (CTE) i la normativa autonòmica d'accessibilitat.
3. En cas d'establiments existents que encara no compleixen aquestes condicions d'accessibilitat, han de fer les reformes necessàries amb els ajustos raonables que corresponguen, ajustant-se tant com siga possible a les condicions d'accessibilitat en edificis de nova construcció, d'acord amb els criteris mínims que el CTE i la normativa autonòmica per a garantir:
  - a) Un itinerari accessible que permeta que les persones amb diversitat funcional circulen per tots els espais a la disposició del públic.
  - b) El mobiliari fix de zones d'atenció al públic inclourà almenys un punt d'atenció accessible, amb taulell a l'altura reglamentària.
  - c) Condicions adequades d'enllumenat.
  - d) Condicions adequades de senyalització de zones d'ús públic i, en cas que existisquen, lavabos.
4. En el cas de recintes i instal·lacions firals, es podran establir condicions addicionals d'acord amb la normativa autonòmica d'aplicació. En concret, per al seu funcionament en període firal, hauran d'assegurar com a mitjans de suport i serveis específics, almenys, els següents:
  - a) Personal de guia o acompanyament social per a persones cegues, amb discapacitat visual o sordcegues.
  - b) Disponibilitat de cadires de rodes a la disposició del públic, preferentment, per a persones majors o amb limitacions temporals.
  - c) Disponibilitat de textos subtitulats per a persones sordes i persones amb discapacitat auditiva i mitjans de suport per a l'audiodescripció i elaboració d'audioguies.
  - d) Possibilitat de comptar amb servei d'intèrprets en llengua de signes.

Secció 8ª

Serveis turístics

Article 65. **Promoció de l'accessibilitat en establiments i serveis turístics d'allotjament i de restauració**

1. La conselleria o organisme competent de la Generalitat en matèria de turisme promourà l'accessibilitat universal dels establiments i serveis turístics preferentment a través de les següents línies d'actuació:
  - a) Millora de l'accessibilitat de l'oferta turística combinada de serveis turístics, culturals i de la naturalesa, adaptada per a persones amb diversitat funcional.
  - b) Sensibilització i formació per a l'atenció a persones amb diversitat funcional.
  - c) Promoció de les condicions d'accessibilitat en establiments d'allotjament i restauració, a través d'ajudes tècniques i econòmiques.
2. Amb la finalitat d'integrar les mesures en una actuació coherent i sostenible en el temps, es podrà

establir un pla autonòmic sectorial per a promoure l'accessibilitat universal en el sector turístic, que reculla les principals línies estratègiques i impulse l'accessibilitat universal en tots els establiments i serveis turístics d'allotjament i de restauració, amb l'adequada dotació pressupostària.

3. A les ciutats i municipis turístics, les entitats locals podran col·laborar en la difusió dels serveis turístics accessibles per a l'orientació de turistes, viatgers i famílies que volen combinar la seua estada amb el coneixement d'aquells llocs i béns del patrimoni natural, històric i cultural, que han de garantir l'accessibilitat en el seu entorn amb senyalització i informació accessible.

Secció 9ª

Instal·lacions i serveis vinculats a espectacles públics i activitats recreatives i d'oci

Article 66. **Auditoris, teatres, cinemes i sales d'actes o d'ús polivalent**

1. Els auditoris, teatres, cinemes, sales d'actes o d'ús polivalent i altres instal·lacions i serveis vinculats a espectacles públics i activitats recreatives i d'oci han de complir les condicions bàsiques d'accessibilitat que estableixen la normativa estatal i l'autonòmica.

2. En cas de ser auditoris, teatres, cinemes, sales d'actes o d'ús polivalent i altres instal·lacions existents que encara no compleixen aquestes condicions d'accessibilitat, han de fer les reformes necessàries amb els ajustos raonables que corresponguen, ajustant-se tant com siga possible a l'adequació efectiva de les condicions d'accessibilitat en edificis de nova construcció, d'acord amb els criteris mínims que el CTE i la normativa autonòmica estableixen.

3. Amb l'objectiu de garantir la inclusió, l'accessibilitat universal i l'exercici dels seus drets a les persones amb diversitat funcional, es reservarà un percentatge de places que no siga inferior al que s'establisca reglamentàriament, amb un mínim de dos, en instal·lacions i serveis vinculats a espectacles públics: auditoris, teatres, cinemes i sales d'actes o d'ús polivalent on es desenvolupen activitats culturals, recreatives i d'oci.

4. En el cas d'infraestructures culturals i d'oci, a més de complir les condicions bàsiques d'accessibilitat espacial, s'haurà d'establir, si és el cas, una àrea reservada per a les persones amb diversitat funcional que requerisquen dispositius de suport o l'ús d'adequades tecnologies, mesures de protecció o seguretat.

5. La ubicació d'aquestes reserves de places, espais o àrees reservades no pot establir una segregació ni comportar un greuge comparatiu, atés que la seua finalitat és prestar el servei de manera inclusiva i equiparada, amb igualtat d'oportunitats per a totes les persones.

Capítol V

Accessibilitat en les relacions de les administracions públiques i la ciutadania

Article 67. **Relacions amb les administracions públiques**

Les condicions bàsiques d'accessibilitat i no discriminació que hauran de reunir les oficines públiques, dispositius i serveis d'atenció a la ciutadania i aquells de participació en els assumptes públics, incloent-hi els relatius a la participació en la vida política i els processos electorals, seran exigibles en els termes establits en la normativa bàsica estatal i en la present llei.

Article 68. **Desenvolupament de les condicions bàsiques d'accessibilitat i no discriminació en**

l'àmbit de les relacions amb les administracions públiques

1. Les condicions bàsiques d'accessibilitat i no discriminació s'estendran a tots els serveis específics d'atenció a la ciutadania, incloent-hi:

- a) Oficines d'atenció presencial, informació i registre.
- b) Serveis d'atenció telefònica: general, específica i d'emergència.
- c) Punt d'accés general a la seu electrònica.

2. Per a un millor servei, es facilitarà formació específica al personal d'atenció directa en matèria de tracte a persones amb diversitat funcional i amb dificultats de relació amb l'Administració, incloent-hi mitjans de suport i sistemes i serveis auxiliars de comunicació.

3. Les accions formatives del personal de l'administració de la Generalitat corresponen a la conselleria competent en matèria de funció pública, a través de l'organisme autònom Escola Valenciana d'Administració Pública, que s'encarregarà de desenvolupar o encomanar els oportuns Plans de formació, conforme al que es disposa en l'Annex III.

4. En l'àmbit de les relacions de la ciutadania amb l'administració de les entitats locals, les accions que garantisquen les condicions d'accessibilitat i formació específica del personal es desenvoluparà conforme a la seua planificació pròpia, tenint la possibilitat de signar convenis de col·laboració i mesures de finançament per part de les diputacions provincials per a la posada al dia dels seus recursos humans i materials en municipis de menys de cinc mil habitants.

Article 69. *Accessibilitat dels serveis d'atenció a la ciutadania*

1. Els serveis d'atenció a la ciutadania es consideraran accessibles quan per les seues condicions i disseny, tant en la prestació com en el sistema d'informació i d'atenció al públic, es realitzen en condicions de qualitat i igualtat per a totes les persones.

2. Per a això, les instal·lacions o el mitjà a través del qual es presta el servei han de reunir els següents elements:

- a) L'edificació i l'entorn o espai interior han de ser amigables i accessibles per a accedir a aquest.
- b) La comunicació i senyalització exterior i interior adequades i accessibles.
- c) Els mitjans d'informació, accés i servei de telecomunicació seran accessibles, i s'ha de cuidar que puguin ser específics o amb adaptacions, a fi de no caure en la bretxa digital.
- d) Els processos administratius i la seua documentació han de comptar amb formularis accessibles, comprensibles i llegibles.
- e) En cas de ser necessari, la disposició de protocols d'intervenció i mesures que asseguren l'atenció personalitzada.

3. En tot cas, les oficines d'informació, punts d'atenció i serveis telefònics d'atenció a la ciutadania de titularitat de la Generalitat reuniran les condicions d'accessibilitat que s'estableixen en l'annex II.

Article 70. *Accessibilitat en processos electorals*

A fi que les persones amb diversitat funcional o amb necessitats especials puguin exercir el dret de sufragi de manera lliure i garantir les adequades condicions de l'accessibilitat dels col·legis electorals, es revisaran amb suficient antelació, per part de les entitats locals, l'accessibilitat espacial dels accessos i espai interior locals que es posen a la disposició de l'Administració Electoral, a fi que complisquen les condicions bàsiques d'accessibilitat per a l'accés i mobilitat de persones usuàries de cadires de rodes.

Capítol VI

Accessibilitat en l'Administració de Justícia

Article 71. **Accessibilitat en els edificis i serveis de l'Administració de justícia**

1. L'Administració de la Generalitat, a través de la conselleria competent en matèria de justícia, en l'àmbit de les seues competències, fomentarà l'accessibilitat universal i el disseny per a totes les persones en aquest àmbit.
2. Així mateix s'adoptaran, en col·laboració i coordinació amb el Ministeri de Justícia i el Consell General del Poder Judicial, les mesures necessàries per a garantir l'accessibilitat espacial de les oficines i serveis de l'Administració de justícia que permeten la plena accessibilitat i comprensió de qualsevol persona en les seues relacions amb aquesta Administració, d'acord amb el marc normatiu aplicable i la implementació dels criteris d'accessibilitat universal en directoris, senyalització i avisos d'emergència, lectura fàcil i ajudes tècniques per a la comunicació.

Capítol VII

Accessibilitat en l'ocupació

Article 72. **Condicions bàsiques d'accessibilitat i no discriminació per a l'ocupació**

1. En l'àmbit de l'ocupació, les condicions bàsiques d'accessibilitat i no discriminació a les quals es refereix aquest capítol seran aplicables amb caràcter supletori respecte al que es preveu en la legislació laboral.
2. Els entorns laborals i centres de treball, tant d'ocupació ordinària com d'ocupació protegida, han de tindre les condicions perquè les persones treballadores, independentment de les seues capacitats o diversitat funcional, puguen desenvolupar les seues activitats laborals en condicions d'igualtat d'oportunitats i de seguretat que la resta de personal, exigint les mesures d'ajust i els ajustos raonables que siguen necessaris del lloc de treball.

Article 73. **Obligació de realitzar ajustos raonables dels llocs de treball**

1. Les empreses estan obligades a adoptar les mesures preventives i de protecció adequades per a l'adaptació del lloc de treball i l'accessibilitat en l'empresa, en funció de les necessitats de cada situació concreta, amb la finalitat de permetre a les persones amb diversitat funcional accedir a l'ocupació, exercir el seu treball, progressar professionalment i accedir a la formació, llevat que aquestes mesures suposen una càrrega excessiva o desproporcionada per l'empresa.
2. Per a determinar si una càrrega és excessiva o desproporcionada, es tindrà en compte si és pal·liada en grau suficient mitjançant les mesures, incloent els costos financers i d'un altre tipus que aquestes mesures impliquen, les ajudes o subvencions públiques per a l'adaptació, així com la grandària i el volum de negocis total de l'organització o empresa.
3. Es consideren com a ajustos raonables del lloc de treball les següents accions a desenvolupar en els llocs, entorns i centres de treball a càrrec de l'empresa, per a garantir les condicions bàsiques d'accessibilitat en matèria d'ocupació:
  - a) Adaptar les dependències utilitzades pel personal treballador, de manera que les persones amb diversitat funcional puguen accedir-hi i utilitzar-les en condicions d'igualtat a la resta.

b) L'adquisició o modificació de mobiliari, equips, aplicacions informàtiques, útils o eines, per a adaptar el lloc de treball, en condicions de seguretat, comoditat, utilització i usabilitat per a exercir les seues tasques les persones amb diversitat funcional.

c) L'adquisició i implementació de solucions tecnològiques per a la comunicació i informació en el lloc de treball.

4. Per a l'anàlisi d'accessibilitat es podrà utilitzar la Norma UNE 170.001-1/2007: Accessibilitat universal. Criteris DALCO per a facilitar l'accessibilitat a l'entorn.

5. Les mesures contemplades en aquest article seran igualment aplicables a l'ocupació pública i les administracions públiques ocupadores, que podran desenvolupar la regulació pròpia i mesures adequades per a l'adaptació de llocs de treball i les mesures de formació i d'ocupació necessàries.

Article 74. **Procediment**

1. La necessitat de realitzar l'adaptació del lloc de treball serà comunicada, si és el cas, per la persona treballadora amb diversitat funcional a la seua empresa per a la seua apreciació i valoració, així com la planificació de les intervencions que siguen precises.

2. La no realització d'ajustos raonables en aquesta matèria es considerarà conducta discriminatòria, llevat que s'acredite l'existència d'una càrrega desproporcionada o indeguda.

3. Quan l'ajust proposat resulte impossible o inviable per a garantir la integritat física de la persona treballadora, s'haurà d'oferir a la persona amb diversitat funcional un lloc de treball alternatiu per a garantir l'ocupació.

Article 75. **Mesures de foment**

Correspon la conselleria o organisme competent de la Generalitat en matèria d'ocupació establir línies de subvenció i ajudes econòmiques a les empreses i entitats que desenvolupen activitats econòmiques, així com el control del compliment de:

a) Subvencions per a l'adaptació de llocs de treball, eliminació de barreres o dotació de mitjans de protecció personal a persones amb diversitat funcional.

b) Ajudes o estímuls econòmics per a la contractació de persones amb capacitat intel·lectual límit.

c) Ajudes especials destinades a facilitar el transport dels seus treballadors i treballadores als centres especials d'ocupació.

TÍTOL IV

Plans de promoció i garantia de l'accessibilitat universal

Capítol I

Disposicions generals

Article 76. **Contingut, objectius i àmbits d'actuació**

1. L'Administració de la Generalitat i els ens locals, dins de les seues respectives competències, elaboraran plans d'accessibilitat que analitzen i prevegen les actuacions necessàries perquè els espais públics urbanitzats, els espais naturals, els edificis, els mitjans de transport, els productes, els serveis i la

comunicació que siguen de la seua competència i siguen susceptibles d'ajustos raonables amb l'objectiu d'aconseguir les condicions d'accessibilitat establides en aquesta llei i la normativa que la desplegue i garantir els drets de les persones amb diversitat funcional.

2. Els plans d'accessibilitat podran ser sectorials o d'atenció integral de les necessitats de les persones amb diversitat funcional i hauran de contindre com a contingut mínim els següents elements:

- a) Indicar els objectius específics i àmbit d'actuació.
- b) Una anàlisi o estudi diagnòstic de les condicions existents.
- c) Determinar les actuacions necessàries per a fer accessibles els entorns, espais, béns o serveis a la disposició del públic, dins de l'àmbit d'actuació.
- d) Establir criteris de prioritat que permeten que les actuacions s'executaran en un termini coherent i, si és el cas, en diferents períodes o fases.
- e) Establir una prospecció i avaluació econòmica, contemplant, si és el cas, mesures de cofinançament de les actuacions.
- f) Mesures de control, seguiment, manteniment i actualització necessàries per a garantir la sostenibilitat i el manteniment de les condicions d'accessibilitat.
- g) Establir la duració del pla i fixar el termini per a la seua revisió o actualització.

3. D'acord amb els principis de diàleg civil i de participació, per a l'elaboració i aprovació d'aquests s'haurà de fomentar i garantir la participació ciutadana. Així mateix, inclouran la perspectiva de gènere.

Article 77. **Publicitat dels plans**

1. L'Administració de la Generalitat i els ens locals faran públics els seus plans d'accessibilitat universal en els seus llocs web i per qualsevol altre mitjà que permeta accedir a aquests a les persones interessades, així com a les organitzacions que agrupen i representen les persones amb diversitat funcional.

2. Les administracions locals informaran la Presidència de la Generalitat i els departaments competents del Consell per raó de la matèria sobre l'elaboració i aprovació dels plans d'accessibilitat municipal i les corresponents revisions o actualitzacions, així com sobre les dades que els siguen requerides per a fer el seguiment de l'execució d'aquests.

3. Les conselleries o departaments del Consell que elaboren, desenvolupen i aproven plans sectorials d'accessibilitat autonòmics comptaran amb la participació de les entitats locals, directament o a través de l'òrgan que estableix el títol V d'aquesta llei.

Article 78. **Supressió de barreres existents i plans sectorials**

L'Administració de la Generalitat i les entitats locals de la Comunitat Valenciana, establiran anualment, a través dels pressupostos de cada exercici, fons per a inversions destinades al compliment de les condicions bàsiques d'accessibilitat i realització d'ajustos raonables en l'edificació, infraestructures existents i sistema de transport públic, a fi de garantir l'accessibilitat universal.

Així mateix, les conselleries competents impulsaran l'elaboració dels plans sectorials de promoció i garantia d'accessibilitat universal, que requeriran per a la seua aprovació de l'oportuna dotació financera.

Capítol II

Plans sectorials d'accessibilitat autonòmics

Article 79. **Àmbits d'actuació**

1. Les conselleries competents per raó de la matèria podran elaborar, perquè siguen aprovats per l'òrgan competent, plans sectorials d'accessibilitat autonòmics en les diferents àrees i àmbits d'aplicació de la present llei, on es preveja implementar mesures d'intervenció o de foment que requerisquen l'adequat finançament públic.
2. Així mateix, es podran establir plans específics en aquells àmbits d'actuació material en què operen les entitats incloses en el sector públic instrumental de la Generalitat.
3. Aquests plans hauran de recollir les actuacions necessàries a desenvolupar en els diversos entorns, espais, edificis, mitjans de transport, productes, béns o serveis per a garantir els drets de les persones amb diversitat funcional d'acord amb el que es preveu en aquesta llei.
4. Els plans autonòmics hauran de tindre un període d'execució mínim de caràcter quadriennal, amb previsió de les dotacions pressupostàries necessàries per a la seua ejecució i establir els objectius en matèria de planificació de les actuacions a càrrec de l'Administració, així com el foment d'aquelles que desenvolupe la societat i iniciativa privada, establint la prioritat en les actuacions i inversions públiques i privades en matèria d'accessibilitat, d'acord amb la finalitat i mesures que contempla aquesta llei.

Capítol III

Plans municipals d'accessibilitat universal

Article 80. **Definició i fins**

1. El pla municipal d'accessibilitat universal és un instrument de planificació, que recull i estudia les necessitats i problemes d'atenció integral en matèria d'accessibilitat en una determinada població, proposant les actuacions que s'han de realitzar per a fer-la plenament accessible, de manera que es garantisquen les condicions d'accessibilitat en totes les infraestructures, mitjans de transport, edificacions i espais públics urbanitzats, així com en els espais i recursos naturals, patrimonials, culturals o turístics i equipaments d'ús públic.
2. Els seus objectius, mesures i propostes d'actuació es realitzaran d'acord amb les aspiracions veïnals després d'un procés de participació social, previ a l'aprovació municipal, que servirà com a eina per a escometre les realitzacions i projectes d'intervenció posteriors.

Article 81. **Contingut i objectius específics**

1. Els principals objectius del pla municipal d'accessibilitat universal, sense perjudici dels objectius específics que són de competència municipal establir, han de ser:
  - a) Garantir el dret de totes les persones a la mobilitat i accedir a tots els llocs, infraestructures, edificacions i espais públics per a realitzar gestions, gaudir de l'oci i del temps lliure.
  - b) Garantir l'accessibilitat universal en els mitjans de transport de titularitat o de competència del municipi.
  - c) Augmentar la qualitat de vida i la seguretat de totes les persones i la seua autonomia personal.
2. De manera específica contemplaran, entre les principals mesures i actuacions:
  - a) Estudi de necessitats de realitzar o adequar itineraris per a les persones vianants en vies públiques, amb rebaix de vorera en llocs de pas de vianants, a fi de garantir la seua accessibilitat a les persones amb mobilitat reduïda.

- b) Actuacions a realitzar per a incorporar un adequat nombre d'espais i places d'aparcament reservat a persones amb mobilitat reduïda que disposen de targetes d'estacionament.
  - c) Estudi i actuacions a realitzar en espais públics delimitats com a parades, per a instal·lació de marquesines i intercanviadors de sistemes de transport, a fi que complisquen les òptimes condicions d'accessibilitat perquè totes les persones amb diferents capacitats puguen actuar amb la major autonomia possible.
  - d) Actuacions a realitzar en matèria d'accessibilitat cognitiva i de la comunicació en els espais públics urbanitzats i espais naturals per a la informació de persones amb diversitat funcional específica.
  - e) Pla financer i d'execució, comptant amb els mitjans de finançament propis i aquells que es puguen establir per la col·laboració financera de les diputacions provincials o l'Administració de la Generalitat.
3. El pla d'accessibilitat municipal pot incorporar el pla de manteniment dels espais i edificis de titularitat pública o fer referència al seu desenvolupament en documents específics, en funció de la complexitat del contingut. Així mateix, es pot integrar en altres documents de naturalesa anàloga, tant de tipus general, com el pla d'actuació municipal, o sectorial, com el pla de mobilitat urbana.

Article 82. **Finançament**

1. Els ajuntaments destinaran anualment una part del seu pressupost d'inversió directa a la supressió de les barreres existents en els edificis d'ús públic de la seua titularitat o sobre els que dispose, per qualsevol títol, del dret d'ús.
2. Així mateix, destinaran una part del seu pressupost anual a les actuacions de millora de l'accessibilitat i garantia d'accessibilitat universal en els seus programes d'actuació, en cas de disposar d'un pla municipal d'accessibilitat universal, conforme a les actuacions previstes en aquest.

Article 83. **Execució i revisió dels plans municipals**

1. El pla municipal d'accessibilitat universal s'executarà a partir de la seua aprovació i serà objecte de revisió quan es produïska alguna de les circumstàncies següents:
  - a) D'acord amb el termini previst en aquest.
  - b) En cas que s'aproven modificacions legislatives que afecten significativament el seu contingut.
  - c) En cas que es produïska una revisió global del planejament urbanístic general.
2. No obstant això, aquests plans poden ser objecte, en tot moment, de modificacions parcials amb la incorporació de noves actuacions o la modificació de la programació, en cas que es considere necessari.

TÍTOL V

Consell Valencià de Promoció i Garantia de l'Accessibilitat Universal i altres òrgans de participació local

Capítol I

Consell Valencià de Promoció i Garantia de l'Accessibilitat Universal

Article 84. **Composició i funcionament**

1. Es crea el Consell Valencià de Promoció i Garantia de l'Accessibilitat Universal (d'ara en avant, Consell), adscrit a la conselleria competent en matèria de serveis socials, la qual garantirà el funcionament administratiu d'aquest a càrrec de la seua organització i consignació pressupostària.
2. La presidència d'aquest consell correspon a la persona titular de la conselleria a la qual estiga adscrit, la qual podrà delegar la persona titular de la secretaria autonòmica competent en matèria de igualtat i diversitat funcional.
3. Formaran part d'aquest com a vocals, amb caràcter nat, una persona representant de cadascuna de les conselleries o departaments del Consell, amb rang mínim de direcció general, designada per la persona titular d'aquest entre els òrgans superiors de la seua conselleria que considere més adequat per raó de la seua activitat i àrea funcional.
4. La persona titular de la Conselleria competent en matèria de serveis socials nomenarà mitjançant resolució la resta de vocals del Consell, que seran designats de la manera següent:
  - a) En representació de les entitats locals:
    - Tres representants de la Federació Valenciana de Municipis i Províncies.
    - Un representant designat, respectivament, pels ajuntaments d'Alacant, Castelló de la Plana i València.
    - Un representant designat per cadascuna de les diputacions provincials.
  - b) En representació de les persones amb diversitat funcional:
    - Un representant de l'entitat més representativa que agrupen les persones amb diversitat funcional en l'àmbit de la Comunitat Valenciana.
    - Dues representants de les federacions o entitats de discapacitat física.
    - Dues representants de les federacions o entitats de discapacitat sensorial visual i auditiva.
    - Dues representants de les federacions o entitats de discapacitat intel·lectual i cognitiva.
  - c) En representació de la societat civil:
    - Un representant del Consell de Persones Majors.
    - Un representant designat, respectivament, pel Consell Valencià de Col·legis Professionals d'Arquitectes, Arquitectes Tècnics o Enginyers d'Edificació, Enginyers de Camins, Canals i Ports, Enginyers de Telecomunicacions i Enginyers Industrials.
    - Dues representants de l'organització o federació d'empresaris i empresaries més representativa de la Comunitat Valenciana.
    - Dues representants elegits per les organitzacions sindicals més representatives en l'àmbit de la Comunitat Valenciana.
5. La secretaria de l'òrgan estarà a càrrec de la persona titular de la direcció general competent en diversitat funcional, que podrà valdre's de l'assistència, com a personal auxiliar, d'una persona funcionària de carrera que preste servei en la conselleria d'adscripció.
6. En les reunions d'aquest consell podran participar com a assistents, amb veu i sense vot, les persones expertes que la presidència considere oportunes en funció de les matèries que hagen de ser objecte d'examen o designe, amb caràcter permanent, a proposta de les persones representants de les conselleries o de la majoria de qualsevol dels tres grups de vocals, que s'estableixen en l'apartat 4.
7. Aquest òrgan podrà funcionar: en ple o en comissió permanent, composta per un mínim d'un terç dels seus membres.

Així mateix, podrà constituir en el seu si grups de treball, amb una part dels/de les vocals i les persones expertes, segons siga aprovat per acord del ple o de la comissió permanent.

8. Per al seu funcionament disposarà d'un reglament de règim interior, que serà aprovat per ordre de la conselleria competent.

Article 85. **Funcions**

1. El Consell té, com a òrgan col·legiat de participació social, funcions consultives, d'assessorament, informació i proposta, conforme al que es disposa en la present llei.

2. A tal fi, se li atribueixen les següents funcions:

a) Rebre informació de les diferents conselleries, així com de la Federació Valenciana de Municipis i Províncies, de les entitats representants de les persones amb diversitat funcional, dels col·legis professionals i de la societat civil, amb la finalitat d'assegurar la gestió transversal i coordinada dels diferents plans i programes que promoguen, desenvolupen i garantisquen l'accessibilitat universal i la inclusió social.

b) Rebre informació anual sobre les realitzacions i grau de compliment de les previsions contingudes en la present llei, per a l'avaluació dels resultats de totes les actuacions, tant de la Generalitat com dels ajuntaments.

c) Proposar i impulsar actuacions concretes en la planificació, execució i avaluació de les polítiques públiques en matèria d'accessibilitat.

d) Estudiar els projectes de plans municipals d'accessibilitat autonòmics, els plans municipals d'accessibilitat i d'altres actuacions i proposar la inclusió de mesures tendents a millorar-los, així com vetllar per la seua exigibilitat i adequada aplicació.

e) Conèixer i, si és el cas, emetre informe sobre la planificació normativa i els projectes de disposicions reglamentàries que es dicten en desplegament de la present llei.

f) Recollir els avanços de la tècnica i impulsar el desenvolupament i la investigació sobre accessibilitat universal i disseny per a totes les persones les que cobrisquen necessitats de les persones per a la seua aplicació i difusió d'aquests productes o serveis.

g) Elaborar guies bàsiques d'accessibilitat, que recullen propostes tècniques, criteris d'actuació, recomanacions i/o criteris interpretatius en matèria d'ajustos raonables per a garantir les exigències de l'accessibilitat, en àmbits o entorns específics.

3. Els criteris d'actuació, recomanacions o criteris interpretatius hauran de ser aprovats per acord del ple o comissió permanent i, en tot cas, seran publicats en la web corporativa de la Generalitat, per a coneixement general i la seua difusió pública.

Capítol II

Òrgans de participació local

Article 86. **Consells locals per a la promoció de l'accessibilitat universal**

1. Amb la denominació que establisquen les entitats locals, en el seu àmbit territorial, es podran crear consells locals per a la promoció de l'accessibilitat universal, amb l'objectiu d'impulsar el compliment de les normes d'accessibilitat, suprimir barreres i generar estratègies transversals que vagen del local a l'universal.

2. Aquest consell local serà obligatori en els municipis amb més de 50.000 habitants, com a òrgan consultiu i de participació social, que es regirà i autoregularà quant a la seua composició, organització i funcionament sota el principi de l'autonomia local.

3. Entre les funcionals potencials a desenvolupar pel Consell Local es troben:

- a) Impulsar l'elaboració de plans municipals d'accessibilitat i dur a terme actuacions de proposta i seguiment d'aquests.
- b) Efectuar labors de control del compliment de la llei i resta de la normativa d'accessibilitat, en aquells entorns compresos en el seu territori i l'àmbit de la competència municipal.
- c) Estudiar els suggeriments, queixes i reclamacions rebudes a conseqüència de l'aplicació de la normativa d'accessibilitat i/o inadequada aplicació d'aquesta, havent de mantindre el deure de confidencialitat en relació amb la informació que coneguen en el desenvolupament d'aquesta funció.
- d) Revisar les seues ordenances i reglaments municipals que afecten l'accessibilitat i comprovar l'efectivitat de la seua aplicació, a fi de promoure totes les modificacions procedisquen als òrgans competents de l'ajuntament.
- e) Mantindre una coordinació amb el Consell d'inclusió i drets socials en aquelles qüestions que puguen tindre relació amb la millora de l'accessibilitat universal.
- f) Elevar iniciatives i propostes de mesures d'acció positiva als departaments competents de l'Administració de la Generalitat, quan la problemàtica exposada excedisca l'àmbit de la competència municipal.

TÍTOL VI

Règim sancionador

Capítol I

Règim d'infraccions i sancions

Article 87. *Tipus d'infraccions*

1. A l'efecte d'aquesta llei, es consideren infraccions administratives les accions i omissions que ocasionen vulneracions del dret a la igualtat d'oportunitats i accessibilitat universal en els àmbits als quals es refereix l'article 4 del títol I d'aquesta llei, quan es produïsquen discriminacions directes o indirectes, situacions degradants o d'assetjament, incompliment de les exigències d'accessibilitat o de la realització d'ajustos raonables, així com incompliment de les mesures d'acció positiva legalment establides, especialment quan es deriven beneficis econòmics per a la persona infractora.
2. Les infraccions es classifiquen en lleus, greus i molt greus, segons la naturalesa del deure infringit i l'entitat del dret afectat, d'acord amb el que s'estableix en aquesta llei.
3. Si els fets constitutius d'una infracció de la present llei constitueixen també una infracció tipificada en una llei sectorial, el règim sancionador d'aplicació serà l'establert en la normativa específica en matèria d'accessibilitat.
4. La utilització i l'ús fraudulent d'una targeta d'estacionament per a persones amb mobilitat reduïda serà sancionat, si és el cas, conforme a les ordenances municipals, i s'establirà amb caràcter subsidiari si hi manca regulació expressa, el quadre d'infraccions i sancions que s'estableix en el present títol.

Article 88. **Persones responsables**

1. Són persones responsables de les infraccions administratives les persones físiques o jurídiques que realitzen, directament o indirectament, les accions o omissions tipificades com a tals en la present llei.

2. Seran responsables solidàries les persones que organitzen o exploten realment les activitats o els establiments i les persones titulars de la corresponent llicència o, si és el cas, l'entitat pública o privada titular del servei o responsable d'aquest.

Així mateix, la responsabilitat és solidària quan siguen diverses les persones responsables i no siga possible determinar el grau de participació de cadascuna d'elles en la comissió de la infracció.

Article 89. **Persones interessades**

1. Les persones amb diversitat funcional i amb necessitats especials que tinguen un interès concret afectat i, en el seu cas, les persones que tinguen atribuïda la guarda o la seua representació legal i les organitzacions representatives i associacions en les quals s'integren per a la seua defensa tenen la consideració de persones interessades en aquests procediments, d'acord amb el que s'estableix en la legislació normativa vigent.

2. Contra l'acord d'arxivament de les actuacions o la resolució desestimatòria, expressa o tàcita, de la denúncia o posada en coneixement de l'Administració de possibles infraccions previstes en aquesta llei, les esmentades organitzacions i associacions estan legitimades per a interposar els recursos o, si és el cas, les accions que consideren procedents com a representants d'interessos socials.

Article 90. **Infraccions lleus**

1. Són infraccions lleus:

a) No adoptar les exigències d'accessibilitat o les mesures d'ajustos raonables establides per la present llei i per la corresponent normativa de desplegament, si això no impedeix la utilització segura i autònoma de l'espai, equipament, habitatge, mitjà de transport o servei per part de persones amb diversitat funcional o amb necessitats especials.

b) L'absència dels mitjans de senyalització necessaris per a identificar els elements o itineraris per a les persones vianants accessibles o alternatius.

c) La falta de manteniment dels elements necessaris per a garantir les condicions d'accessibilitat establides per la present llei i per la corresponent normativa de desplegament, quan aquesta falta de manteniment no genera situacions de risc o perill, ni n'impedeix l'ús de manera autònoma.

d) Els actes intencionats que danyen els elements necessaris per a garantir les condicions d'accessibilitat establides per la present llei i la corresponent normativa de desplegament, quan d'això resulte un menyscapse lleu de les condicions d'accessibilitat.

e) El fet de no disposar vigents els documents que la present llei declara preceptius.

f) El fet d'obstaculitzar l'acció dels serveis d'inspecció o de les autoritats competents en actuacions de control o dels seus agents.

g) L'incompliment dels deures i obligacions formals i materials que preveu aquesta llei, sempre que no tinguen el caràcter d'infracció greu o molt greu.

2. Així mateix, tenen la consideració d'infracció lleu l'ús indegut d'una targeta d'estacionament per a persones amb mobilitat reduïda caducada o no renovada.

Article 91. **Infraccions greus**

1. Són infraccions greus:

- a) Els actes discriminatoris o les omissions que comporten directament o indirectament un tracte menys favorable en l'àmbit de l'accessibilitat a la persona amb diversitat funcional o amb necessitats especials en relació amb una altra persona que es trobe en situació anàloga o comparable.
- b) Les de pressió, amenaça o assetjament a persones amb diversitat funcional o amb necessitats especials perquè renunciïn als seus drets, així com qualsevol acte de represàlia per l'exercici d'una acció legal en l'àmbit de l'accessibilitat.
- c) L'incompliment de les condicions d'accessibilitat o les mesures d'ajustos raonables establides per la present llei i per la corresponent normativa de desplegament, si obstaculitza o limita o no permet fer-ho de manera autònoma a les persones amb diversitat funcional o amb necessitats especials l'accés als espais públics urbanitzats o naturals, l'edificació, els transports, els productes, els serveis o les comunicacions.
- d) Generar amb solucions alternatives, mitjançant ajustos que no resulten raonables respecte a les condicions bàsiques d'accessibilitat, situacions de risc o dany greu per a la integritat física o psíquica o la salut de les persones amb diversitat funcional o amb necessitats especials.
- e) La falta de manteniment dels elements necessaris per a garantir les condicions d'accessibilitat establides per la present llei i per la corresponent normativa de desplegament, quan aquesta falta de manteniment pugui generar situacions de risc o perill o no en permet l'ús de manera autònoma.
- f) Els actes intencionats que danyen els elements necessaris per a garantir les condicions d'accessibilitat establides per la present llei i per la corresponent normativa de desplegament, si d'això resulta un perjudici greument limitador de les condicions d'accessibilitat.
- g) L'incompliment d'un requeriment administratiu específic formulat pels òrgans administratius competents per al compliment de les exigències establides per aquesta llei i per la corresponent normativa de desplegament.
- h) L'obstrucció o negativa a facilitar la informació sol·licitada per les autoritats competents o pels seus agents per al compliment de les funcions d'informació, vigilància, investigació, inspecció, tramitació i execució en els termes establits per aquesta llei i per la corresponent normativa de desplegament.
- i) L'incompliment, en la proporció mínima requerida que estableix la llei, de la reserva d'habitatges per a persones amb diversitat funcional, en promocions inferiors a cinquanta habitatges.
- j) La comesa d'una mateixa infracció lleu, amb imposició de sanció per resolució ferma, tres vegades en el termini de dos anys.

2. Així mateix té la consideració d'infracció greu l'ús indegut d'una targeta d'estacionament per persona diferent de la persona amb mobilitat reduïda, d'acord amb el que es disposa en aquesta llei.

Article 92. **Infraccions molt greus**

1. Són infraccions molt greus:

- a) Tota conducta dirigida a conculcar deliberadament la dignitat de les persones amb diversitat funcional o amb necessitats especials imposant condicions vexatòries o humiliants, que afecten drets fonamentals, per a l'accés als béns, productes i serveis a la disposició del públic.
- b) Tota conducta que tinga com a objectiu o com a conseqüència crear un entorn intimidador, hostil o d'assetjament a la persona amb diversitat funcional o amb necessitats especials contra els seus drets a la igualtat, no discriminació i accessibilitat universal.
- c) L'incompliment de la normativa d'accessibilitat que impedisca o dificulte greument la llibertat d'accés,

permetent amb dilació, únicament quan s'ha reclamat la presència d'un agent de l'autoritat, l'accés als béns, productes i serveis que estan lliurement a la disposició del públic.

d) Les conductes qualificades de greus en les quals concórreguen motivacions d'odi o menyspreu per raó d'origen, sexe, gènere, orientació sexual, edat o discapacitat, i també les conductes qualificades de greus en les quals les persones autores s'hagen valgut de la dificultat o impossibilitat de la persona afectada de representar-se a si mateixa.

e) Les accions que generen deliberadament un greu perjudici econòmic o professional per a les persones amb diversitat funcional o amb necessitats especials, quan siguen contràries a la llibertat d'accés als béns, productes i serveis que estan lliurement a la disposició del públic, sempre que vulneren greument els drets a la igualtat, no discriminació i accessibilitat universal, conformement a les condicions bàsiques d'accessibilitat.

f) L'incompliment per part de les persones obligades de les normes legals sobre accessibilitat en la planificació, disseny i urbanització dels entorns, productes i serveis a la disposició del públic que impedisca el lliure accés i utilització regulars per les persones amb diversitat funcional o amb necessitats especials.

g) L'incompliment, en la proporció mínima requerida que estableix la llei, de la reserva d'habitatges per a persones amb diversitat funcional, en promocions de cinquanta o més habitatges.

h) L'incompliment de les condicions d'accessibilitat o les mesures d'ajustos raonables establides per la present llei i per la corresponent normativa de desplegament, quan impedisca a les persones amb diversitat funcional o amb necessitats especials accedir lliurement als espais públics urbanitzats o naturals, l'edificació, els transports, els productes, els serveis o les comunicacions i gaudir d'aquests amb seguretat.

i) L'incompliment reiterat dels requeriments administratius específics que formulen els òrgans competents per al compliment de les prescripcions establides per aquesta llei i per la corresponent normativa de desplegament.

j) L'incompliment de les instruccions donades per les administracions públiques en matèria d'accessibilitat que genere situacions de risc o danys per a la integritat física o psíquica o per a la salut de les persones amb diversitat funcional o amb necessitats especials.

k) La comissió de tres infraccions greus, amb imposició de sanció per resolució ferma, en el termini de dos anys.

2. Així mateix té la consideració d'infracció molt greu l'ús indegut d'una targeta d'estacionament per qualsevol persona o tercer, quan la persona amb mobilitat reduïda titular d'aquesta haja mort.

Article 93. **Sancions**

1. Les infraccions són sancionades amb multes que van des d'un mínim de 300 fins a un màxim de 300.000 euros, d'acord amb la següent graduació:

a) Les infraccions lleus, en el seu grau mínim, amb multes des d'un mínim de 300 fins a un màxim de 6.000 euros.

b) Les infraccions greus, amb multes des d'un mínim de 6.001 fins a un màxim de 30.000 euros.

c) Les infraccions molt greus, amb multes d'un mínim de 30.001 fins a un màxim de 300.000 euros.

2. En el cas d'ús indegut de targetes d'estacionament, les infraccions són sancionades amb multes que van des d'un mínim de 150 fins a un màxim de 6.000 euros, d'acord amb la següent graduació:

a) Les infraccions lleus, en el seu grau mínim, amb multes des d'un mínim de 150 fins a un màxim de 500 euros.

- b) Les infraccions greus, amb multes des d'un mínim de 501 fins a un màxim de 3.000 euros.
- c) Les infraccions molt greus, amb multes d'un mínim de 3.001 fins a un màxim de 6.000 euros.

Article 94. **Criteris de graduació de les sancions**

1. Per a concretar les sancions que siga procedent imposar i, si és el cas, per a graduar la seua quantia, els òrgans competents hauran de mantindre la proporció adequada entre la gravetat del fet constitutiu de la infracció i la sanció o les sancions que s'imposen, i haurà d'aplicar-se el grau mínim, mitjà i màxim d'acord amb els següents criteris:

- a) Intencionalitat de la persona infractora.
- b) Negligència de la persona infractora.
- c) Fraus o connivència en el frau.
- d) Incompliment dels advertiments previs.
- e) Xifra de negocis o ingressos de l'empresa o entitat.
- f) Nombre de persones afectades.
- g) Permanència o transitorietat de les repercussions de la infracció.
- h) Reincidència, per comissió en el termini d'un any de més d'una infracció de la mateixa naturalesa quan així haja sigut declarat mitjançant una resolució ferma.
- i) Alteració social produïda per la realització de conductes discriminatòries i d'assetjament o l'incompliment de les exigències d'accessibilitat i d'eliminació d'obstacles i de fer ajustos raonables.
- j) Benefici econòmic que s'haja generat per a la persona autora de la infracció.
- k) Reconeixement o accions reparadores efectuades per la persona responsable.

2. Totes les conductes qualificades com a infraccions greus o molt greus, quan els seus autors hagen actuat moguts, a més, per odi o menyspreu a la condició de la persona amb diversitat funcional o amb necessitats especials, se sancionaran, si no concorre cap atenuant, en grau màxim.

3. Quan de la comissió d'una infracció es derive necessàriament la comissió d'una altra o altres, s'haurà d'imposar la sanció corresponent a la infracció més greu.

Article 95. **Sancions accessòries**

1. Quan les infraccions siguen greus o molt greus, els òrgans competents podran proposar, a més de la sanció que corresponga, la prohibició de participar en procediments d'atorgament d'ajudes oficials, consistents en subvencions o qualsevol altra ajuda en el sector de l'activitat de l'àmbit en el qual es produeix la infracció, que siguen promoguts o hagen sigut concedits per l'administració sancionadora, per un període màxim d'un any, en el cas de les greus, i de dues, en el cas de les molt greus.

2. Quan les infraccions siguen molt greus, els òrgans competents podran proposar, a més de la sanció que resulte procedent, la supressió, cancel·lació o suspensió total o parcial d'ajudes oficials concedides per l'administració sancionadora, consistents en subvencions i qualsevol altra ajuda que la persona sancionada tinga reconeguda o haja sol·licitat dins del sector d'activitat en l'àmbit de la qual es produïska la infracció.

3. La comissió de tres infraccions, indistintament, per ús indegut de la targeta d'estacionament o per incompliment dels deures establits en l'article 48 en un període d'un any pot comportar, addicionalment a la sanció econòmica corresponent, la retirada de la targeta i la suspensió dels seus efectes durant un període de 12 a 24 mesos. La duració de la retirada es determinarà d'acord amb els criteris de graduació de les

sancions establits en l'article anterior.

4. La comissió de sis infraccions per ús indegut de la targeta d'estacionament en un període de dos anys es considera ús fraudulent d'aquesta i s'haurà de procedir a la cancel·lació de la targeta, sense que la persona titular pugà obtindre una nova en un període de cinc anys.

El procediment per a la retirada de la targeta d'estacionament i suspensió dels seus efectes, o per a la seua cancel·lació, en qualsevol cas, se substanciarà dins del procediment sancionador que produísca aquests efectes.

En la resolució de l'expedient sancionador i, si és el cas, en la resolució del recurs que pose fi a la via administrativa, es donarà un termini de quinze dies, que es comptaran des de l'endemà de la data en què finalitze el període de pagament voluntari de la multa, per a entregar la targeta.

Transcorregut aquest termini sense que l'interessat haja entregat la targeta d'estacionament a l'administració, els terminis de retirada o cancel·lació d'aquesta computen des de l'endemà de la data de finalització d'aquell. En aquest cas, la seua utilització es considerarà ús indegut de la targeta d'estacionament i donarà lloc a l'expedient sancionador corresponent.

5. La imposició de qualsevol sanció prevista en aquesta llei, incloent-hi les sancions accessòries, no exclouen la responsabilitat civil i penal i l'eventual indemnització de danys i perjudicis que puguen correspondre o imposar-se a la persona sancionada.

Article 96. **Compliment de les obligacions en matèria d'accessibilitat**

1. L'abonament de les sancions, imposades d'acord amb les prescripcions d'aquesta llei, no eximeix les persones responsables del compliment de totes les exigències en matèria d'accessibilitat que imposa la normativa.

2. La persona, la comunitat, l'entitat o l'empresa sancionades presentaran a l'organisme competent, si és el cas, la proposta de compliment en la qual s'indique el termini per a la seua realització. Finalitzat el termini, una vegada efectuada la corresponent inspecció, es podrà incoar un nou expedient en cas de persistència de les causes objecte de sanció.

Article 97. **Prescripció d'infraccions i sancions**

1. Les infraccions lleus prescriuen a l'any; les greus, al cap de dos anys, i les molt greus, al cap de tres anys.

2. Les sancions imposades per faltes lleus prescriuen a l'any; les imposades per faltes greus, al cap de dos anys, i les imposades per faltes molt greus, al cap de tres anys.

3. Els terminis de prescripció de les infraccions i de les sancions començaran a comptar-se conformement al que es disposa en l'article 30 de la Llei 40/2015, d'1 d'octubre, de règim jurídic del sector públic.

Article 98. **Distribució de competències en matèria sancionadora**

1. Correspon a l'Administració de la Generalitat la competència per a sancionar les infraccions en matèria d'accessibilitat tipificades en la present llei que es cometen en el territori de la Comunitat Valenciana, sense perjudici del que estableix l'apartat següent.

2. Correspon a l'Administració municipal, en el seu àmbit territorial, l'exercici de la potestat sancionadora de les infraccions tipificades per:

a) Incompliment de les condicions d'accessibilitat en les edificacions de noves construccions

- b) Incompliment de les condicions d'accessibilitat en edificacions ja existents.
- c) Ús indegut de la targeta d'estacionament per a persones amb mobilitat reduïda quan el fet o situació detectada es produeixen en el seu terme municipal.
- d) Aquells incompliments que es deriven de l'aplicació dels principis d'igualtat d'oportunitats i accessibilitat universal, que no transcendeixen més enllà de l'àmbit local.
- e) Aquells incompliments que preveu una llei o disposició reglamentària en matèria d'accessibilitat, que en consideració de les necessitats de les persones o les seues circumstàncies expressament es preveja que són de competència municipal per a la seua sanció.

Article 99. **Deure de col·laboració**

1. Totes les persones físiques i jurídiques tenen el deure de facilitar la tasca dels òrgans i autoritats per a l'aplicació del que es disposa en aquesta llei, i hauran d'aportar els documents i les dades relacionades amb l'objecte del procediment que els siguen sol·licitats per a aclarir els fets.
2. Igualment, hauran de facilitar l'accés a les seues dependències, llevat que aquestes coincidisquen amb el seu domicili, i en aquest cas es necessitarà l'obtenció del consentiment exprés o de la corresponent autorització judicial.

Capítol II

Procediment i competències

Article 100. **Procediment sancionador**

1. Les infraccions i sancions en matèria d'accessibilitat es regeixen pel procediment i especialitats del procediment administratiu comú, aprovat per la Llei 39/2015, d'1 d'octubre, del procediment administratiu comú de les administracions públiques, i els principis relatius a l'exercici de la potestat sancionadora, que recull la Llei 40/2015, d'1 d'octubre, de règim jurídic del sector públic.
2. Quan l'òrgan competent, en el transcurs de la fase d'instrucció, considere que la potestat sancionadora en relació amb la presumpta conducta infractora correspon a una altra conselleria, entitat local o Administració pública, haurà de posar aquest fet en coneixement d'aquesta administració i remetre-li el corresponent expedient.
3. En la mateixa fase d'instrucció, si s'aprecia la presumpta existència d'un possible delicte o falta, hauran de remetre's les actuacions al Ministeri Fiscal i suspendre l'expedient fins que l'autoritat judicial dicte la corresponent resolució.
4. Abans d'iniciar un procediment sancionador per infraccions relatives a l'incompliment de les exigències d'accessibilitat o de les mesures d'ajust raonable, així com relatives a la falta de manteniment dels elements necessaris per a garantir les condicions d'accessibilitat, l'Administració competent per raó de la matèria pot requerir formalment a la persona física o jurídica responsable que esmene la deficiència, per a això li atorgarà un termini mínim de quinze dies i màxim de dos mesos. En cas que la persona interessada no complisca el requeriment, s'incoarà el corresponent procediment sancionador.
5. En el cas que un ajuntament no exercisca la seua potestat sancionadora, la conselleria competent per raó de la matèria podrà dictar un requeriment i ordre d'execució perquè en el termini de tres mesos complisca l'exercici de la seua potestat sancionadora o al·legue les causes per les quals no ho fa.
6. Si un ajuntament no inicia el procediment sancionador pertinent o adverteix, en el termini d'un mes, les causes per les quals no procedeix a la seua execució, la conselleria se subrogarà en la competència

sancionadora en matèria d'accessibilitat i podrà iniciar aquest expedient i imposar les mesures cautelars, coercitives i sancionadores que deriven de la seua incoació o resolució.

Article 101. **Garantia d'accessibilitat dels procediments**

Els procediments sancionadors que s'incoen d'acord amb el que s'estableix en aquesta llei hauran d'estar documentats en suports que siguen accessibles per a les persones amb diversitat funcional que tinguen la condició d'interessada en el procediment, sent obligació de l'autoritat administrativa facilitar les condicions per al ple exercici dels seus drets en els citats procediments, d'acord amb el que es preveu en aquesta llei.

Article 102. **Publicitat de les resolucions sancionadores**

1. La resolució sancionadora ferma en via administrativa per infraccions molt greus en matèria d'accessibilitat es publicaran, segons dispose l'autoritat administrativa que l'haja adoptada, en el *Diari Oficial de la Generalitat Valenciana*, lloc web o un altre mitjà, una vegada notificada a les persones interessades, i després de resoldre, si és el cas, sobre els aspectes confidencials del seu contingut tenint com a contingut mínim la identificació de l'infractor, fets acreditats, tipus d'infracció, normativa aplicada i l'import de la sanció i possibles sancions accessòries.

2. En tot cas, s'exclou del que es disposa en aquest article les infraccions molt greus per ús indegut de targetes d'estacionament.

Article 103. **Òrgans competents**

1. En l'àmbit de l'Administració de la Generalitat seran òrgans competents per a la iniciació, instrucció i resolució dels procediments sancionadors les unitats administratives i els òrgans als quals legal o reglamentàriament s'atribueixen aquestes competències, dins de les normes d'organització i funcionament de la conselleria o departament del Consell competent conformement a la matèria i àmbit d'aplicació previst en l'article 4 d'aquesta llei.

2. Són òrgans competents per a la imposició de les sancions previstes en la present llei els següents:

- a) Per a les infraccions lleus, el director o directora general de la conselleria competent en la matèria.
- b) Per a les infraccions greus, la persona titular de la secretaria autonòmica competent en la matèria.
- c) Per a les infraccions molt greus, la persona titular de la conselleria competent en la matèria.

3. Si un ens local fora advertit per la conselleria competent d'un fet constitutiu d'una presumpta infracció determinada en la present llei, que afecte les condicions bàsiques d'accessibilitat vulnerant els drets de les persones amb diversitat funcional, i no inicia el procediment sancionador en el termini d'un mes, la Generalitat incoarà i resoldrà l'oportú expedient sancionador, després de l'oportú requeriment.

4. Quan existisca un conflicte d'interessos per l'obertura d'un expedient sancionador o imposició de sancions per l'Administració municipal i, en particular, quan es cometa la presumpta infracció en un lloc, centre oficial o transport públic d'ús públic, que siguen de titularitat municipal, l'exercici de la potestat sancionadora correspondrà a la conselleria o departament del Consell competent per raó de la matèria.

5. En el cas que a conseqüència del bloc normatiu infringit puguen resultar competents inicialment dos o més departaments de l'Administració de la Generalitat, exercirà la competència aquell que designe la persona titular de la conselleria competent en matèria de serveis socials, d'acord amb la gravetat de les accions o omissions moderades i la seua incidència, repercussió social i econòmica. Així mateix, aquesta conselleria, a través de la direcció general competent per raó de la matèria, podrà assignar-se així mateix aquesta competència en aplicació de la legislació autonòmica corresponent.

6. En tot cas, les decisions sobre competència en aquesta matèria, es dirimiran amb caràcter previ a l'acord d'iniciació, i els altres departaments del Consell i entitats locals hauran de prestar la col·laboració necessària, a l'efecte d'emetre els informes i realitzar totes les actuacions que siguen necessàries per a la determinació del procediment i comprovació de les dades en virtut de les quals haja de pronunciar-se la resolució.

DISPOSICIONS ADDICIONALS

Primera. *Manteniment de condicions d'accessibilitat d'edificis i espais d'ús públic de titularitat pública*

1. Les administracions públiques responsables dels edificis i espais naturals i urbans d'ús públic de titularitat pública mantindran en estat correcte els elements que permeten l'accessibilitat en aquests, d'acord amb la normativa en aquesta matèria.
2. Els plecs de prescripcions tècniques dels contractes de manteniment d'aquests edificis, així com dels espais vinculats a la prestació de serveis públics, elaborats per l'administració pública corresponent establiran la necessitat de tindre un programa que especifique les mesures per a garantir un correcte manteniment dels equipaments i els elements imprescindibles (sòl antilliscant, ascensors, rampes, aparells elevadors, lavabos accessibles, etc.) per a garantir la connectivitat, la mobilitat interior i els itineraris horitzontal i vertical accessibles.

Segona. *Manteniment dels edificis i espais de titularitat privada. Execució subsidiària d'obres que constitueixen ajustos raonables en edificis de propietat horitzontal*

1. La persona propietària única o la comunitat de propietaris i propietàries dels espais, activitats o edificacions d'ús privat de titularitat privada haurà de mantindre en estat correcte els diferents elements dels espais tant d'ús públic com d'ús comunitari que possibiliten el compliment de les condicions d'accessibilitat establides legalment i reglamentàriament.
2. En particular, les comunitats i juntes de propietaris i propietàries d'edificis de propietat horitzontal estan obligats a adequar els seus immobles a les condicions d'accessibilitat i funcionalitat dels elements que garanteixen la mobilitat pel seu interior i zones comunes, conforme al que estableix la Llei de propietat horitzontal.
3. En cas d'incompliment de les condicions d'accessibilitat, a causa que la junta de propietaris i propietàries es negara a acordar o realitzar ajustos raonables, amb perjudici greu a una o més persones propietàries o usuàries en règim de lloguer d'un habitatge, que es troben per aquesta causa impossibilitats d'eixir més enllà del seu habitatge, durant més de sis mesos, des de la denúncia d'aquesta situació davant dels serveis socials d'atenció primària de l'ajuntament, sense que la junta de propietaris i propietàries haja adoptat cap acord o realitzat les obres, l'òrgan competent de l'ajuntament podrà requerir el compliment i/o realització de l'ajust raonable.
4. Transcorregut el termini d'un mes d'aquest requeriment, i sempre que s'acredite la inacció de la comunitat i vulneració del dret a la mobilitat de la persona amb diversitat funcional o persona major que es trobe per aquesta causa tancada en l'habitatge, l'ajuntament estarà legitimat per a actuar en interès del veí o veïna i en compliment de la llei, fent els treballs i obres d'adequació que constituïsquen ajustos raonables per a garantir l'accessibilitat de totes les persones, mitjançant el procediment d'execució subsidiària a càrrec de la comunitat, podent exigir-se l'import de les despeses per via de constreyniment, conforme al que es disposa en l'article 101 de la Llei 39/2015, d'1 d'octubre, del procediment administratiu comú de les administracions públiques.

Tercera. Manteniment de condicions d'accessibilitat d'edificis d'habitatge

1. Els edificis hauran d'utilitzar-se d'acord amb el seu ús, de manera que es conserven en perfecte estat d'habitabilitat o explotació. La seua conservació i manteniment se subjectarà a les normes que continga el llibre de l'edifici, incloent-hi les condicions d'accessibilitat en l'edificació, que s'hauran de mantindre conformement a les normes que li siguen aplicables a cada moment.
2. Per a garantir el deure de conservació i manteniment dels edificis d'habitatges, aquests s'hauran de revisar per un servei tècnic de manteniment, a càrrec de la comunitat o junta de propietaris i propietàries, amb caràcter preventiu, mitjançant la comprovació i proves oportunes.
3. Haurà de ser objecte de revisió i correcció en el seu funcionament, en el termini màxim de cinc dies, la falta de manteniment o funcionament incorrecte comunicada per la persona propietària de l'immoble o persona amb mobilitat reduïda al president o administrador de la comunitat.
4. La falta de funcionament d'un ascensor, sense causa de força major, durant més de dos dies, així com la falta de manteniment denunciada i no corregida en el termini establert en l'apartat anterior, serà motiu d'infracció i de sanció administrativa.

Quarta. Manteniment de condicions d'accessibilitat d'edificis i serveis socials d'atenció residencial o diürna

1. Per a garantir les condicions d'accessibilitat universal i el deure de manteniment en els edificis i serveis socials destinats a l'atenció residencial o diürna, es realitzaran les oportunes comprovacions en el marc del que es disposa en la Llei 3/2019, de 18 de febrer, de la Generalitat, de Serveis Socials inclusius de la Comunitat Valenciana, i les seues normes de desenvolupament.
- 2 Les entitats titulars dels centres d'atenció diürna o residencial amb independència de la seua titularitat pública o privada, en relació amb l'edifici, local i prestació de servei, deuran:
  - a) finançar la conservació i manteniment dels elements construïts i productes de suport o ajudes tècniques vinculades amb l'accessibilitat.
  - b) tindre subscrits i actualitzats els contractes de servei de manteniment d'aquells elements que s'usen per totes les persones i, especialment, les persones amb mobilitat reduïda o discapacitat sensorial, com són les plataformes elevadores, ascensors, instal·lacions de videoporter, alarma visual o elements anàlegs.
  - c) disposar d'una pòlissa d'assegurança que cobrisca els danys i perjudicis que es puguen provocar i dels quals siguen responsables.
3. En cas que el servei d'atenció diürna o residencial, de titularitat pública, es preste per gestió indirecta, en l'expedient del procediment de contractació, haurà de constar:
  - a) Un informe tècnic que reculla l'estat de conservació dels elements vinculats a l'accessibilitat de l'edifici i les instal·lacions i equipaments que són utilitzats per les persones usuàries, detallant si són satisfactòries i idònies en el seu funcionament o procedeix la revisió, millora o substitució d'algun element per a garantir l'accessibilitat.
  - b) En el plec de prescripcions obligatòries, entre les obligacions de l'empresa adjudicatària es recollirà la de finançar al seu càrrec la conservació i manteniment dels elements construïts i ajudes tècniques vinculades amb l'accessibilitat, així com les obligacions estipulades en l'apartat 2, durant el termini de vigència del contracte.
4. En cas que l'edifici o local i servei siga de titularitat privada, el compliment de les condicions fixades en l'apartat 2 es verificarà en el procediment d'autorització o acreditació necessari per a entrar en funcionament el servei.

Cinquena. Manteniment de condicions d'accessibilitat en el transport públic i elements de transports

Les administracions públiques i les empreses proveïdores de serveis de transport públic de persones viatgeres inclouran en els seus plans de gestió les actuacions necessàries per a garantir el manteniment de les condicions d'accessibilitat que corresponga, segons s'establisca en la Llei d'accessibilitat universal al sistema de transport de la Comunitat Valenciana i les seues normes o desplegament reglamentari.

Sisena. Manteniment de condicions d'accessibilitat en els productes i serveis d'ús públic

1. Les persones físiques i jurídiques proveïdores de productes i serveis d'ús públic adoptaran les mesures oportunes per a mantindre les condicions d'accessibilitat establides reglamentàriament.
2. En tot cas, els espais públics, les edificacions, els productes, els serveis d'ús públic, les comunicacions i els serveis auxiliars associats a aquests hauran de romandre accessibles al llarg del temps, mitjançant un manteniment suficient i continuat dels elements necessaris perquè les condicions d'accessibilitat no disminuïsquen o desapareguen.

Setena. Manteniment de condicions d'accessibilitat en els llocs web de l'Administració i entitats del sector públic

1. Les pàgines o llocs web de l'Administració de la Generalitat, de les entitats locals i de les entitats, organismes i empreses públiques vinculats a aquestes hauran de mantindre l'objectiu mínim d'adaptació de nivell 2 o nivell AA en tots els seus continguts.

Per a això, s'establirà una anàlisi automàtica d'accessibilitat dels llocs web, mitjançant sistema d'autoavaluació periòdica de compliment dels requisits WCAG 2.1 i verificació dels seus continguts, amb un adequat seguiment de les pàgines web i els seus enllaços, o bé per una entitat, agent o servei extern encarregat del control o revisió periòdica i actualitzada dels continguts i nivell d'accessibilitat.

Així mateix, aquesta entitat o servei podrà procedir a la comprovació oportuna, a sol·licitud de qualsevol persona o grup de persones interessades, que acredite o estime que un procés no es puga completar de manera compatible amb l'accessibilitat o un nombre significatiu dels continguts o pàgines d'una web pública no arriben a aquest nivell.

2. Els òrgans competents de la Generalitat i, si és el cas, de les entitats locals determinaran aquelles pàgines o llocs web públics, que per ser més concorregudes o oferir una informació rellevant o específica de serveis socials i/o per a les persones amb diversitat funcional, hauran de tindre un nivell d'adequació AAA de criteris de compliment de condicions d'accessibilitat o satisfà tots els criteris de conformitat d'aquesta alternativa, proporcionant una versió alternativa per a persones amb diversitat funcional sensorial (auditiva o visual) i, si cal, lectura fàcil.

En aquestes pàgines o llocs web, la comprovació sobre l'actualització de continguts serà efectuada per l'entitat o servei acreditat en el termini màxim de dos mesos, segons un pla de treball.

3. En tot cas, l'entitat o servei acreditat haurà d'emetre un informe amb la proposta de mesures correctores per a aconseguir o mantindre el nivell AA o AAA, que, en el cas de webs de l'Administració de la Generalitat i les entitats, organismes i empreses públiques vinculats a aquesta, serà difós a través del portal de Transparència de la Generalitat, per a la seua consulta pública, fins al moment en què s'acredite el compliment de les adequades condicions d'accessibilitat.

Huitena. Protecció de dades de caràcter personal

1. Els tractaments de dades personals regulades en la present llei es duran a terme conforme al que es disposa en el règim jurídic, europeu i estatal, en matèria de protecció de dades de caràcter personal.

Referent a això, les cessions de dades relatives a la comunicació de les targetes d'estacionament realitzades per les autoritats municipals al registre autonòmic tindran com a fonament el compliment d'una obligació legal aplicable al responsable del tractament en relació amb el que s'estableix en la present llei.

2. Els drets de les persones interessades en relació amb el tractament de les seues dades personals s'exercitaran conforme al règim jurídic referit en el paràgraf anterior, sense perjudici de les especificitats que es recullen en el seu cas.

3. Quan el tractament de dades incloga o revele la condició de persona amb diversitat funcional, haurà d'avaluar-se el major risc que suposa aquesta informació en relació amb els seus drets i llibertats, especialment al seu dret a la protecció de dades, havent d'adoptar-se mesures que garantisquen que no es puguen generar situacions de discriminació o una major vulnerabilitat en les persones afectades.

DISPOSICIONS TRANSITÒRIES

Primera. *Compliment de condicions específiques d'accessibilitat de les oficines d'informació i registre de documents i punts d'informació a la ciutadania*

1. La conselleria competent en matèria d'atenció a la ciutadania determinarà les oficines d'atenció a la ciutadania que hauran de complir les condicions previstes en el capítol V del títol III d'aquesta llei, amb la dotació de tots els dispositius de sistemes i serveis auxiliars per a la comunicació, en el termini màxim de díhuit mesos, des de l'entrada en vigor de la llei.

2. La Conselleria amb competències en atenció a la ciutadania proposarà a l'òrgan competent en matèria de formació que en el termini màxim d'un any, des de l'entrada en vigor d'aquesta llei, es duguen a terme els cursos de formació de personal d'atenció al públic, especialment previstos en l'Annex II d'aquesta llei, per al personal que actualment ocupa els llocs de treball en oficines i serveis telefònics d'atenció a la ciutadania. Així mateix, s'establirà anualment un calendari de cursos a implantar per a cobrir la formació del nou personal que s'incorpore a aquests serveis.

3. La determinació dels documents i impresos en formats accessibles, exigirà una resolució conjunta de la conselleria competent en matèria d'atenció a la ciutadania i la conselleria competent en tecnologies de la informació i la comunicació (TIC) de l'Administració, a fi de garantir el dret de les persones amb diversitat funcional a una informació accessible i atenció personalitzada, l'accés i ús eficaç, en igualtat de condicions, a la informació i la comunicació a través de les TIC.

Segona. *Condicions urbanístiques aplicables per a l'ocupació d'espais lliures o de domini públic amb ascensors*

1. En els edificis existents amb anterioritat a l'entrada en vigor de la present llei, serà possible ocupar les superfícies d'espais lliures o de domini públic que resulten indispensables per a instal·lar ascensors o altres elements que garantisquen l'accessibilitat universal, així com les superfícies comunes d'ús privat, tant si estan situats en el sòl o el subsòl, com en el vol, quan no siga viable tècnica o econòmicament cap altra solució i sempre que quede assegurada la funcionalitat dels espais i superfícies indicades.

2. L'ocupació de superfícies d'espais lliures o de domini públic amb aquesta finalitat haurà de ser aprovada prèviament per l'Administració municipal mitjançant un estudi de detall.

3. Els instruments d'ordenació urbanística garantirán l'aplicació de les condicions establides en aquesta disposició, exigint l'existència d'un informe de viabilitat quan l'actuació es desenvolupe en espais privats o zones comunes de l'edificació, regulant o addicionant, en el seu cas, condicions específiques per a la tramitació de l'oportuna llicència municipal.

4. Aquesta disposició en cap cas serà aplicable a les edificacions existents que es troben en algun dels

supòsits d'edificacions en situació de fora d'ordenació previstos en la legislació urbanística.

Tercera. *Plans d'accessibilitat en els espais naturals d'ús públic*

1. La conselleria competent en matèria d'espais naturals elaborarà en el termini màxim d'un any un estudi o pla director amb la relació prioritària d'espais naturals d'ús públic per a garantir l'accessibilitat universal en els seus itineraris i serveis accessibles, segons estableix l'article 32 d'aquesta llei.
2. Així mateix, s'estableix un termini màxim de dos anys, des de l'entrada en vigor d'aquesta llei, per a l'elaboració i aprovació per aquesta conselleria de plans d'accessibilitat que recullen i planifiquen les accions i mesures que han d'adoptar-se per a adaptar gradualment els espais d'ús públic, conforme a les condicions que estableixen la normativa bàsica estatal i el seu desplegament reglamentari autonòmic.

Quarta. *Formació universitària en matèria d'accessibilitat universal, disseny per a totes les persones i defensa de drets de les persones amb diversitat funcional*

1. En el termini màxim d'un any des de l'entrada en vigor de la present llei, els plans d'estudis de les universitats de la Comunitat Valenciana hauran de revisar-se i adaptar-se, tenint en compte el que es disposa en l'article 56 de la present llei, de manera que incloguen mòduls de formació que recullen el respecte i la promoció dels drets humans i els principis d'accessibilitat universal i disseny per a totes les persones, que postula la Convenció internacional de drets de les persones amb discapacitat.
2. Així mateix, per a l'efectivitat i transparència de les mesures incloses en aquests plans d'estudi, en compliment del mandat previst en la disposició addicional vint-i-quatrena de la Llei orgànica 6/2001, 21 de desembre, d'universitats, les universitats afectades hauran d'acreditar la revisió dels plans de les seues facultats, escoles tècniques superiors i escoles universitàries, amb un resum de les mesures contemplades en matèria d'accessibilitat universal, disseny per a totes les persones i defensa de drets de les persones amb diversitat funcional en les seues webs públiques, en el mateix termini establert en l'apartat anterior.

Cinquena. *Termini per a l'acreditació de les condicions d'accessibilitat en biblioteques i museus*

Les biblioteques públiques de la Generalitat i els museus integrats en el Consorci de Museus de la Generalitat hauran d'iniciar, en el termini màxim d'un any des de l'entrada en vigor de la llei, l'acreditació d'accessibilitat universal, com a bé cultural, i sotmetre's a auditories tècniques d'organismes externs especialitzats, a fi d'implementar les mesures d'accessibilitat, conforme als informes d'avaluació, per a l'obtenció dels certificats d'accessibilitat universal i/o excel·lència en el termini màxim de dos anys.

Sisena. *Termini per a l'acreditació de les reserves de places en instal·lacions esportives i en auditoris, cinemes i sales d'actes o d'ús polivalent vinculats a espectacles públics*

1. Les instal·lacions inscrites en el cens d'instal·lacions esportives en les quals es desenvolupen espectacles esportius hauran d'acreditar les condicions d'accessibilitat, la localització i el nombre de places accessibles reservades per a persones usuàries amb cadira de rodes, en el termini màxim d'un any des de l'entrada en vigor d'aquesta llei.
2. Els auditoris, cinemes i sales d'actes o d'ús polivalent vinculats a espectacles públics comptaran amb places reservades per a persones amb diversitat funcional, d'acord amb la reserva reglamentària, en el termini màxim d'un any des de l'entrada en vigor d'aquesta llei.

Setena. *Legislació adaptada en textos de lectura fàcil*

1. En el termini de sis mesos s'elaborarà un text de lectura fàcil d'aquesta llei.
2. Els nous textos legals, que afecten o incidisquen en els drets de la població infantil i persones amb diversitat funcional, aniran acompanyats d'una publicació en lectura fàcil en un termini no superior a sis mesos.

DISPOSICIÓ DEROGATÒRIA

Única. *Derogació normativa*

Queden derogades totes les disposicions d'igual o inferior rang que s'oposen, contradiguen o resulten incompatibles amb el que es disposa en la present llei i, especialment:

- a) La Llei 1/1998, de 5 de maig, de la Generalitat Valenciana, d'accessibilitat i supressió de barreres arquitectòniques, urbanístiques i de la comunicació.
- b) La disposició transitòria cinquena de la Llei 11/2003, de 10 d'abril, de la Generalitat, sobre l'estatut de les persones amb discapacitat.

DISPOSICIONS FINALS

Primera. *Modificació de la Llei 9/2009, de 20 de novembre, de la Generalitat, d'accessibilitat universal al sistema de transports de la Comunitat Valenciana*

Es modifiquen els següents articles de la Llei 9/2009, de 20 de novembre, de la Generalitat, d'accessibilitat universal al sistema de transports de la Comunitat Valenciana, en els següents termes.

U. Es modifica l'article 4, *Definicions*, que queda redactat de la manera següent:

"En la present llei es declaren aplicables les definicions recollides en la Llei d'accessibilitat universal i inclusiva aprovada per la Generalitat".

Dos. Es modifiquen els apartats 1 i 3 de l'article 5, *Accessibilitat universal del sistema de transport*, que queden redactats de la manera següent:

"1. Amb caràcter general, les persones que tinguen alguna limitació permanent o temporal, siga de caràcter físic, sensorial, intel·lectual o cognitiu per a desplaçar-se i comunicar-se de manera autònoma".

"3. Les persones que hagen de desplaçar-se temporalment o permanentment en cadira de rodes o amb un altre tipus d'ajudes".

Tres. Es modifica l'apartat 1 de l'article 7, *Dels itineraris per als vianants*, que queda redactat de la manera següent:

"1. Les figures de planejament urbanístic, així com els instruments que les desenvolupen i els projectes de qualsevol tipus que implanten o modifiquen vials públics destinats al trànsit de vianants, hauran de garantir l'accessibilitat en la utilització dels espais d'ús públic i se subjectaran al que es preveu en la present llei, en la Llei de la Generalitat d'accessibilitat universal i inclusiva, i a aquelles altres normes que reglamentàriament les despleguen, i en cas contrari no podrà ser objecte del tràmit d'aprovació requerit per la legislació sectorial aplicable".

Segona. *Modificació de la Llei 12/2003, de 10 d'abril, de la Generalitat, sobre gossos d'assistència*

Es modifiquen els articles 3, 4 i 16 de la Llei 12/2003, de 10 d'abril, de la Generalitat, sobre gossos

d'assistència per a les discapacitats, i s'introdueix la disposició addicional cinquena en aquesta, amb la redacció següent:

"Article 3. Definició del gos d'assistència

1. Es considera gos d'assistència aquell que, havent sigut ensinistrat en centres especialitzats oficialment reconeguts, haja conclòs el seu ensinistrament i adquirit així les aptituds necessàries per a l'acompanyament, conducció i auxili de persones amb diversitat funcional, i ha d'estar acreditat i identificat segons s'estableix en aquesta llei i el seu desplegament reglamentari.

2. El gos d'assistència s'acreditarà d'acord amb l'especialitat per a la qual haja sigut entrenat, podent prestar servei a:

a) Persones amb disfuncions visuals, totals o severes.

b) Persones sordes o amb problemes d'audició, totals o severes.

c) Persones amb diversitat funcional física i/o persones amb mobilitat reduïda.

d) Persones amb trastorn d'espectre autista i/o psíquic que necessiten o per a les quals és recomanable el suport d'un gos d'assistència.

e) Persones amb diabetis, epilèpsia o una altra malaltia orgànica o trastorn neurològic que necessiten i disposen d'un gos d'alerta.

3. En cas de gossos ensinistrats per a l'especialitat prevista en l'apartat e), s'eximeix que la persona a la qual està vinculat tinga un grau de discapacitat igual o superior al 33 per cent, sempre que dispose de l'oportuna prescripció mèdica.

4. Una vegada reconeguda la condició de gos d'assistència, es mantindrà al llarg de la seua vida, llevat que existisca una causa o motiu per a la pèrdua d'aquesta condició".

"Article 4. L'acreditació

1. Tot gos d'assistència haurà de ser acreditat per la Generalitat, bé directament, bé a través d'una entitat pública o privada. L'acreditació es concedirà prèvia declaració responsable de la persona usuària, comprovació de les condicions higienicosanitàries i certificat del centre d'ensinistrament que el gos reuneix les condicions d'ensinistrament i d'aptitud per a pal·liar els efectes de la discapacitat de la persona posseïdora o propietària.

2. El procediment per a l'acreditació dels gossos d'assistència es regularà reglamentàriament".

"Article 16. Òrgan competent

La incoació i resolució dels procediments sancionadors per la comissió d'infraccions establides en la present llei correspondrà al centre directiu amb competències assignades en matèria de gossos d'assistència de la conselleria amb competències en matèria de serveis socials".

"Disposició addicional cinquena. Gossos en fase d'entrenament

Les persones ensinistradores i educadores de cadells de les entitats oficialment reconegudes o homologades en la comunitat autònoma podran exercir el dret d'accés a l'entorn quan vagen acompanyades de gossos d'assistència en formació".

Tercera. Desplegament reglamentari

Es faculta el Consell perquè dicte totes les disposicions reglamentàries que siguen necessàries per al desplegament i execució d'aquesta llei.

Quarta. Entrada en vigor

La present llei entrarà en vigor l'endemà de ser publicada en el *Diari Oficial de la Generalitat Valenciana*.

ANNEX I

SISTEMES I SERVEIS AUXILIARS PER A LA COMUNICACIÓ

- a) **Audiodescripció:** descripció per a cecs de la trama o contingut d'un material audiovisual, per a l'accessibilitat de comunicació amb ells. A través de la narració amb veu es poden realitzar audiodescripcions de teatre, cinema, pel·lícules o missatges, aconseguint que la persona espectadora cega o amb discapacitat visual pugua conèixer l'ambient i el context de l'audiovisual que està seguint.
- b) **Braille:** sistema de signes que empren els cecs per a llegir i escriure; es basa en una correspondència entre lletres i caràcters formats per una sèrie de punts en relleu distribuïts en una superfície per a poder llegir amb els dits.
- c) **Bucle magnètic:** mitjà de suport i millora a la comunicació oral, que a través d'un recurs tecnològic intensifica i potencia la comunicació i comprensió de les persones amb discapacitat auditiva dotades d'audiòfons i implants auditius en espais, sales, recintes o punts que conflueixen diversos sorolls o diferents veus, que poden ser bucles perimetrals, de sobretaula o portàtils, així com d'instal·lació fixa o eventual.
- d) **Comunicació tàctil:** mitjà i mètode especial de comunicació de les persones sordcegues.
- e) **Estenotípia:** sistema i mètode d'escriptura ràpida, que facilita una màquina que permet una transcripció pràcticament simultània del llenguatge oral i la seua conversió en text en una pantalla o dispositiu, perquè les persones sordes o amb discapacitat auditiva puguen accedir a la informació verbal en un determinat esdeveniment, en igualtat de condicions que les altres.
- f) **Intèrpret de llengua de signes:** professional que interpreta i tradueix la informació de la llengua de signes a la llengua oral i escrita i viceversa amb la finalitat d'assegurar la comunicació entre les persones sordes i sordcegues usuàries d'aquesta llengua i el seu entorn.
- g) **Guia Intèrpret de llengua de signes:** professional que atén les necessitats d'accessibilitat de les persones sordcegues, que ha de conèixer els diferents sistemes de comunicació d'aquestes, contextualitzar els missatges perquè siguin adequadament expressats i compresos, així com servir de guia en els desplaçaments quan li ho demane o siga necessari.
- h) **Lectura fàcil:** mètode que aplica un conjunt de pautes i recomanacions relatives a la redacció de textos, al disseny i maquetació de documents i a la validació de la comprensibilitat d'aquests, destinada a fer accessible la informació a les persones amb dificultats de comprensió lectora.
- i) **Llengua de signes:** llengua de caràcter visual, espacial, gestual i manual en la conformació de la qual intervenen factors històrics, culturals, lingüístics i socials, utilitzada com a llengua tradicionalment per les persones sordes i sordcegues signants.
- j) **Macrotipus:** mitjà de suport per a la informació de persones amb baixa visió o discapacitat visual que empra una tipografia i grandària de lletra d'entre 16 i 20 punts (en textos corresponents a llibres o informació manual), com a format accessible. En el cas de panells informatius, associats a senyalització i informació general, s'estableixen diverses grandàries de lletra amb la finalitat que siga accessible i comprensible per a totes les persones segons la distància d'acostament.
- k) **Subtitulats:** mitjà de suport per a la informació de les persones sordes o amb discapacitat auditiva, que transcriu el llenguatge oral o tradueix la versió original, mitjançant textos escrits que apareixen a la part inferior de les imatges de cinema, televisió o audiovisual.

l) Pictogrames: mètode de comunicació que condensa o sintetitza, a través d'un signe icònic dibuixat, que representa un objecte real, una figura o un senyal, un determinat missatge o informació de manera gràfica. El seu ús és especialment rellevant per a l'accessibilitat cognitiva; també són utilitzats en taulers i llibres de comunicació o altres recursos tecnològics per persones sense comunicació oral.

m) Videointerpretació en llengua de signes: servei d'interpretació o atenció en llengua de signes a través d'Internet, mitjançant el qual les persones sordes usuàries d'aquesta llengua poden comunicar-se i accedir a la informació a través d'un intèrpret o una intèrpret de llengua de signes, mediadors de la comunicació o personal d'atenció en temps real.

ANNEX II

Condicions d'accessibilitat que han de reunir les oficines d'informació, els punts d'atenció i els serveis telefònics d'atenció a la ciutadania de titularitat de la Generalitat

1. Configuració de les oficines d'atenció presencial a la ciutadania

1.1. Les oficines d'informació i registre de documents i els punts d'atenció a la ciutadania se situaran preferentment en edificis d'ús administratiu, i es configuraran de forma singularitzada com un espai físic i funcional dotat d'adequada senyalització en l'exterior i interior de l'edifici, de manera que es delimita:

- a) Vestíbul o àrea de recepció.
- b) Espai o sala d'espera.
- c) Espai d'informació i d'atenció a la ciutadania.
- d) Àrea higienicosanitària.

1.2. Es procurarà que es troben fàcilment localitzables, i ocuparan preferentment una superfície de la planta baixa de l'edifici, en un lloc immediat o pròxim a l'accés o entrada principal amb la finalitat d'evitar desplaçaments.

En tot cas, han de comptar amb un espai delimitat, que pot estar singularitzat en el seu paviment, parets i murs perimetrals o mampares, en el qual quede garantit sense dificultat l'accés, la mobilitat interior i l'ús per a totes les persones ocupades i per a la ciutadania que acudisca a les instal·lacions.

1.3. Els llocs d'informació que gestionen les persones usuàries de manera autònoma i els punts d'atenció a la ciutadania, tant d'atenció directa com aquells en els quals es requereix l'accés prèvia utilització d'un aparell expenedor de número o torn, han de ser plenament accessibles en la seua localització, operativitat i altura, i comptar amb mitjans d'informació visual, verbal i sonora, de manera que garantisca el seu ús per totes les persones, conformement a les seues característiques, incloent-hi les persones usuàries de cadira de rodes.

1.4. La senyalització interior serà plenament accessible i concorde a les dimensions de l'edifici i la seua localització, perquè siga comprensible per les persones amb diferent tipus de diversitat funcional. S'empraran macrotipus en els panells informatius i la resta de recomanacions inclusives, segons siga l'itinerari o les dimensions de l'edifici.

1.5. En el cas d'edificis integrats en què conflueixen diverses conselleries i edificis d'ús administratiu polivalent, el personal haurà de prestar ajuda en cas que les persones amb diversitat funcional o amb necessitats especials requerisquen suport per a orientar-se per l'edifici.

2. Elements de senyalització i condicions essencials d'accessibilitat en les oficines d'atenció presencial a la ciutadania

2.1. La senyalització de les oficines d'atenció a la ciutadania a l'interior de l'edifici serà accessible, tant per

a les persones amb diversitat funcional i persones majors d'edat avançada, d'acord amb les següents pautes:

- a) Els panells d'informació gràfica, permanent o temporal, estaran situats paral·lelament a la direcció de la marxa i sempre que siga possible, adjacents a alguna paret o superfície, de tal forma que no queden ocults per cap obstacle.
- b) El contingut de la informació serà concís, bàsic i fàcilment comprensible, secundats si és el cas amb pictogrames i símbols estàndard.
- c) La informació rellevant es disposarà, almenys, en dues de les tres modalitats sensorials: visual, acústica i tàctil (alt relleu o braille), perquè puga ser percebuda plenament per les persones amb discapacitat visual i auditiva.
- d) Els sistemes d'avís, incloent-hi els de crida al lloc, alarma o avisos de perill, han de ser emesos simultàniament per mitjans sonors i visuals fàcilment comprensibles i recognoscibles.

2.2. L'espai de circulació immediat als taulells i punts d'informació ha d'estar lliure d'obstacles i disposar del suficient espai de maniobra perquè les persones usuàries de cadira de rodes puguen aproximar-se a aquests.

Les sales d'espera comptaran amb seients accessibles i espais al costat dels seients on puguen situar-se les persones usuàries de cadires de rodes i suports isquiàtics.

2.3. En la col·locació del paviment es tindrà, a més, en consideració les característiques i especificacions tècniques per a garantir un sòl antilliscant i sense obstacles en tots els corredors i al llarg del recorregut interior i espai de butaques o sala d'espera.

2.4. Els taulells o taules dels llocs d'atenció al públic hauran de complir adequades condicions de disseny i disposar d'un espai inferior lliure d'obstacles, segons es fixe o determine reglamentàriament.

2.5. Les oficines d'atenció a la ciutadania hauran de comptar amb una àrea higienicosanitària accessible i pròxima a la superfície o sala d'espera, conformement a les següents característiques i les especificacions tècniques que es puguen establir reglamentàriament:

- a) Es disposarà almenys d'una àrea higienicosanitària dotada amb un bany amb un mínim de dos lavabos i dues cabines per a cada sexe i un lavabo o bany accessible, per oficina d'atenció a la ciutadania, pròxim a la sala d'espera.

En aquelles instal·lacions o recintes d'escassa superfície delimitada per a aquest fi, aquests podran ser compartits amb els d'altres dependències administratives, sempre que disposen d'algun element addicional.

- b) A fi de garantir la permanència de la il·luminació no seran procedents els mecanismes de control temporitzats, i seran més convenients els detectors de presència.

- c) En el cas del bany accessible, quan siga únic, estarà senyalitzat i dotat d'accés propi, de manera que permeta l'obertura de la porta per aproximació i senyalitze l'estat d'ocupació.

Quan es dispose de sengles banys accessibles, dins dels lavabos per a cada sexe o gènere, les portes hauran de comptar amb un sistema que permeta desbloquejar el pany des de fora en cas d'emergència i senyalització de l'estat d'ocupació.

- d) Quant al seu manteniment, s'haurà de garantir la neteja, reposició de material i manteniment de les condicions higienicosanitàries dels lavabos i banys accessibles durant les hores d'oficina i una neteja en profunditat al final de la jornada.

2.6. Els sistemes de seguretat contra incendis dels quals disposen les oficines d'atenció a la ciutadania seguiran els criteris i especificacions tècniques per a edificis de pública concurrència i la totalitat de l'edificació, conforme a la normativa bàsica estatal.

3. Criteris i pautes per a la prestació de serveis d'atenció a la ciutadania

3.1. La prestació de serveis presencials d'atenció a la ciutadania tindrà en consideració les següents especificacions:

a) El personal haurà d'estar format per a garantir l'adequada atenció a les persones, interactuar amb persones amb diversitat funcional o necessitats especials i comunicar-se en qualsevol dels dos idiomes oficials de la Comunitat Valenciana.

Per a una adequada interacció amb persones amb diversitat funcional o necessitats especials, hauran de ser coneixedors de les pautes i criteris a seguir per a una comunicació eficaç, d'acord amb les característiques de la discapacitat i les seues circumstàncies personals, així com conèixer els principals mitjans de suport i tecnologies d'informació i comunicació (TIC) per a superar les barreres de la comunicació.

b) Serà recomanable identificar-se o presentar-se abans de començar la conversa i, en tot cas, serà obligat quan ho sol·licite el ciutadà o la ciutadana.

c) El subministrament de la informació serà exposat de manera clara i comprensible, i se secundarà, si cal, en informació escrita i/o tramesa a una adreça electrònica accessible, on puga obtindre tota la informació.

d) L'atenció haurà de ser al més personalitzada possible. Si la persona utilitza ajudes tècniques per a comunicar-se, es permetrà sempre el seu ús i altres sistemes i serveis auxiliars per a la comunicació de què estiga dotada l'oficina pública o la mateixa administració.

e) En els casos en què la persona amb diversitat funcional haja de realitzar qualsevol tràmit, consulta o sol·licitud d'informació i necessite o desitge estar acompanyada d'un o d'una intèrpret de llengua de signes, guia-intèrpret, assistent personal, familiar o persona de confiança, s'haurà de deixar passar, sense un altre requisit que la seua identificació, l'acompanyant. La mateixa consideració tindran les persones majors o d'edat avançada acompanyades d'un familiar, conegut o coneguda o persona de confiança.

En els casos en què la informació, tràmit o gestió comporte l'accés o la difusió de dades confidencials, s'advertirà, no obstant això, la persona d'aquesta circumstància i es preguntarà, en aquest cas, si vol que el/la seu/seua acompanyant estiga o no present o se li facilite la informació confidencial per escrit.

f) Els gossos guia i els gossos d'assistència per a persones amb diversitat funcional seran sempre admesos, com a part inseparable de la persona que els necessita, i no seran molestats ni distrets.

3.2. Les oficines d'informació i registre de documents, així com els punts d'atenció a la ciutadania que determine l'Administració, hauran d'estar dotats dels sistemes i serveis auxiliars per a la comunicació següents:

a) Micròfons direccionals o un sistema de bucles d'inducció magnètica adequadament senyalitzat, per a facilitar la comunicació a les persones usuàries d'audiòfons o amb un implant cloquejar.

b) Un servei de videointèrpret de llengua de signes a disposició, per a poder connectar-se si la persona sorda signant ho sol·licita.

c) Impressora en braille, perquè les persones cegues puguen rebre una informació precisa, que puga conservar o llegir de manera fàcil i segura, en les oficines que es determine.

En les oficines d'informació o punt d'atenció a la ciutadania en què aquest dispositiu resulte una càrrega desproporcionada, es podrà tindre previst informació configurada en braille per a reforçar la informació facilitada verbalment en temes de consultes o informació que siga requerida de manera més freqüent.

4. Serveis telefònics d'atenció a la ciutadania

Els serveis telefònics d'atenció a la ciutadania hauran d'estar sempre dotats de l'alternativa de vídeo interpretació en llengua de signes, text/xat i altres sistemes tecnològics per a la comunicació en temps real,

per sistemes alternatius al de veu, que faciliten l'accés a la comunicació de les persones sordes o amb discapacitat auditiva.

ANNEX III

Plans de formació i pautes bàsiques d'atenció a persones amb diversitat funcional en diferents àmbits

1. Oferir formació en matèria d'accessibilitat resulta incomplet si no s'ofereix alhora formació sobre els principals problemes als quals s'enfronten les persones amb diversitat funcional. A més, aquesta és una acció que contribueix a eliminar determinades barreres mentals i a una transformació i un canvi d'actituds, que evita la discriminació, ja que s'entenen millor les necessitats específiques de qualsevol persona, inclosa la perspectiva de gènere.

Per tant, els plans, cursos i accions formatives, que es preveuen en la llei (article 8.4, article 53.2.c), article 59.3, article 60.3, article 65.1.b) i article 68.2), hauran de tindre com a objectius:

- a) Donar a conèixer els drets de les persones amb diversitat funcional.
- b) Conèixer les necessitats i dificultats que tenen en alguns casos.
- c) Oferir pautes per a interactuar, comunicar i atendre amb un tracte normalitzat diferents persones amb diversitat funcional.
- d) Formació específica i/o contínua en llengua de signes per a personal d'atenció directa a la ciutadania.

2. Partint del fet que les persones amb diversitat funcional constitueixen un col·lectiu heterogeni, hauran de desenvolupar-se accions en matèria de formació destinades al personal d'informació, de recepció i d'assistència a la ciutadania en el sector públic i privat en els següents àmbits:

- a) Personal d'oficines d'informació, de registre i d'atenció a la ciutadania en l'àmbit de les relacions amb l'Administració de la Generalitat i de les entitats locals, incloent-hi l'Administració de justícia.
- b) Personal dedicat a l'ensenyament, en tota la seua extensió, nivells i graus, modalitats i especialitats.
- c) Personal de recepció i d'atenció a persones usuàries en serveis públics o d'ús públic, com a transports, centres i serveis sanitaris, centres i serveis socials, biblioteques, museus i sector cultural, equipaments i instal·lacions esportives.
- d) Personal de recepció i d'atenció a la clientela en hostaleria, esdeveniments i sector turístic.
- e) Personal conductor de vehicles de transport col·lectiu i d'atenció de persones amb diversitat funcional en altres mitjans de transport.

3. Cursos de formació per a l'atenció a persones amb diversitat funcional específica, que oferiran coneixements, d'acord amb el següent esquema, que té caràcter orientatiu:

a. Coneixements generals.

- Concepte de discapacitat o diversitat funcional.
- Definicions bàsiques.
- Accessibilitat universal i disseny per a totes les persones.
- Sistema de suports per a l'autonomia personal.
- Convenció sobre els drets de les persones amb discapacitat, aprovada per l'ONU el 13 de desembre de

2006.

– Dificultats que tenen les persones i tractament de les diferències.

b. Pautes bàsiques per al tracte amb persones amb diversitat funcional

1. Tindre clara la seua condició de persona i assumir que la discapacitat no implica una incapacitat.
2. Actuar de manera natural, amb respecte, oferint un tracte adequat.
3. Hem de dirigir-nos i parlar directament a ells i elles.
4. Oferir un llenguatge fàcil i comprensible.
5. Prestar tot tipus d'ajuda que puga necessitar (informació en formats accessibles, sistemes i serveis auxiliars per a la comunicació).
6. Evitar interactuar de manera paternalista o amb sobreprotecció, havent de respectar en tot moment la seua dignitat, decisions i autonomia.

Correspon a l'Escola Valenciana d'Administració Pública, en el seu àmbit, mantindre aquests continguts actualitzats a les necessitats de l'administració i de les persones amb diversitat funcional o amb necessitats especials.

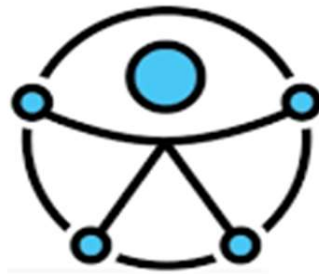
c. S'establiran i desenvoluparan pautes orientatives per a interactuar amb persones amb discapacitat visual, auditiva, intel·lectual o de desenvolupament, mental i amb problemes cognitius, així com amb persones amb discapacitat física i problemes de mobilitat, comptant per a això amb la col·laboració d'entitats representants dels diferents sectors de la discapacitat.

ANNEX IV SÍMBOL INTERNACIONAL D'ACCESSIBILITAT (SIA)

ANNEX V

SÍMBOL D'ACCESSIBILITAT UNIVERSAL

Símbolo de la Accesibilidad
Universal - ONU

ANNEX VI

SÍMBOLS ESPECÍFICS D'ACCESSIBILITAT

Fig. 1

Símbol conjunt d'accessibilitat (d'esquerra a dreta) per a persones amb discapacitat auditiva (persones sordes), persones amb discapacitat física amb mobilitat reduïda, persones amb discapacitat intel·lectual, persones amb gos d'assistència i persones amb discapacitat visual (persones cegues).

Fig. 2

Simbol internacional d'ús de bucle magnètic

Fig. 3

Simbol de presència i ús de llengua de signes

Fig. 4

Pictograma símbol de lectura fàcil

Fig. 5

Icona que s'ha d'emprar en instal·lacions esportives accessibles

Perquè conste en l'expedient de referència i desplegue efectes, lliure aquest certificat.
